

JAARLIJKS FINANCIËEL VERSLAG **2016**
FLUXYS

7^e boekjaar

Verslagen aan de gewone algemene vergadering van 9 mei 2017

Inhoud

Fluxys in een notendop	5
I. Jaarverslag	13
Woord vooraf	16
1. Krachtlijnen financiële situatie	19
1.1. Financiële kerncijfers 2016 (geconsolideerd)	19
1.2. Fluxys NV – Resultaten 2016 (volgens Belgische normen)	21
2. Marktcontext en uitdagingen	22
3. Krachtlijnen 2016	27
3.1. Mensen: onze kracht in verandering	27
3.2. Capaciteitsverkoop: focus op klantgedreven aanpak en competitieve tarieven	29
3.3. Inzetten op innovatieve aardgastoepassingen	31
3.4. Nieuwe bronnen ontsluiten	33
3.5. Markten met elkaar verbinden	36
3.6. Liquiditeit op de gashandelsplaatsen ondersteunen	37
4. Onderzoek en ontwikkeling	38
4.1. Deodorisatie-installatie op de Duits-Zwitserse grens	38
4.2. Power-to-gas	39
4.3. Injectie van biomethaan en waterstof in de gasnetten	39
4.4. Internationale meetstandaard voor kleinschalig LNG	40
5. Vooruitzichten 2017	40
6. Voornaamste risico's, onzekerheden en opportuniteiten	41
6.1. Kader	41
6.2. Algemene uitvoering	41
6.3. Overzicht van de belangrijkste risico's	42

7.	Corporate Governance	47
7.1.	Samenstelling raad van bestuur	47
7.2.	Management team	47
7.3.	Presentiegeld	47
II.	Geconsolideerde financiële staten volgens IFRS	49
1.	Algemene inlichtingen over de vennootschap	51
2.	Geconsolideerde financiële staten van de groep Fluxys volgens IFRS	52
2.1.	Geconsolideerde balans	52
2.2.	Geconsolideerde winst- en verliesrekening	54
2.3.	Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat	55
2.4.	Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen	56
2.5.	Geconsolideerd kasstroomoverzicht (indirecte methode)	58
3.	Toelichtingen	61
	Toelichting 1a. aandeelhouderschap en kapitaalverhogingen	61
	Toelichting 1b. Verklaring van overeenstemming met IFRS	61
	Toelichting 1c. Oordeelsvorming en gebruik van inschattingen	61
	Toelichting 1d. Datum van vrijgave voor bekendmaking	62
	Toelichting 1e. Wijzigingen of aanvullingen op boekhoudkundige principes	62
	Toelichting 1f. Toepassing van nieuwe boekhoudkundige principes of herziene IFRS-normen	63
	Toelichting 2. Boekhoudkundige grondslagen en methoden	65
	Toelichting 3. Deelnemingen	83
	Toelichting 4. Winst-en verliesrekening en operationele segmenten	96
	Toelichting 4.1. Bedrijfsopbrengsten	99
	Toelichting 4.2. Overige bedrijfsopbrengsten	100
	Toelichting 4.3. Bedrijfskosten	100
	Toelichting 4.4. Financiële opbrengsten	105
	Toelichting 4.5. Financiële lasten en reële waardeschommelingen van financiële instrumenten	107
	Toelichting 4.6. Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	109
	Toelichting 4.7. Winstbelastingen	109
	Toelichting 4.8. Winst (verlies) van het boekjaar	113
	Toelichting 5. Gesegmenteerde balans	114
	Toelichting 5.1. Materiële vaste activa	116
	Toelichting 5.2. Immateriële vaste activa	122

Toelichting 5.3. Goodwill	125
Toelichting 5.4. Deelnemingen geboekt volgens de vermogensmutatiemethode	126
Toelichting 5.5. Overige financiële vaste activa	127
Toelichting 5.6. Langlopende leningen, vorderingen en overige activa	128
Toelichting 5.7. Voorraden	130
Toelichting 5.8. Handelsvorderingen en overige vorderingen	131
Toelichting 5.9. Geldbeleggingen, geldmiddelen en kasequivalenten	132
Toelichting 5.10. Overige vlottende activa	133
Toelichting 5.11. Eigen vermogen	134
Toelichting 5.12. Rentedragende verplichtingen	136
Toelichting 5.13. Voorzieningen	141
Toelichting 5.14. Voorzieningen voor personeelsbeloningen	145
Toelichting 5.15. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen	156
Toelichting 5.16. Kortlopende handelsschulden en overige schulden	157
Toelichting 6. Financiële instrumenten	158
Toelichting 7. Voorwaardelijke activa en passiva – rechten en verbintenissen van de groep	168
Toelichting 8. Verbonden partijen	171
Toelichting 9. Vergoeding aan de bestuurders en de managers	175
Toelichting 10. Gebeurtenissen na balansdatum	175
4. Verslag van de commissaris	177
III. Statutaire jaarrekening van Fluxys NV volgens de Belgische normen	181
1. Balans	183
2. Resultatenrekening	185
3. Resultaatverwerking	186
4. Overzicht van het kapitaal per einde boekjaar	187
5. Belastingen op het resultaat	188
6. Sociale balans	189
Verklarende woordenlijst	194

Fluxys in een notendop

Onze visie: Europa heeft aardgas nodig en Fluxys legt bruggen tussen de markten

Aardgas blijft een belangrijke pijler in de energiemix van de koolstofarme economie van de toekomst. Als aardgasinfrastructuurbedrijf wil Fluxys bruggen leggen tussen de markten zodat leveranciers in alle flexibiliteit aardgas kunnen vervoeren naar hun klanten of tussen de Europese gashandelsplaatsen.

Onze missie

- Instaan voor de bevoorradingszekerheid en liquide gashandelsplaatsen verbinden en stimuleren
- Infrastructuur veilig, efficiënt en duurzaam exploiteren
- Kwaliteitsdiensten aanbieden op maat van wat de markt verwacht
- Langetermijnwaarde creëren voor de aandeelhouders

Onze waarden

Klantgedrevenheid - We volgen de omgeving op de voet en hebben oor voor de behoeften van onze klanten. Die aanpak vormt de drijvende kracht om de resultaten te bereiken die we voor ogen hebben.

Cohesie - Samenwerking en teamgeest zijn voor ons de sleutel om gezamenlijk de vooropgestelde resultaten te bereiken.

Professionalisme en commitment - We engageren ons om onze resultaten te bereiken met een efficiënte aanpak die de beste praktijken als richtsnoer neemt in alles wat we ondernemen. We ontwikkelen systematisch onze expertise en zoeken telkens opnieuw creatieve en kostenverantwoorde oplossingen.

Veiligheid en milieu - Samen geven we prioriteit aan de veiligheid van onze installaties omdat we verantwoordelijk zijn voor het transport van een energie die risico's inhoudt. In dezelfde geest van duurzaamheid waken we over het welzijn op het werk en streven we naar een zo laag mogelijke impact van onze activiteiten op het milieu.

Goed nabuurschap - We hebben een activiteit van algemeen economisch belang die een geheel moet vormen met de omgeving. In een open dialoog streven we naar een goede verstandhouding met al wie betrokken is bij de bouw en de exploitatie van onze installaties.

Onze strategie

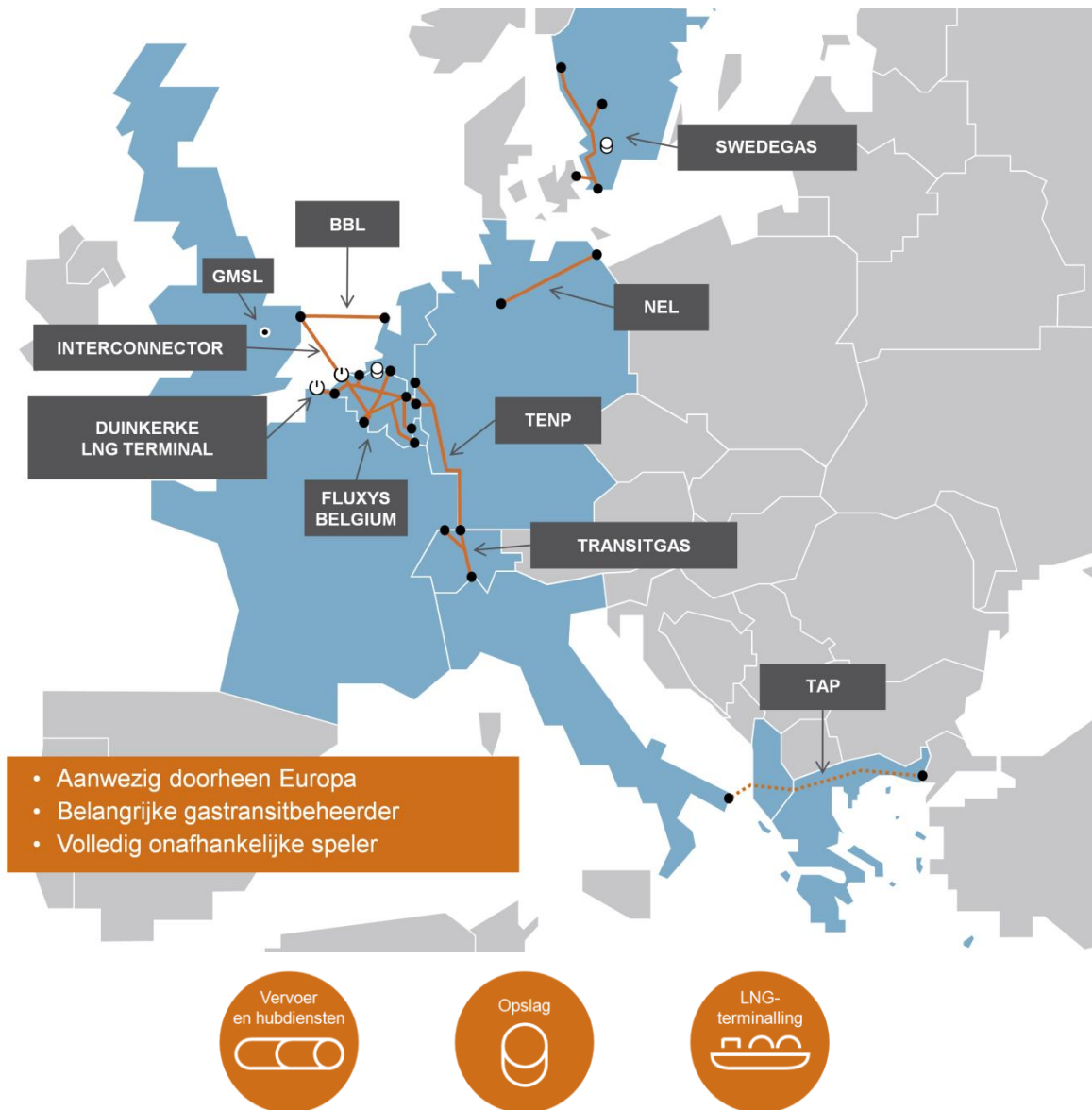
Drie activiteiten. Fluxys is actief in drie basisactiviteiten: vervoer, opslag en LNG-terminalling. Die gecombineerde knowhow is niet alleen een belangrijke troef op de Europese markt maar is ook de basis voor een gediversifieerde portfolio van activiteiten en een beter rendement.

Onze competitiviteit op de markt garanderen. Fluxys mikt op zo competitief mogelijke tarieven en diensten of investeringen die bijdragen tot de bevoorradingszekerheid en het goed functioneren van de markten.

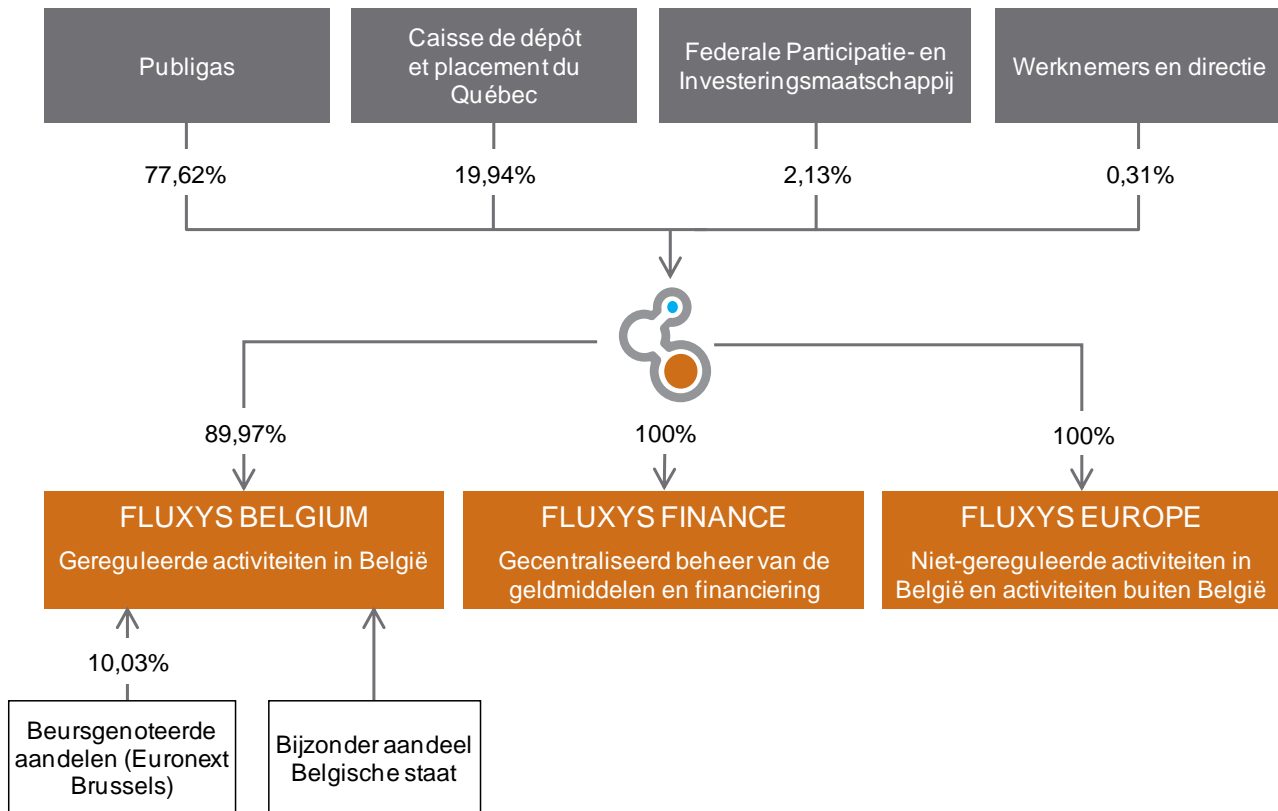
Een ruime waaier activa in aardgasinfrastructuur verwerven. Fluxys wil zijn functie van draaischijf voor grensoverschrijdend aardgasvervoer vanuit zijn centrale positie in België verder uitbreiden in Europa. Daarom heeft de onderneming de ambitie om via rendabele langetermijninvesteringen in Europa een actieve rol te spelen in de ontwikkeling van nieuwe infrastructuur en de overname van bestaande activa. Europa vormt de kernmarkt van Fluxys, maar in het licht van een ruimere spreiding van de onderliggende regulatoire risico's en conjunctuurcycli kijkt de onderneming ook uit naar investeringsprojecten buiten Europa en focust daarbij op het domein van LNG-infrastructuur.

Onze knowhow en partnerschappen versterken. Voor een succesvolle uitvoering van zijn strategie zet Fluxys hoog in op de ontwikkeling van de knowhow van zijn medewerkers en werkt de onderneming in alliantie met solide partners.

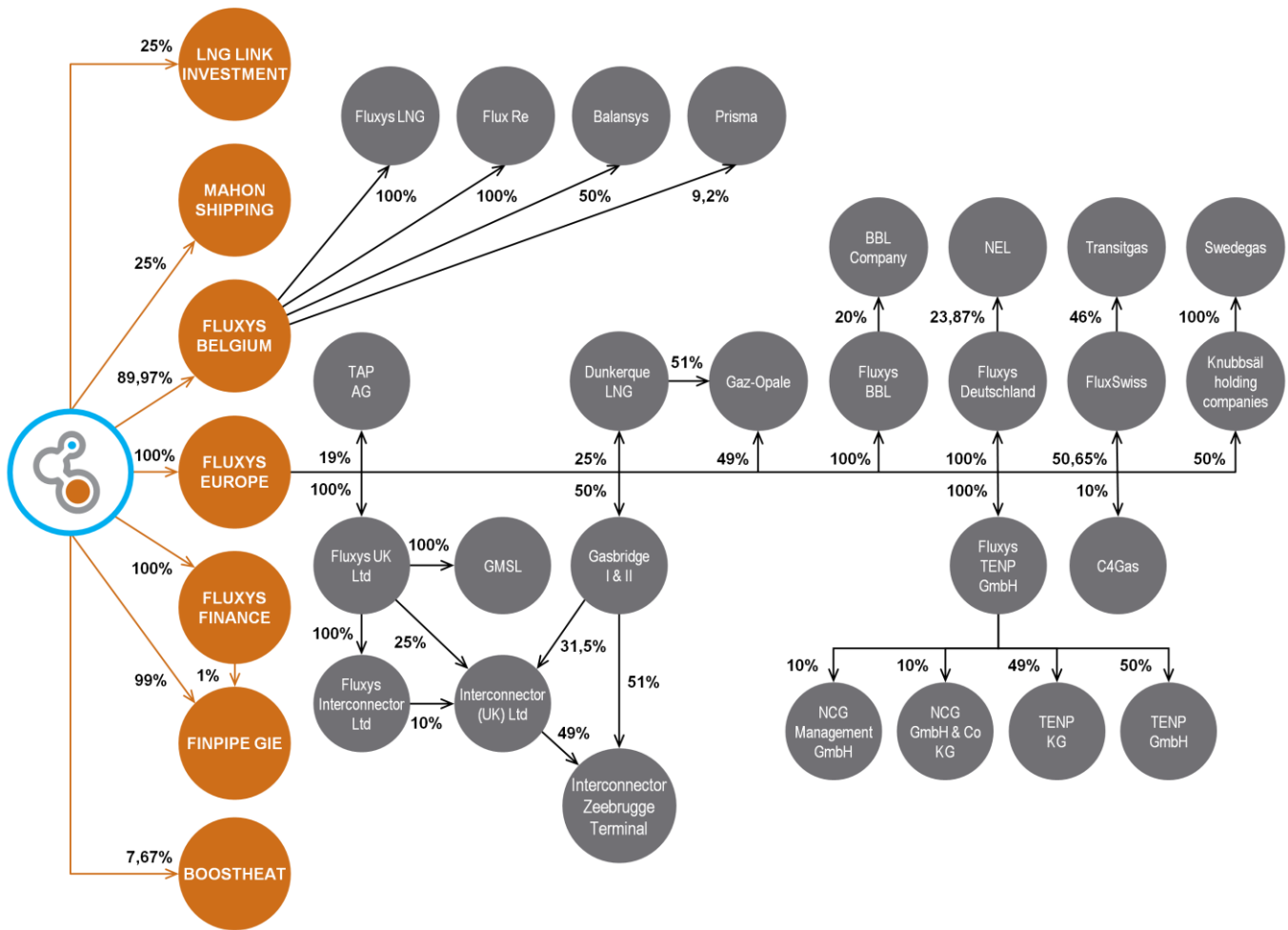
Fluxys: aardgasinfrastructuurbedrijf

Aandeelhouders en structuur van de groep op 29 maart 2017

Ondernemingen van de Fluxys-groep op 29 maart 2017

Bestuursorganen op 29 maart 2017

Raad van bestuur

Daniel Termont, voorzitter van de raad van bestuur
Claude Grégoire, ondervoorzitter van de raad van bestuur
Pascal De Buck, gedelegeerd bestuurder en CEO
Jos Ansoms (sedert 10 mei 2016)
François Fontaine
Andries Gryffroy
Luc Hujol
Patrick Moenaert (tot 10 mei 2016)
Renaud Moens
Josly Piette
Yves Rheault
Louis-M. St.-Maurice
Christian Viaene

Het secretariaat van de raad van bestuur wordt verzorgd door Nicolas Daubies, Company Secretary & Legal Manager.

Auditcomité

Renaud Moens, voorzitter van het auditcomité
Ludo Kelchtermans
Yves Rheault
Pascal De Buck, genodigde met raadgevende stem

Het secretariaat van het auditcomité wordt verzorgd door Nicolas Daubies, Company Secretary & Legal Manager.

Benoemings- en vergoedingscomité

Christian Viaene, voorzitter van het benoemings- en vergoedingscomité

Mireille Deziron

Luc Hujjel

Pascal De Buck, genodigde met raadgevende stem

Het secretariaat van het benoemings- en vergoedingscomité wordt verzorgd door Anne Vander Schueren, Human Resources Manager.

Management team

Het management team is belast met het dagelijks bestuur en operationeel beheer van de onderneming. Het management team maakt ook voorstellen aan de raad van bestuur van investeringen in het kader van de ondernemingsstrategie.

Pascal De Buck, gedelegeerd bestuurder en CEO

Arno Bux, Chief Commercial Officer

Paul Tummers, Chief Financial Officer

Peter Verhaeghe, Chief Technical Officer

I. JAARVERSLAG

In overeenstemming met het Wetboek van Vennootschappen heeft de raad van bestuur de eer u het jaarverslag voor het boekjaar 2016 van uw vennootschap en de groep voor te stellen en u de jaarrekening afgesloten op 31 december 2016 ter goedkeuring voor te leggen.

Belangrijke gebeurtenissen na het einde van het boekjaar, zie p. 173-174:

- Fluxys Belgium en de Belgische energieregulator CREG plannen om de transporttarieven voor aardgas met 7,5% te verminderen op 1 januari 2018 ;
- Transitgas en FluxSwiss hebben financieringen in Zwitserland heronderhandeld ;
- De raden van bestuur van Fluxys Finance en Fluxys NV hebben de absorptie van Fluxys Finance door Fluxys goedgekeurd.

Verklaring over het boekjaar afgesloten op 31 december 2016

Ik, Pascal De Buck, gedelegeerd bestuurder en CEO, verklaar dat voor zover mij bekend:

- a) de jaarrekeningen, die zijn opgesteld overeenkomstig de toepasselijke standaarden voor jaarrekeningen, een getrouw beeld geven van het vermogen, de financiële toestand en van de resultaten van de onderneming en de in de consolidatie opgenomen ondernemingen;
- b) het jaarverslag een getrouw overzicht geeft van de ontwikkeling en de resultaten van het bedrijf en van de positie van de onderneming en de in de consolidatie opgenomen ondernemingen, alsmede een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee zij geconfronteerd worden.

Brussel, 29 maart 2017

Pascal De Buck
Gedelegeerd bestuurder en CEO

Woord vooraf

Fluxys heeft in 2016 een goed jaar neergezet. De bedrijven van de groep realiseerden een sterke continuïteit in hun operationele activiteiten en hielden dankzij competitieve tarieven en een proactieve verkoopsaanpak de verkochte capaciteit op niveau ondanks de verschuiving naar een kortetermijnmarkt. De activiteiten van de groep brachten een solide operationele cashflow, de groep heeft tevens een stevige financiële structuur en stelt in weerwil van de lage interestvoeten opnieuw een stijging van het dividend met 5% voor. De motor achter die goede resultaten zijn de mannen en vrouwen van Fluxys. Hun knowhow, inzet, creativiteit en wendbaarheid hebben ervoor gezorgd dat de groep positief is blijven evolueren en hun teamgeest en engagement doen de toekomst met vertrouwen tegemoet zien.

Focus op gezonde groei

De commerciële en operationele sterkte van Fluxys vormt de sokkel waarop de groep zijn groeistrategie gestalte geeft. Zo is in de context van de dalende Europese aardgasproductie en de groeiende invoerbehoefte de bouw van de LNG-terminal in Duinkerke in 2016 afgerond en de installatie is begin 2017 in gebruik genomen. Ook zijn de werken op schema voor de aanleg van de Trans Adriatic Pipeline (TAP), die volgens de planning in 2020 zal zorgen voor bijkomende aanvoer vanuit het zuiden van Europa. Bovendien volgt de groep van nabij de opportuniteiten die kunnen voortvloeien uit nieuwe projecten langs de TAP-route. Tegelijk promoten we op diverse fronten de troeven die de Fluxys-infrastructuur biedt om in Duitsland en Frankrijk bijkomend hoogcalorisch gas in te voeren ter vervanging van de dalende productie van laagcalorisch aardgas.

De groep streeft er in zijn groeistrategie ook naar om een goede mix van nieuwe en bestaande infrastructuur aan te houden en heeft in die optiek in 2016 diverse overnamedossiers onderzocht. Geen van die dossiers leidde tot een overname. De opportuniteiten in Europa waren beperkt, in een financiële markt met lage interestvoeten zijn gereguleerde activa zoals aardgasinfrastructuur bijzonder gegeerd en de biedingsstrategieën van sommige partijen bleken bijzonder agressief. De criteria die Fluxys hanteert mikken daarentegen op een billijk rendement en de mogelijkheid tot verdere ontwikkeling van de activa.

Nog sterker inzetten op innovatie

De afgelopen jaren heeft Fluxys belangrijke inspanningen geleverd om aardgas als alternatieve brandstof voor wagens, vrachtwagens en schepen te promoten en om infrastructuur te bouwen die vlot tanken mogelijk maakt. In 2016 heeft de groep een nieuwe stap op het innovatiepad gezet en ervoor gekozen om ook te investeren in de versnelde ontwikkeling en marktintroductie van innovatieve gastoeepassingen voor verwarming, industrie en mobiliteit. Op die manier wil de groep de vraag naar aardgas en het gebruik van de aardgasinfrastructuur ondersteunen terwijl de investeringen ook op zich moeten renderen op basis van de succesvolle introductie van de technologie. Fluxys deed in 2016 overigens ook een eerste investering in dit segment, namelijk in de innovatieve verwarmingstechnologie van boostHEAT.

Aardgas blijft sleutelwaarde in de Europese energiemix van morgen

Fluxys blijft ervan overtuigd dat aardgas en aardgasinfrastructuur centrale factoren blijven in de koolstofarme economie van morgen. Aardgas heeft immers het beste emissieprofiel onder de fossiele brandstoffen dat niet alleen de koolstofuitstoot verlaagt maar ook onmiddellijk de impact op de luchtkwaliteit vermindert en een oplossing biedt voor de fijn-stofproblematiek. Bovendien presteert aardgastechnologie sterk op het vlak van energie-efficiëntie. Dankzij die combinatie heeft aardgas bijzondere troeven, zowel in de elektriciteitsproductie, in het opbloeiende segment van aardgas als brandstof voor vervoer en in de verwarmingsmarkt, waar performante gastechnologie kan inspelen op de vraag naar oplossingen met een hoge energie-efficiëntie.

Bovendien is aardgasinfrastructuur het uitgelezen middel om kostenefficiënt grote hoeveelheden energie te vervoeren en op te slaan, en die kostenefficiëntie vergroot nog naarmate de gebruiksgraad ervan toeneemt. Dat maakt dat aardgasinfrastructuur een belangrijke pijler is in het betaalbaar houden van de totale kost van het energiesysteem.

Een en ander neemt niet weg dat zowel in België als op Europees niveau de energie- en klimaatdiscussies in de eerste plaats aandacht besteden aan elektriciteit. Fluxys heeft daarom in 2016 op diverse fora en bij diverse stakeholders de rol van aardgas en aardgasinfrastructuur in de toekomst op de agenda gezet en in 2017 gaan we op dat elan verder.

Aandacht voor de verdere ontwikkeling van de Europese regulering

Nog een aandachtspunt zijn de nieuwe ontwikkelingen in de Europese regulering. Zo publiceerde de Europese Commissie eind 2016 het zogenoemde Winterpakket, een omvangrijk pakket nieuwe reguleringsvoorstellen met het oog op de voltooiing van de interne energiemarkt. Een belangrijk gedeelte van de voorstellen spitst zich toe op de elektriciteitsmarkt en algemeen wordt verwacht dat die de basis zullen vormen van de voorstellen voor de aardgasmarkt.

Die aanpak is in het verleden al diverse keren toegepast en daarbij is gebleken dat vaak te weinig rekening wordt gehouden met de specificiteiten van de aardgasmarkt en hetgeen de Europese aardgasvervoersnetbeheerders in de praktijk al realiseren. Fluxys volgt dan ook de afwikkeling van het Winterpakket van nabij. Het is daarbij niet alleen belangrijk om onnodige bijkomende regulering te vermijden maar ook om ervoor te zorgen dat in de optiek van een goede marktwerking voldoende flexibiliteit niet uit het oog wordt verloren. De ervaring met de huidige regulering leert immers dat de beperking van de commerciële bewegingsvrijheid het voor vervoersnetbeheerders steeds complexer maakt om innovatieve en gediversifieerde diensten uit te werken en in de snel evoluerende markt tijdig een antwoord te bieden aan nieuwe behoeften.

Pascal De Buck
Gedelegeerd bestuurder en CEO

Daniël Termont
Voorzitter van de raad van bestuur

1. Krachtlijnen financiële situatie

1.1. Financiële kerncijfers 2016 (geconsolideerd)

Resultatenrekening	(in duizenden euro's)	31.12.2016	31.12.2015
Bedrijfsopbrengsten		1.027.448	872.876
EBITDA *		668.107	567.283
EBIT *		251.563	295.504
Nettowinst		118.284	153.660
Balans	(in duizenden euro's)	31.12.2016	31.12.2015
Investerings in materiële vaste activa tijdens het boekjaar		153.022	227.136
Totaal van de materiële vaste activa		4.315.600	4.551.379
Eigen vermogen		2.403.901	2.568.147
Totaal van de geconsolideerde balans		6.584.994	6.816.929

* Zie Verklarende woordenlijst p. 194

Consolidatiekring: In 2016 is de consolidatiekring als volgt gewijzigd:

- In juni 2016 heeft Global Infrastructure Partners (GIP) zijn deelneming in FluxSwiss verkocht aan Fluxys Europe (0,45%), Crédit Suisse (36,56%) en Swiss Gas Invest (7,89%). De totale deelneming van Fluxys Europe in FluxSwiss bedraagt nu 50,65%. Deze investering heeft geen enkele impact op de consolidatiemethode, aangezien FluxSwiss al globaal geïntegreerd wordt in de rekeningen van de groep Fluxys.
- In december 2016 werd de vennootschap Huberator vereffend. De activiteiten van deze vennootschap werden eind 2015 overgenomen door Fluxys Belgium.
- Bovendien verwierf Fluxys in december 2016 een deelneming van 7,67% in BoostHEAT en investeert de onderneming op deze manier in innoverende gastechnologie. Deze vennootschap wordt niet geconsolideerd door de groep Fluxys.
- Laat ons tot slot herhalen dat de vennootschap Interconnector (UK) sinds midden december 2015 globaal geïntegreerd wordt in de rekeningen van de groep Fluxys. In de verschillende rubrieken van de resultatenrekening is de bijdrage van Interconnector (UK) voor een volledig jaar geboekt in 2016, wat een invloed heeft op de vergelijking van de cijfers met het vorige boekjaar.

De bedrijfsopbrengsten bedragen in 2016: 1.027,5 M€. De omzet van de groep Fluxys bedraagt 1.027,5 M€ in 2016 tegenover 872,9 M€ in 2015, wat neerkomt op een stijging van 17,7 %. Deze kan als volgt worden opgesplitst:

- 508,2 M€ toerekenbaar aan de vervoers-, opslag- en terminallingactiviteiten en aanvullende activiteiten in België, hetzij 49,5% van het totaal van de bedrijfsopbrengsten, en
- 519,3 M€ toerekenbaar aan de activiteiten buiten België, hetzij 50,5% van het totaal van de bedrijfsopbrengsten.

Deze stijging van de omzet gerealiseerd buiten België valt voornamelijk te verklaren door de integrale consolidatie van Interconnector (UK).

EBITDA: De groep Fluxys heeft in 2016 een EBITDA gegenereerd van 668,1 M€, ten opzichte van 567,3 M€ in 2015. Fluxys beschikt bijgevolg over solide financiële middelen om zijn infrastructuur te onderhouden en te ontwikkelen in een steeds internationalere context.

EBIT: De EBIT van de groep Fluxys bedraagt 251,6 M€, tegenover 295,5 M€ in 2015. Het resultaat van de gereguleerde activiteiten in België wordt negatief beïnvloed door de daling van de rentevoeten (OLO) en van het gereguleerde rendement op de geïnvesteerde kapitalen dat daaruit voortvloeit. In 2015 werd de EBIT trouwens gunstig beïnvloed door de gerecupereerde herwaarderingsmeerwaarden bij uitgebruiknemingen van oude installaties, wat sinds 2016 niet meer toegelaten is. De groep Fluxys zet zijn inspanningen op het vlak van kostenbeheersing voort, waardoor de groep efficiëntiewinsten kan realiseren. Buiten België daalt de EBIT voornamelijk als gevolg van de prospectieve herziening van de afschrijvingen geboekt op de installaties van 'Interconnector (UK)' om het voorziene gebruik van de economische voordelen met betrekking tot deze installaties optimaal te weerspiegelen. De groep Fluxys hanteert een voorzichtig afschrijvingsbeleid, ook op het vlak van de bedragen die worden toegewezen aan de activa bij operaties van bedrijfscombinaties.

153 miljoen € investeringen in infrastructuurprojecten. In 2016 realiseerde de groep Fluxys infrastructuurinvesteringen voor een bedrag van 153 miljoen € in zijn drie basisactiviteiten (Vervoer, opslag en LNG-terminalling van aardgas). Van dit totaalbedrag aan investeringen werd 91% gewijd aan infrastructuurprojecten in België en 9% aan infrastructuuruitgaven buiten België.

Financiële deelnemingen: De groep Fluxys heeft 181,2 M€ geïnvesteerd in zijn financiële deelnemingen, voornamelijk in TAP en in Dunkerque LNG.

Evolutie van de deviezen: De verschillende balansrubrieken werden in 2016 beïnvloed door een ongunstig effect van de evolutie van het Britse pond. De daling van het Britse pond heeft een impact van -65,7 M€ op het eigen vermogen van de groep.

Indicatoren	2016	2015
RAB * (in M€)	5.226	5.355
Vervoer	2.829	2.764
Opslag	259	270
LNG-terminalling	348	350
Andere materiële vaste activa buiten de RAB * (in M€)	1.790	1.971
EBITDA * (in M€)	668,1	567,3
EBIT * (in M€)	251,6	295,5
Netto financiële kosten (in M€)	-86,8	-100,8
Netto financiële schuld * (in M€)	2.184,3	2.151,4

* Zie Verklarende woordenlijst p. 194

1.2. Fluxys NV – Resultaten 2016 (volgens Belgische normen)

Het nettoresultaat van Fluxys bedraagt 126.821 k€, tegenover 83.243 k€ vorig jaar. Het resultaat van het boekjaar bestaat voornamelijk uit dividenden uitgekeerd door Fluxys Belgium, Fluxys Europe en Fluxys Finance.

Indien het voorstel van resultaatverwerking door de algemene vergadering wordt aanvaard, dan bedraagt het totale brutodividend 138.749 k€ voor het boekjaar 2016.

2. Marktcontext en uitdagingen

Nieuwe LNG-volumes vooral naar markten buiten Europa

In 2016 ging nieuwe LNG-productiecapaciteit in gebruik voor een totaal van ongeveer 43 miljard kubieke meter aardgas per jaar, voornamelijk in de Verenigde Staten en Australië. Door het lage niveau van de aardgasprijzen in Europa gingen de bijkomende volumes LNG voor het allergrootste deel naar andere markten. Grote hoeveelheden Australisch LNG gingen naar China. Het overgrote deel van het LNG uit de Verenigde Staten vond afzet in Zuid-Amerika, Azië en het Midden-Oosten.

Vergeleken met 2015 bleef de invoer van LNG naar Europa min of meer op hetzelfde peil of iets lager, maar wel met grote variaties per land. België en het Verenigd Koninkrijk voerden beduidend minder LNG in, terwijl in Frankrijk de LNG-invoer vanuit Algerije scherp omhoog ging en Italië een matige toename kende.

Bijkomende invoer nodig

Volgens de eerste schattingen kwam Europa in 2016 uit op een licht gestegen aardgasvraag vergeleken met het jaar ervoor, terwijl de aardgasproductie verder daalde. Die afname van de Europese aardgasproductie brengt mee dat ondanks de vlakke vraagevolutie toch belangrijke nieuwe invoerstromen nodig zijn: Europa zal tegen 2035 naar schatting circa 150 miljard kubieke meter aardgas per jaar meer moeten invoeren. In het licht daarvan wordt toegewerkt naar een zo ruim mogelijke diversificatie van de bronnen en aanvoerroutes.

Vervoer: verschuiving naar kortetermijn capaciteitsmarkt

De capaciteitsverkoop op de Europese aardgasvervoersmarkt staat al verschillende jaren onder druk en dat is het resultaat van een combinatie van factoren. Ten eerste is er de aardgasvraag op zich. Het huidige aardgasverbruik ligt ruim 10% lager dan het verbruik in 2007. Daarbij komt dat netgebruikers in toenemende mate hun capaciteitsportfolio optimaliseren: ze berekenen de te contracteren capaciteit zo scherp mogelijk op basis van de inschatting van de precieze capaciteit die nodig zal zijn om hun klanten te beleveren.

De tendens naar toenemende optimalisering van de capaciteitsportfolio's brengt mee dat de praktijk van capaciteitsboekingen op lange termijn plaats maakt voor meer en meer capaciteitsboekingen op korte termijn. Zo kopen leveranciers hun aardgas in toenemende mate op korte termijn op de gashandelsplaatsen en dat vertaalt zich in meer kortetermijn-capaciteitscontracten. De verschuiving naar kortetermijncontracten wordt nog versterkt door de nieuwe geharmoniseerde regels voor het gebruik van de netten. Zodra langetermijncontracten aflopen, bijvoorbeeld, moet de capaciteit via veilingen worden verkocht. En aangezien er zeker in Noordwest-Europa ruim voldoende capaciteit beschikbaar is, betekent dat voor netgebruikers een stimulans om alleen kortetermijn capaciteit te kopen.

In lijn met de evolutie naar meer kortetermijncontracten zal de hoeveelheid verkochte capaciteit volatieler worden op het ritme van de kortetermijnnoten. Die evolutie is voor operatoren van gereguleerde infrastructuur zoals Fluxys een bijzondere uitdaging omdat de kostenbasis dezelfde blijft ongeacht het niveau van de geboekte capaciteit.

Een bijkomende moeilijkheid is dat de geharmoniseerde regels voor het gebruik van de netten de commerciële bewegingsvrijheid beperken en dat brengt mee dat het steeds complexer wordt om in de snel evoluerende markt tijdig een antwoord te bieden aan nieuwe behoeften en innovatieve en gediversifieerde diensten uit te werken. Overigens evolueert het Europese regulatoire kader in het algemeen naar een detailregulering waarbij in de optiek van een goede marktwerking voldoende flexibiliteit niet uit het oog mag worden verloren.

Opslagmarkt blijft moeilijk

Sinds een paar jaar is er een relatief overaanbod van opslagmogelijkheden in Europa. Daarnaast creëert de stagnerende vraag naar aardgas ook een overaanbod van aardgas op de gashandelsplaatsen. Dat leidt tot structureel kleine prijsverschillen tussen zomer en winter die de fysieke opslag van aardgas uit de markt prijzen. Voorts hebben verschillende landen in Europa maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat opslagfaciliteiten hun rol kunnen blijven spelen in de bevoorradingszekerheid, bijvoorbeeld door leveranciers te verplichten om bepaalde hoeveelheden opslagcapaciteit in eigen land te boeken.

De uitdaging bestaat erin om producten en diensten te blijven ontwikkelen die zo nauw mogelijk inspelen op de wijzigende behoeften van de opslagklanten. Belangrijk daarbij is dat het regulatorische kader de mogelijkheid blijft aanreiken om flexibel in te spelen op de marktbehoeften.

Rol van aardgas in Europa onder de aandacht brengen

Het klimaatbeleid zal door de focus op energie-efficiëntie en koolstofvrije hernieuwbare energie een blijvende impact hebben op de aardgasvraag in Europa. Tegelijk heeft aardgas bijzonder sterke troeven om ook in de toekomst een centrale rol te spelen in de energiemix zowel voor de huishoudens en de KMO's, de industrie, de elektriciteitsproductie als in mobiliteit: aardgas heeft het beste emissieprofiel onder de fossiele brandstoffen en aardgastechnologie scoort hoog op de performantieschaal.

De beleidslijnen in Europa, in België en verschillende andere lidstaten vertonen echter tal van onzekerheden die het onmogelijk maken om vandaag een duidelijk beeld te krijgen hoe de aardgasvraag naar 2050 toe zal evolueren. Het is dan ook een centrale uitdaging voor de aardgasindustrie om in het politiek-economische debat waar de nadruk doorgaans op elektriciteit ligt de aandacht op te eisen voor de rol die aardgas en aardgasinfrastructuur kunnen spelen als sleutelpartners van hernieuwbare energiebronnen. Ook dient voldoende aandacht te gaan naar het optimaal inzetten van de bestaande infrastructuur en naar de totale kost van het energiesysteem in de toekomst. Aardgasinfrastructuur heeft vanuit dat perspectief overigens het grote voordeel dat het een uitgelezen middel is om kostenefficiënt grote hoeveelheden energie te vervoeren en op te slaan. Bovendien verhoogt die kostenefficiëntie nog naarmate de gebruiksgraad van de infrastructuur toeneemt.

Partner van hernieuwbare energie in de elektriciteitsproductie

In 2016 daalde in Europa de elektriciteitsproductie met steen- en bruinkool met meer dan 10% terwijl de aardgasgestookte productie met 20% toenam, een omschakeling die ervoor zorgde dat de elektriciteitsproductie in Europa gepaard ging met 48 miljoen ton minder koolstofemissies. Zowat de helft van die omschakeling gebeurde in het Verenigd Koninkrijk door het gecombineerde effect van de sluiting van steenkoolcentrales en de bodemprijs voor CO₂ die er werd ingesteld. Elders in Europa speelde eveneens de sluiting van steenkooleenheden mee en daarnaast ook de evolutie van de aardgas- en steenkoolprijzen, die dichterbij elkaar kwamen te liggen.

Hernieuwbare bronnen zullen verder aan belang winnen maar de hoeveelheid te vervangen productiecapaciteit – zowel centrales op steen- en bruinkool als nucleaire eenheden – kan niet uitsluitend worden opgevangen met bijkomende capaciteit op wind of zon, bijkomende interconnecties en vraagsturing. Gascentrales zijn in die optiek de beste keuze om zowel basislast als toenemende flexibiliteit te leveren naarmate de hernieuwbare productie groeit en daarmee ook de variaties in geproduceerde elektriciteit.

De uitdaging voor het beleid bestaat erin om een oplossing te bieden voor het bestaande productiepark op aardgas. Vandaag zijn immers veel gascentrales niet in gebruik of hebben ze heel weinig draaiuren waardoor ze onrendabel zijn en ook de gasinfrastructuur blijft onderbenut. Dat brengt het risico mee dat capaciteit definitief uit gebruik wordt genomen die binnen afzienbare tijd opnieuw nodig zal zijn. Bestaande capaciteit beschikbaar houden is echter beduidend kostenefficiënter dan binnen een paar jaar nieuwe gascentrales te bouwen om opnieuw over de capaciteit te beschikken die eerder werd gesloten.

Mooie troeven op de vervoersmarkt

Dankzij zijn gunstige emissieprofiel heeft aardgas een veelbelovende toekomst als brandstof voor transport. In de Europese Unie vindt immers een kwart van de CO₂-uitstoot uit brandstofverbruik zijn oorsprong in mobiliteit. Overschakelen van benzine, diesel of zware stookolie naar aardgas brengt overigens niet alleen een onmiddellijke daling van de koolstofuitstoot mee maar ook een onmiddellijke vermindering van de impact op de gezondheid en biedt op die manier een oplossing voor de problematiek van smog in de steden: de uitstoot van stikstofoxides ligt tot 90% lager en de emissies van zwavel en fijn stof zijn verwaarloosbaar.

Voor langeafstandsvervoer per vrachtwagen en voor schepen is LNG het alternatief bij uitstek. Gecomprimeerd aardgas (Compressed Natural Gas – CNG), op zijn beurt, is voor personenwagens, bestelwagens en bussen de geschikte oplossing die bovendien een vergelijkbaar comfort biedt qua autonomie en duurtijd om te tanken. De uitdaging voor de omschakeling bestaat erin de nodige infrastructuur te ontwikkelen zodat personenwagens, vrachtwagens en schepen vlot aardgas kunnen tanken. In die optiek is een Europese Richtlijn van kracht over de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen. In uitvoering van de Richtlijn moesten de lidstaten in november 2016 hun plannen voorleggen voor de uitbouw van de nodige tankfaciliteiten.

Ook belangrijk potentieel in warmteproductie

Een ander segment waarin aardgas een belangrijke rol heeft te spelen is de markt van de warmteproductie. Naarmate energie-efficiëntie verder aan belang wint, neemt ook het potentieel toe van hoogefficiënte aardgastechnologie. Warmtekrachtkoppeling (WKK) kan bijvoorbeeld nog veel ruimer ingang vinden in kleine en middelgrote toepassingen en voor residentiële toepassingen is de technologie in volle ontwikkeling. Met een groter marktaandeel voor WKK zou gas en gasinfrastructuur tevens bijdragen tot de verschuiving naar meer decentrale elektriciteitsproductie en de ontlasting van de elektriciteitsnetten.

Ook andere hoogefficiënte gastehnologie voor verwarming zoals warmtepompen en brandstofcellen is een troef om eindverbruikers voor verwarming te doen overschakelen van andere fossiele brandstoffen op aardgas.

3. Krachtlijnen 2016

3.1. Mensen: onze kracht in verandering

Als infrastructuurnetbeheerder in de energiesector is Fluxys actief in een snel evoluerende markt die nog over een lange periode aan verandering onderhevig zal zijn naarmate de energietransitie verder vorm krijgt. Om in die context als onderneming succes aan te houden, is het essentieel om te kunnen blijven rekenen op competente, gemotiveerde medewerkers en een soepele inzetbaarheid van iedereen.

De kern van het personeelsbeleid bestaat er dan ook in om het aanpassingsvermogen te activeren in het samenspel tussen mensen, processen en structuren. Zo blijft Fluxys klaar voor de uitdagingen van vandaag terwijl de onderneming zich tegelijk voorbereidt op morgen. Fluxys kan daarbij rekenen op de expertise, het engagement en de motivatie van meer dan 1.200 personeelsleden in België, Frankrijk, Duitsland, Zwitserland, het Verenigd Koninkrijk en het Groothertogdom Luxemburg.

Een organisatie die meebeweegt met de groeistrategie

Fluxys houdt zijn processen en structuren voortdurend tegen het licht van de nieuwe uitdagingen die zich aandienen. Een markt in volle verandering vraagt immers bij uitstek een organisatie die meebeweegt. Efficiëntere processen en structuren zijn de sleutel tot de grotere performantie die de onderneming nastreeft om duurzaam te kunnen blijven groeien en haar positie op de markt nog te versterken. De inbreng van de medewerkers is daarbij cruciaal: van hen wordt verwacht dat ze hun dagdagelijkse aanpak kritisch onder de loep houden en dat ze wendbaar en met een open geest inspikken op de veranderingen.

In 2016 ging bijzondere aandacht naar het hertekenen van de interactielijnen tussen de dochterbedrijven en de teams op het hoofdkantoor om de operationele en strategische slagkracht binnen de Fluxys-groep te versterken en veerkrachtiger te maken in het perspectief van de verdere groei. De nieuwe manier van werken krijgt vorm door een flexibele organisatie in praktijk te brengen met korte communicatielijnen en per proces kleine transversale teams van medewerkers in de dochterbedrijven en op het hoofdkantoor.

Volop inzetten op talent

In zijn talentbeheer zorgt Fluxys ervoor dat in de dynamiek van een evoluerende markt en de wijzigende processen en structuren binnen de onderneming het juiste talent op het juiste moment de juiste plaats vindt om optimaal bij te dragen tot het succes van het geheel.

Op basis van de ondernemingsdoelstellingen brengt Fluxys zijn toekomstige personeelsnoden in kaart zodat we weten welke competenties we vandaag en morgen in huis moeten hebben. Onze rekruteringsaanpak is daarom niet gericht op het punctueel invullen van functies, maar op het vinden van personen die met engagement, motivatie en inzet hun werk willen doen en op termijn ook elders in de onderneming een meerwaarde kunnen bieden. Om het juiste talent aan te trekken en te houden, voert Fluxys bovendien een competitief en marktconform loonbeleid.

Aangepaste inlooptrajecten en een dynamisch prestatiebeheer zijn de twee hefboomen waarmee Fluxys zijn medewerkers ondersteunt om optimaal bij te dragen tot de doelstellingen van de onderneming. Daarnaast zijn het competentiebeheer en het ontwikkelings- en opleidingsaanbod bij Fluxys erop gericht medewerkers de juiste ondersteuning te bieden om zowel de doelstellingen van de onderneming als hun eigen ambities waar te maken.

Klaarheid brengen en engagement creëren

Fluxys hecht er groot belang aan dat medewerkers de bedrijfscontext en de uitdagingen van de onderneming kennen. Op basis daarvan creëren we persoonlijk engagement rond de visie, strategie en doelstellingen van de onderneming.

Transparante en constructieve sociale dialoog

Een sereen sociaal klimaat is essentieel voor de cohesie binnen de onderneming en de ontwikkelingen van de activiteiten. Fluxys voert daarom een transparante en constructieve sociale dialoog met het geheel van de sociale partners.

3.2. Capaciteitsverkoop: focus op klantgedreven aanpak en competitieve tarieven

De bedrijven van de Fluxys-groep leveren efficiëntie-inspanningen om hun tarieven zo competitief mogelijk te houden en combineren die aanpak met een dienstenpakket dat nauw is toegesneden op de marktbehoefte en een commerciële benadering die snel inspeelt op kortetermijnopportunities voor de klanten.

Vervoer

Capaciteit voor internationale doorvoer van aardgas. De focus op competitieve tarieven en een klantgedreven aanpak is bij uitstek van belang op de markt van de capaciteit voor internationale doorvoer van aardgas. Naarmate langetermijncontracten aflopen, moet de beschikbare capaciteit immers via kortetermijncontracten verkocht worden in concurrentie met het aanbod van andere operatoren.

Zo heeft Fluxys Belgium voor de nieuwe regulatoire periode die begin 2016 van start ging de tariefdaling van 7% kunnen aanhouden die het jaar daarvoor werd ingevoerd en hebben nieuwe kortetermijncontracten in belangrijke mate de boekingen gecompenseerd die waren weggevallen bij het aflopen van een aantal langetermijncontracten.

Fluxys Deutschland verkocht over heel het jaar de volledige beschikbare capaciteit. Fluxys TENP en FluxSwiss slaagden erin om bovenop de geboekte langetermijn capaciteit belangrijke hoeveelheden kortetermijn capaciteit te verkopen ondanks de omstandigheid dat de prijsverschillen tussen de gashandelsplaatsen NCG in Duitsland en PSV in Italië in 2016 in het algemeen minder uitgesproken waren dan in 2015. Onder meer de koudegolf in Italië op het einde van het jaar bracht grote prijsverschillen en volatiliteit op de markt die de mogelijkheid boden om in te spelen op de vraag naar kortetermijn capaciteit.

In het Verenigd Koninkrijk toonden de wijzigende flexibiliteitsbehoeften in 2016 opnieuw aan hoe belangrijk Interconnector (UK) is voor de bevoorradingszekerheid en de flexibele aanvoer naar de Britse markt. In de zomer vervoerde de Interconnector-leiding recordvolumes vanuit het Verenigd Koninkrijk naar België en in de winter stroomden recordvolumes in omgekeerde richting.

Capaciteit voor levering op de nationale markten. In het segment van de capaciteit voor aardgaslevering op de nationale markt liepen in België de boekingen terug ondanks de hogere vervoerde volumes. Ten behoeve van de distributienetbeheerders nam de capaciteitsverkoop evenredig toe met de groei van het aantal aansluitingen op de distributienetten en de geboekte capaciteit voor de industrie kende een lichte stijging. In de elektriciteitsproductie optimaliseerden een aantal centrales hun capaciteitsportfolio. In Zweden bleef de geboekte capaciteit op hetzelfde niveau als het jaar voordien.

Opslag

Door het aflopen van een contract in het eerste semester van 2016 daalde de hoeveelheid capaciteit die op lange termijn is geboekt in België van circa 70% naar circa 60%. De proactieve aanpak in de opslagverkoop kon in de eerste jaarhelft niet opwegen tegen de ongunstige marktomstandigheden: net zoals in het eerste semester 2015 bleef de overblijvende kortetermijncapaciteit onverkocht. De marktomstandigheden veranderden echter in juli, toen het Verenigd Koninkrijk te kampen kreeg met opslagschaarste. In die context slaagde Fluxys Belgium erin alle overblijvende kortetermijncapaciteit verkopen. Ook in Zweden slaagde Swedegas erin om via een commerciële campagne de volledige opslagcapaciteit te verkopen.

LNG-terminalling

Op de LNG-terminal in Zeebrugge zijn de beschikbare aanmeerbeurten op de eerste steiger volledig geboekt onder langetermijncontracten. Voor de tweede steiger, die eind 2016 in gebruik is genomen, zijn op basis van langetermijncontracten circa 200 laadbeurten voor kleine LNG-schepen geboekt en ook voor de overslagdiensten in het kader van het contract met Yamal Trade (zie p. 33) zullen schepen aan de tweede steiger aanmeren.

Daarnaast verkoopt de terminal ook laadbeurten om LNG-tankwagens te laden. Ondanks de lancering van gelijkaardige diensten in andere terminals in Noordwest-Europa, nam het aantal verkochte laadbeurten in 2016 beduidend toe. Om in de toekomst de groeiende vraag vlot te kunnen blijven beantwoorden, wordt in 2017 een tweede laadstation op de terminal gebouwd.

3.3. Inzetten op innovatieve aardgastoeepassingen

Aardgas als brandstof voor vervoer: op diverse fronten actief

Fluxys is op diverse fronten actief om aardgas als brandstof voor vervoer te promoten en die veelbelovende maar nog ontlukende markt te doen aantrekken. De grote uitdaging voor de omschakeling bestaat erin de nodige infrastructuur te ontwikkelen zodat personenwagens, vrachtwagens en schepen vlot aardgas kunnen tanken.

Promotie CNG-voertuigen. In België werkt Fluxys met succes samen met de nationale gasfederatie Gas.be (voorheen de Koninklijke Vereniging van Belgische Gasvaklieden), exploitanten van tankstations en autoconstructeurs om het gebruik van CNG-voertuigen (Compressed Natural Gas) te stimuleren. In 2016 verdubbelde het aantal CNG-voertuigen op de weg en ook het aantal CNG-tankstations nam fors toe.

Tweede steiger in gebruik op LNG-terminal in Zeebrugge. In 2016 werd ook de tweede steiger op de LNG-terminal in Zeebrugge voltooid en in gebruik genomen. De steiger werd speciaal ontworpen om ook de kleinste LNG-schepen te ontvangen en daardoor kunnen op de terminal nu ook LNG-bunkerschepen aanmeren. Dat zijn LNG-schepen die instaan voor de bevoorrading van LNG-aangedreven schepen en van LNG-bunkerinstallaties in andere havens.

De voorbereidende studies voor de tweede steiger werden meegefinancierd door de Europese Commissie binnen het raamwerk van Trans European Energy Networks (TEN-E) en voor de bouw van de steiger werd een subsidie toegekend in het kader van Trans European Transport Network (TEN-T).

Co-financed by the European Union
Trans-European Transport Network (TEN-T)

LNG-bunkerschip met thuishaven Zeebrugge. Het is trouwens aan de tweede steiger van de terminal in Zeebrugge dat het LNG-bunkerschip Engie Zeebrugge vanaf april 2017 LNG zal komen laden. Fluxys nam in 2015 een deelneming van 25% in het schip en het zal in een eerste periode instaan voor de bevoorrading van twee LNG-aangedreven autotransportschepen die in de haven van Zeebrugge actief zijn.

Het schip is het eerste schip dat speciaal is gebouwd om LNG-aangedreven schepen te bevoorraden en is een mijlpaal in de ontwikkeling van de Europese LNG-bunkerketen. Tot nu toe waren LNG-aangedreven schepen voor hun bevoorrading voornamelijk aangewezen op vaste bunkerlocaties of de beperkte bunkercapaciteit van LNG-tankwagens. Het LNG-bunkerschip daarentegen vaart tot bij de schepen die het bevoorraadt.

Zweden: projecten voor kleinschalig LNG in onderzoek. Zweden wordt een belangrijke groeiemarkt voor kleinschalig LNG: de scheepvaart toont een groeiende interesse om over te schakelen op LNG en ook in de industrie is er ruime belangstelling om LNG als alternatieve energiebron te kiezen. Vanuit die dynamiek in de markt vraagt onderzoek Swedegas verschillende infrastructuurprojecten om kleinschalig LNG beschikbaar te maken in synergie met de mogelijkheden die de andere LNG-terminals bieden waarin Fluxys actief is.

Memorandum of Understanding met Gazprom. Met Gazprom heeft Fluxys een raamovereenkomst ondertekend voor samenwerking rond kleinschalig LNG op de Europese markt. De overeenkomst weerspiegelt de intentie van beide ondernemingen om samen te werken aan gezamenlijke projecten voor de bouw en de exploitatie van LNG-ontvangstterminals, LNG-tankstations en LNG-bunkeringinfrastructuur in Europa.

Investeren in innovatieve gastechnologie

Vernieuwende gastechnologie heeft door zijn hoge energie-efficiëntie en goede emissiewaarden een belangrijke rol te vervullen in de overgang naar een koolstofarme samenleving. Fluxys ondersteunt daarom de versnelde ontwikkeling en marktintroductie van innovatieve en aantrekkelijke gastoeppingen voor verwarming, industrie en mobiliteit.

In die optiek investeerde Fluxys in 2016 in het bedrijf boostHEAT om de industriële productie van zijn thermodynamische verwarmingsketel mogelijk te maken. Het gaat om innovatieve technologie die dankzij thermische compressie een ongeëvenaard rendement heeft en optimaal de complementariteit tussen hernieuwbare energie en aardgas laat spelen. Doordat het energieverbruik substantieel vermindert, kan de consument aanzienlijk besparen terwijl het gebruikscomfort en het onderhoudsgemak dezelfde blijven als bij een traditionele ketel.

3.4. Nieuwe bronnen ontsluiten

LNG-terminal Duinkerke commercieel in gebruik

Op 1 januari 2017 ging de LNG-terminal in Duinkerke commercieel in gebruik. Met de terminal breidt Europa zijn LNG-invoercapaciteit uit met 13 miljard kubieke meter aardgas per jaar. Via de verbinding die Fluxys Belgium en de Franse vervoersnetbeheerder GRTgaz hebben aangelegd tussen Duinkerke en de zone Zeebrugge hebben de gebruikers van de terminal optimale flexibiliteit in de bestemming die ze kunnen geven aan de energie die ze invoeren. Ze kunnen vanaf de terminal aardgas niet alleen op de Franse markt leveren maar ook in België en dankzij de hoge interconnectiviteit van het Belgische net tevens op de andere markten in Noordwest-Europa.

Fluxys is 25% partner in Dunkerque LNG, de eigenaar van de LNG-terminal in Duinkerke en is ook 49% partner in Gaz-Opale, de onderneming die instaat voor de exploitatie van de terminal.

Aanleg Trans Adriatic Pipeline op schema

Fluxys is 19% partner in de Trans Adriatic Pipeline (TAP), de leiding in aanbouw die de laatste schakel vormt in de zogenoemde Zuidelijke Gasridor om Europa vanaf 2020 te ontsluiten voor aardgas afkomstig uit het Shah Deniz-veld in Azerbeidzjan. In een eerste fase zal de leiding tot 10 miljard kubieke meter aardgas per jaar kunnen vervoeren. Die capaciteit kan in een latere fase nog worden verhoogd tot 20 miljard kubieke meter per jaar met relatief beperkte bijkomende investeringen. Diverse bronnen komen daarvoor in aanmerking: onder meer bronnen uit de ruimere Kaspische regio, het Midden-Oosten en het oostelijke Middellandse-Zeebekken.

Door het ontsluiten van nieuwe bronnen zal TAP een belangrijke schakel vormen in de bronnendiversificatie en bevoorradingszekerheid van aardgas voor Europa. In die context heeft Europa aan TAP de status van Project van Gemeenschappelijk Belang (*Project of Common Interest – PCI*) verleend in het kader van de *Trans-European Energy Infrastructure* (TEN-E).

Het project zit op schema om in 2020 voor het eerst aardgas vanuit Shah Deniz aan te voeren. Een aantal belangrijke mijlpalen die in 2016 en begin 2017 werden genomen:

- alle overblijvende toeleverings- en constructiecontracten voor de aanleg van de leiding werden toegewezen;
- in Albanië werden wegen en bruggen gebouwd of aangepast om de leiding te kunnen aanleggen en werden ook de eerste kilometers leiding gebouwd;
- ook in Griekenland werden de eerste kilometers leiding aangelegd;
- in Italië werden de werken gestart voor de aanlanding van de leiding.

Nieuwe bronnen of aanvoerroutes om laagcalorisch aardgas te vervangen

De geleidelijke uitputting van het Nederlandse aardgasveld in Groningen (laagcalorisch aardgas of L-gas) heeft de Nederlandse regering ertoe gebracht om de uitvoer van L-gas naar België en Frankrijk volledig af te bouwen tussen 2024 en 2030 en naar Duitsland tussen 2020 en 2030. Bovendien zal tegen diezelfde horizon ook de L-gasproductie in Duitsland zo goed als helemaal uitgeput zijn. Om het L-gas te vervangen moeten nieuwe bronnen of routes voor hoogcalorisch aardgas (H-gas) worden aangesproken en Fluxys is met zijn activiteiten in Europa goed geplaatst om daarin een belangrijke rol te spelen.

Fluxys belangrijke troeven voor de Duitse markt. Duitsland verbruikt momenteel circa 30 miljard kubieke meter laagcalorisch aardgas per jaar. Fluxys kan op verschillende manieren een rol spelen in de vervanging van die volumes. Zo kan vanuit de LNG-terminals in Zeebrugge en Duinkerke en via de andere aanlandingspunten in Zeebrugge bijkomend aardgas naar Duitsland worden vervoerd. Het Belgische net als toekomstige toegangspoort voor L-vervangingsgas is overigens ook formeel in het Duitse netwerkontwikkelingsplan opgenomen, net als het Zeelink-project om in Duitsland een nieuwe bijkomende leiding naar het Belgisch/Duitse interconnectiepunt Eynatten aan te leggen.

Ook vanuit het zuiden biedt de Fluxys-infrastructuur mogelijkheden. Gas dat in Italië aanlandt via de Zuidelijke Gasridor kan immers dank zij het reverse flow project naar Duitsland worden gebracht. Voorts zouden de mogelijke toekomstige versterkingen van de NEL-leiding in het noorden eveneens de bevoorradingspositie van Duitsland versterken.

Belgisch net van Fluxys ruim geïnterconnecteerd om L-gas te vervangen. In België wordt ongeveer 5 miljard kubieke meter L-gas ingevoerd voor verbruik op de thuismarkt. Dankzij de goede interconnecties met de buurnetten en verbindingen met de bronnen kan L-gas probleemloos worden vervangen.

Ook vervangstromen naar Frankrijk via Belgisch net. Tegelijk dient het Belgische net als een corridor voor de aanvoer van circa 5 miljard kubieke meter L-gas naar de Franse markt. Ook hier heeft Fluxys mooie troeven om in te staan voor de nodige vervangstromen.

LNG-terminal Zeebrugge: overslagrol voor andere regionale LNG-markten

Fluxys bouwt op de LNG-terminal in Zeebrugge momenteel een 5de LNG-opslagtank en bijkomende procesinstallaties in het kader van het langetermijncontract dat in 2015 met Yamal Trade is afgesloten. Ijsbreker/LNG-schepen zullen vanaf de LNG-productieterminal in het Noord-Siberische Yamal LNG aanvoeren naar de terminal in Zeebrugge en het daar overslaan op conventionele LNG-schepen voor het verdere vervoer ervan naar een waaier doelmarkten in onder meer Azië.

Met de nieuwe diensten zal de LNG-terminal in Zeebrugge opnieuw zijn multifunctionaliteit verbreden: voor de LNG-productieterminal in Yamal krijgt Zeebrugge een overslagrol om LNG te leveren op andere regionale LNG-invoermarkten. De uitbreiding maakt van de LNG-terminal in Zeebrugge ook een van de grootste in Europa met een doorzetcapaciteit van bijna 15 miljoen ton LNG per jaar.

3.5. Markten met elkaar verbinden

Reverse Flow Project

Via de TENP- en Transitgas-leidingen stroomt momenteel vanuit België en Nederland gas van noord naar zuid door Duitsland en Zwitserland naar Italië. Met het reverse flow project zullen de TENP- en Transitgas-leidingen bidirectioneel worden en zal in 2018 ook gas van zuid naar noord kunnen stromen.

Het gas dat met het reverse flow project ter beschikking komt vanuit Italië omvat niet alleen de huidige bronnen in Noord-Afrika en Rusland en de LNG-bronnen die in Italië aanlanden. Als de Trans Adriatic Pipeline in gebruik wordt genomen, zal het reverse flow project het ook mogelijk maken om aardgas dat via de Zuidelijke Gasridor naar Italië wordt vervoerd verder noordwaarts te doen stromen naar de Noord-Europese markten: in een eerste fase gas uit Azerbeidzjan en in een latere fase mogelijk ook gas uit onder meer de ruimere Kaspische regio, het Midden-Oosten en het oostelijke Middellandse-Zeebekken (zie p. 31-32).

Het project zal er ook voor zorgen dat de gashandelsplaatsen NCG in Duitsland, PEG in Frankrijk en PSV in Italië hun volle functionaliteit kunnen ontwikkelen en prijzen op de verschillende markten verder zullen convergeren.

Door de ontsluiting van gas uit het zuiden en de betere koppeling tussen de gashandelsplaatsen is het reverse flow project een belangrijke factor in de bevoorradingszekerheid, de bronnendiversificatie en integratie van de Europese gasmarkt. Het project is in die optiek opgenomen in de lijst van Europese projecten van Gemeenschappelijk Belang (*Project of Common Interest - PCI*) en het ontvangt ook Europese steun binnen het Connecting Europe Facility-programma.

Voor het project zijn investeringen nodig in onder meer de compressiestations van Ruswill (Zwitserland) en Hügellheim (Duitsland) om de stroom te kunnen omkeren. In Duitsland zal er nabij de Duits-Zwitserse grens ook een deodorisatie-installatie worden gebouwd om gas ook in Duitsland te kunnen invoeren als het een zekere concentratie geurstof bevat (zie p. 38).

NEL-netgebruikers rechtstreeks in verbinding met NCG-markt

In 2016 bouwde Fluxys in Duitsland een verbinding tussen de NEL-leiding en de NETRA-leiding (Norddeutsche Erdgas Transversale). De verbinding zorgt voor een bijkomend uitgangspunt op de NEL-leiding in Achim dat tevens een nieuw interconnectiepunt vormt tussen de NCG- en Gaspool-marktzones. Netgebruikers die actief zijn in de NEL-leiding hebben daardoor rechtstreeks toegang tot de NCG-marktzone en krijgen een grotere bestemmingsflexibiliteit voor hun gas. De nieuwe capaciteit werd in februari 2017 in gebruik genomen.

3.6. Liquiditeit op de gashandelsplaatsen ondersteunen

Fluxys Belgium integreert hubdiensten

Sinds 1 januari 2016 kunnen klanten van Fluxys Belgium zowel vervoerscapaciteit boeken als hubdiensten onderschrijven voor het kopen of verkopen van gas op de Belgische handelsplaatsen. Eind 2015 nam de onderneming daartoe de hubdiensten van zusterbedrijf Huberator over en de overgang per 1 januari 2016 ging gepaard met een beduidende tariefverlaging voor die diensten.

Belgische gashandelsplaatsen blijven succesvol

De verhandelde volumes op ZTP (Zeebrugge Trading Point) stegen met meer dan 50%. Om de toename van de liquiditeit op ZTP te ondersteunen, werden zogenoemde *market maker agreements* gesloten waarbij hubklanten zich ertoe verbinden om een minimumhoeveelheid gas te verhandelen. Zeebrugge Beach kende een lichte daling (-4%) van de verhandelde volumes, een evolutie die wellicht voortvloeit uit de kleinere hoeveelheid aangevoerd LNG. Samen genomen stegen de totale verhandelde volumes op de Belgische gashandelsplaatsen opnieuw ten opzichte van het jaar voordien: van 936 TWh naar 967 TWh.

Ook NCG ziet verhandelde volumes toenemen

Op de Duitse gashandelsplaats NCG (NetConnect Germany) waren in 2016 meer dan 400 marktspelers actief en de verhandelde volumes namen met 9% toe van 1.964 TWh naar 2.144 TWh.

Via dochteronderneming Fluxys TENP heeft Fluxys een deelneming van 10% in de beheerder van de marktzone NCG. De marktzone strekt zich uit van de Noorzeekust tot aan de Alpen en is de grootste Duitse marktzone: ongeveer twee derde van alle binnenlandse volumes in Duitsland worden via de infrastructuur van de 6 NCG-partners vervoerd (bayernets, Fluxys TENP, GRTgaz Deutschland, Open Grid Europe, terranets bw en Thyssengas).

4. Onderzoek en ontwikkeling

Het onderzoeks- en ontwikkelingsbeleid van Fluxys mikt erop om kennis en technologie te verwerven die de activiteiten van de groep kunnen versterken en verder ontwikkelen.

Fluxys was het afgelopen boekjaar betrokken bij onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten in het domein van het ontwerp en de veilige exploitatie van aardgasleidingen en –installaties en in het domein van geologische en hydrodynamische modellen voor ondergrondse aardgasopslag. Sinds 2012 gaat ook specifieke aandacht naar innovatieve gastoeepassingen.

4.1. Deodorisatie-installatie op de Duits-Zwitserse grens

In het kader van het reverse flow project (zie p. 34) zal Fluxys in Duitsland de eerste industriële deodorisatie-installatie op die schaal in Europa bouwen. Dankzij de installatie zal gas in Duitsland ook kunnen worden ingevoerd als het een zekere concentratie geurstof bevat. Om de technologie op punt te zetten, heeft Fluxys een pilootdeodorisatie-installatie gebouwd in het Noord-Duitse Krummhörn om te onderzoeken hoe de deodorisatieprocessen in de praktijk verlopen in verschillende configuraties van onder meer druk, gasflow, temperatuur, geurstofconcentratie en aanwezigheid van vreemde componenten. Op basis van de resultaten is het concept en het technisch bestek uitgewerkt voor de te bouwen industriële installatie.

4.2. Power-to-gas

Power-to-gas is een technologie om elektriciteit om te zetten in waterstof of synthetisch methaan. Door elektriciteit om te zetten in een andere energievorm biedt power-to-gas een bijzonder interessante oplossing voor het probleem van elektriciteitsopslag: wanneer bijvoorbeeld windmolens volop draaien terwijl de elektriciteitsvraag laag ligt, kan het overschot aan energie in de vorm van waterstof of synthetisch methaan worden opgeslagen in de gasinfrastructuur.

Sinds 2013 bundelt Fluxys met tien andere Europese bedrijven (o.a. aardgas- en elektriciteitsnetbeheerders) de krachten in het *European Power to Gas Platform* om de technologie op te volgen en beste praktijken uit te wisselen. In Zweden is Swedegas betrokken bij een vooronderzoek over de mogelijkheden om power-to-gas in het land te ontwikkelen.

4.3. Injectie van biomethaan en waterstof in de gasnetten

Biomethaan of waterstof mengen met aardgas in de netten is een manier om aardgas koolstofneutraler te maken. Zo komt groener gas ter beschikking voor onder meer verwarming, elektriciteitsproductie, vervoer en industriële processen.

Biomethaan is het gas dat overblijft als er uit biogas CO₂ wordt verwijderd. Biogas is gas dat uit groenafval wordt gewonnen en net zoals aardgas methaan als belangrijkste component heeft. Fluxys Belgium is betrokken bij verschillende werkgroepen die onderzoeken aan welke kwaliteitseisen biomethaan moet voldoen om het in een aardgasnet te kunnen injecteren en wat de impact ervan kan zijn. Fluxys Belgium zal de resultaten van die onderzoeken als referentie gebruiken in de projecten van biomethaaninjectie die zich in België aan het ontwikkelen zijn.

In Zweden wordt de biogasmarkt al langer ontwikkeld met het oog op het halen van de doelstellingen om de CO₂-uitstoot te verminderen en op het verstevigen van de bevoorradingszekerheid van het land. Zo is de GoBiGas-centrale in Göteborg aangesloten op het netwerk van Swedegas en wordt het biogas dus gemengd met aardgas vervoerd doorheen het hele netwerk.

Wat de injectie van waterstof in het aardgasnet betreft, heeft Fluxys Belgium in de schoot van de Groupe européen de Recherches gazières de HIPS-studie afgerond (Hydrogen in Pipeline Systems). De resultaten van die studie tonen aan dat theoretisch grote hoeveelheden waterstof gemengd kunnen worden met aardgas maar dat bij sommige toepassingen rekening moet worden gehouden met een hogere gevoeligheid voor waterstof.

4.4. Internationale meetstandaard voor kleinschalig LNG

LNG kent een toenemend succes als alternatieve brandstof voor vrachtwagens en schepen. Voor dat soort kleinschalig LNG-gebruik moet LNG op eenzelfde nauwkeurighedsniveau kunnen worden gemeten als andere brandstoffen. Fluxys Belgium maakt in die optiek samen met verschillende metrologie-instituten en industriële partners deel uit van een projectgroep om een internationale standaard te ontwikkelen voor het meten van kleine tot middelgrote LNG-debietten. Voor de ontwikkeling van de internationale standaard wordt op de Rotterdamse Maasvlakte een nieuwe meet- en kalibratiefaciliteit voor LNG gebouwd.

5. Vooruitzichten 2017

Gelet op de voortdurende ontwikkeling van zijn activiteiten en behoudens onvoorziene omstandigheden, verwacht Fluxys op het einde van het boekjaar 2017 een dividend te kunnen uitkeren dat minstens equivalent is aan het recurrent dividend van 2016 als de OLO-interestvoeten onveranderd blijven.

6. Voornaamste risico's, onzekerheden en opportuniteiten

6.1. Kader

Wettelijke aspecten. Fluxys is onderworpen aan de Belgische wetgeving en heeft in overeenstemming daarmee een corporate governance charter opgesteld met de manier waarop Fluxys functioneert. Zo bevat het corporate governance charter onder meer een reglement voor de interne organisatie van het auditcomité en het benoemings- en vergoedingscomité, opgericht door de raad van bestuur.

Gedragscode. Voorts heeft Fluxys een gedragscode opgesteld met de principes inzake integriteit, ethiek en gedragsregels van toepassing op alle werknemers van de organisatie.

6.2. Algemene uitvoering

Richtlijn. Fluxys heeft een risicobeheerssysteem opgesteld op basis van het COSO-model. Een richtlijn beschrijft wanneer en door wie welke risicobeheersactiviteiten moeten worden uitgevoerd.

In elke dochteronderneming werd een risico-eigenaar aangesteld. De risico-eigenaar moet de risicomanager van Fluxys jaarlijks op de hoogte brengen van de status van de geïdentificeerde risico's, van de actieplannen om de risico's zo nodig tot een meer aanvaardbaar niveau te beperken en van nieuwe risico's. De impact van alle risico's wordt geëvalueerd wat betreft veiligheid, aardgasbevoorrading, impact op EBITDA of reputatie (of een combinatie van die factoren). Naast de evaluatie van de impact wordt ook een inschatting gemaakt van de waarschijnlijkheid dat het risico zich voordoet. Alle risico's worden vervolgens in kaart gebracht op een risicomatrix waarmee de waarschijnlijkheid van de gebeurtenis en de impact kunnen worden gecombineerd.

Risico's worden in drie categorieën ondergebracht:

- Niet-aanvaardbare risico's, met name risico's met een hoge waarschijnlijkheid en een grote impact; die risico's moeten worden gematigd om de waarschijnlijkheid en/of de impact ervan te verminderen. Voor elk risico onderzoeken de business unit manager en/of de risico-eigenaar de maatregelen om de risico's te matigen en wordt een actieplan opgesteld om het risico te verminderen.
- Middelhoog risico, met name risico's die een nauwe opvolging vereisen van de effectieve maatregelen om de risico's te verminderen. Bijkomende maatregelen kunnen wenselijk zijn en moeten worden afgewogen aan twee criteria: de kosten tegenover de vermindering van de waarschijnlijkheid of van de impact en de technische haalbaarheid. Voor die risico's geldt ALARP (As Low As Reasonably Possible – zo laag als redelijkerwijze mogelijk).

- Laag risico, namelijk een risico met lage impact en/of waarschijnlijkheid. Voor die risico's is een nauwe opvolging van de effectieve maatregelen normaal gezien voldoende en zijn geen bijkomende maatregelen vereist aangezien het risico aanvaardbaar is. Maar de principes van voortdurende verbetering gelden ook voor die risico's.

Naast de jaarlijkse actualisering van het risicoregister worden risico-informatie en informatie over actieplannen om risico's te verminderen aan het departement interne audit doorgegeven, zodat het de doeltreffendheid en de doelmatigheid van de mitigerende acties kan opvolgen. Voorts moeten alle dochterondernemingen driemaandelijks verslag uitbrengen over lopende of nieuwe rechtszaken met een schatting van de impact en het waarschijnlijke resultaat, zodat acties kunnen worden genomen en voorzieningen kunnen worden aangelegd.

Rapportering aan het auditcomité. Jaarlijks wordt het auditcomité op de hoogte gebracht van de risicobeheersmethode en worden de belangrijkste risico's en de mitigerende maatregelen uiteengezet.

6.3. Overzicht van de belangrijkste risico's

Marktrisico. De huidige marktsituatie maakt dat zowel vervoer als opslag van aardgas onder druk staan met een impact op de gereserveerde capaciteit als gevolg. In die context waken Fluxys en zijn dochterondernemingen erover om het dienstenaanbod nog aantrekkelijker te maken en hun tarieven zo competitief mogelijk te houden.

Door de stagnerende Europese economie zorgt de tendens naar een koolstofarme energiemix ten voordele van onder andere hernieuwbare energiebronnen voor een dalende aardgasvraag. Om die reden onderzoekt Fluxys nauwgezet waar te investeren in nieuwe infrastructuur.

Er worden minder langetermijncontracten en meer kortetermijncontracten voor vervoer afgesloten. Het gevolg van die evolutie is dat het moeilijker wordt om investeringsbeslissingen te nemen. Fluxys reduceert zoveel mogelijk de bijbehorende risico's door enerzijds de markt nauwkeurig op te volgen en gerichte marketingacties te organiseren en anderzijds door competitieve tarieven te hanteren. Wanneer mogelijk onderneemt Fluxys ook proactief stappen om zijn toekomstige marktpositie veilig te stellen. Fluxys promoot bijvoorbeeld actief zijn activa in het kader van nieuwe aardgasstromen die de dalende Europese productie zullen vervangen.

Vandaag worden gasgestookte elektriciteitscentrales uit de markt geprijsd: een hoge penetratie van productiecapaciteit met hernieuwbare energiebronnen in combinatie met lage steenkoolprijzen en lage prijzen voor CO₂-emissierechten zorgen voor een lage bezettingsgraad van gasgestookte elektriciteitscentrales in Europa. Het Verenigd Koninkrijk is een uitzondering op de regel doordat het land een bodemprijs voor koolstof heeft ingevoerd. De inactiviteit van de elektriciteitscentrales heeft een belangrijke impact op capaciteitsboekingen voor elektriciteitscentrales. De onzekerheid over die boekingen blijft een factor om ook in de toekomst rekening mee te houden: het is niet duidelijk hoe de prijs voor CO₂-emissierechten zal evolueren en daarbovenop versterkt een aantal landen die onzekerheid door onduidelijk te blijven over de timing van een kernuitstap.

Het einde van Nederlands L-gas tegen 2030 en de afname van de uitvoer ervan vanaf 2024 kan leiden tot het einde van transitstromen van L-gas door België die mogelijk niet worden gecompenseerd door nieuwe transitstromen van H-gas. Verder stelt de geleidelijke verdwijning van L-gas en de bijbehorende conversie naar H-gas een mogelijk risico voor marktaandeelverlies omdat gebruikers van L-gas voor andere energiebronnen kunnen kiezen.

Integriteit van het netwerk en van de ICT-infrastructuur. Aan de exploitatie van aardgsinfrastructuur zijn inherente veiligheidsrisico's verbonden, zoals beschadigingen van het netwerk en de installaties als gevolg van werken door derden of beschadigingen als gevolg van corrosie of incidenten tijdens onderhoudswerkzaamheden. Fluxys neemt in België, Duitsland en Zwitserland diverse maatregelen voor de veilige en continue exploitatie van de infrastructuur en het beheer van risico's die eraan verbonden zijn. Een specifiek risico voor de operationele activiteiten is ICT-security (beschikbaarheid en *cyber security*). Daarom neemt Fluxys de nodige voorzorgen om de ICT- en IC (Industrial Control)-systemen systemen in optimale staat te houden en ze ook te beschermen tegen bedreigingen van buiten af.

Regelgevend kader. De groep Fluxys is actief in een steeds sterker gereguleerde omgeving. Voor grens-tot-grensvervoer, dat bijzonder aan concurrentie onderhevig is, zorgt het Europese reglementaire kader niet alleen voor een verschuiving naar een kortetermijnmarkt, maar beperkt het ook sterk de commerciële flexibiliteit en de mogelijkheid om innovatieve diensten in te voeren die beantwoorden aan de noden van de markt. Die evolutie is illustratief voor het groeiende risico dat het Europese regulatoire kader omslaat in overregulering en daarmee een omgekeerd effect sorteert: terwijl de opzet is om een kader te scheppen voor een goede marktwerking, neigt het kader ertoe de marktwerking te vervangen door een centraal planningsmodel.

In België zijn Fluxys Belgium en Fluxys LNG onderhevig aan de Gaswet (wet van 12 april 1965 over het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, zoals later gewijzigd). De activiteiten van vervoer en opslag van aardgas en van LNG-terminalling zijn in België gereguleerd. Dochterondernemingen in de rest van de Europese Unie vallen onder het regulerend kader van het land van vestiging.

Zowel voor de activiteiten in België als in de rest van de Europese Unie is het regelgevend kader sterk gestuurd door het Europees recht (voornamelijk Europese Richtlijn 2009/73/EG over de regels voor de interne markt voor aardgas en de Europese Verordening 715/2009 over de voorwaarden voor de toegang tot aardgastransmissienetten) waarmee Fluxys rekening houdt. Elke wijziging van het regelgevend kader dat van toepassing is op de groep Fluxys kan bijgevolg een impact hebben op de activiteiten, de financiële situatie en de resultaten.

In het algemeen nemen nationale regelgevende instanties doorheen Europa in hun tariefmethodologieën rente op staatsobligaties op als een factor die de gereguleerde inkomsten beïnvloedt. Aangezien die rentevoeten sinds een aantal jaren afnemen, vertaalt die ontwikkeling zich in lagere gereguleerde inkomsten.

In Zwitserland zou FluxSwiss geconfronteerd kunnen worden met de gevolgen van regelingen die door het Italiaanse Ministerie van Energie en Ontwikkeling (MISE) worden overwogen. De grootste klant van FluxSwiss zou daarbij worden verplicht om zijn ongebruikte capaciteit op de Zwitserse noord/zuid-as via een gereguleerde entiteit te verkopen op de secundaire markt. Een en ander kan een negatief effect hebben op de inkomsten van FluxSwiss.

De Interconnector-leiding die het Verenigd Koninkrijk met het Europese vasteland verbindt, speelt een cruciale rol in de bevoorradingszekerheid en de convergentie van de gasprijzen in Noordwest-Europa. De oorspronkelijke langetermijncontracten voor de Interconnector-leiding lopen af in oktober 2018. Hoe de leiding daarna zijn rol op de markt zal kunnen blijven spelen, hangt af van een adequaat handels- en regulerend kader dat rekening houdt met de specifieke aard van interconnectoren: in tegenstelling tot andere vervoersnetbeheerders kunnen ze niet terugvallen op een achterliggende captieve markt en zijn ze actief in een ongelijk speelveld met andere aanbieders van flexibiliteit zoals LNG-terminals. Het is momenteel niet duidelijk welke regelingen zullen worden getroffen voor de gashandel tussen het Verenigd Koninkrijk en het Europese continent na de Brexit. Het proces en de onderhandelingen om de EU te verlaten zijn begin 2017 opgestart. Fluxys en Interconnector UK volgen het onderhandelingsproces van nabij om te bepalen wat de aangewezen manier is om het risico te beperken dat de Interconnector-leiding wordt belemmerd door een regulerende context die onvoldoende commerciële flexibiliteit biedt.

In 2016 stelde de Duitse regulator BNetzA een horizontaal compensatiemechanisme tussen vervoersnetbeheerders in. Het mechanisme treedt in werking vanaf 1 januari 2018 en heeft een aanzienlijke invloed op het tariefstelsel voor de Duitse vervoersnetbeheerders. Zodra het in werking is, zullen alle vervoersnetbeheerders van dezelfde marktzone uniforme ingangstarieven moeten aanrekenen. Dat leidt tot compensatiebetalingen tussen vervoersnetbeheerders en heeft indirect ook een invloed op de uitgangstarieven.

- Het horizontale compensatiemechanisme tussen vervoersnetbeheerders houdt het risico in dat de ex-ante betalingen van de compensaties aan andere netbeheerders (berekend op basis van de geschatte hoeveelheid capaciteit die zal worden verkocht) onvoldoende worden gedekt door de inkomsten uit de werkelijk verkochte hoeveelheden en dat zulke verschillen pas in de volgende boekjaren kunnen worden gecompenseerd. De omvang van dat cash flow risico kan momenteel niet worden gekwantificeerd.
- Tegelijk is het mogelijk dat het mechanisme een verlichting meebrengt van het cash flow risico bij het aflopen van sommige contracten. Dat mogelijk verzachtende effect kan momenteel niet worden gekwantificeerd bij gebrek aan ervaring met het berekeningsproces en de procedure bij zowel de vervoersnetbeheerders als de BNetzA.

Groei van activiteiten. Om zijn groei en rendabiliteit in een Europese aardgasmarkt in snelle verandering te verzekeren, kan Fluxys dankzij zijn unieke ligging, competenties en knowhow opportuniteiten grijpen om te investeren in projecten voor nieuwe of bestaande aardgasvervoersnetten, pijpleidingen of LNG-terminallingprojecten. Op die manier kan Fluxys zijn positie op de belangrijke gastransitassen verder versterken. De implementatie van zulke projecten kan verschillende soorten risico's en onzekerheden meebrengen, zoals verschillen in bedrijfscultuur, diensten, regulering, markt, operationele en technische risico's, tijdige ingebruikneming en budgetoverschrijdingen. Fluxys maakt daarom bij elk project een grondige analyse van de risico's en zorgt voor een adequate opvolging ervan. Bovendien worden de investeringen geschraagd door langetermijncontracten.

Wisselrisico. Een deel van de huidige kasstromen van de Fluxys-groep wordt in andere deviezen dan de euro gegenereerd, voornamelijk in CHF, GBP en SEK. Aangezien de euro de functionele munt is voor de Fluxys-groep, zou een variatie van de wisselkoers tussen de euro en de kasstromen in vreemde deviezen de winst- en verliesrekening en de geconsolideerde balans van Fluxys kunnen beïnvloeden bij de omzetting van die deviezen in euro. In overeenstemming met het financieel beleid van de groep worden die wisselrisico's echter zodra ze komen vast te staan ingedekt met financiële instrumenten zoals *foreign exchange swaps*, *forwards* en *cross currency rate swaps*. Die financiële instrumenten worden zoveel mogelijk gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten zodat de boekhoudkundige impact van wisselkoersvariaties op de winst- en verliesrekening wordt beperkt.

Interestriscico. Een deel van de huidige financieringen van de Fluxys-groep werd afgesloten tegen een vlottende rentevoet. Een schommeling in interestvoeten zou de winst- en verliesrekening van Fluxys kunnen beïnvloeden. In overeenstemming met het financieel beleid van de groep worden die risico's echter zoveel mogelijk ingedekt door financiële instrumenten zoals *interest rate swaps* (IRS). Bij recente financieringscontracten werden de volgens de leningsovereenkomst te betalen interest onder vlottende rentevoeten beperkt tot 0% (in sommige gevallen heeft die bodemgrens enkel betrekking op de referentierentvoet, in andere gevallen op de all-in rentevoet, marge inclusief). Wanneer dat documentair afgeleid instrument wordt ingedekt door middel van een IRS die deze bodemgrens niet weerspiegelt, kan dat bijkomende interestriscico's veroorzaken (dat is het geval in Zwitserland voor de financiering van FluxSwiss en Transitgas, en in Zweden voor de financiering van Knubbsäl). De blootstelling aan die bodemgrenzen wordt nauw opgevolgd. Tegen die achtergrond werden in februari 2017 de financieringen van FluxSwiss en Transitgas geherfinancierd; zij waren immers het meest blootgesteld aan de ondoeltreffende dekking en bij die gelegenheid werden de IRS-dekkingen vervangen door instrumenten van het type CAP, waarmee de blootstelling aan het risico van vlottende rentevoeten voor die twee leningen volledig is verdwenen.

Tegenpartijrisico. De thesaurie-overschotten van de filialen van de Fluxys-groep worden belegd bij Fluxys Finance in het kader van *cash pooling* overeenkomsten (behalve Flux Re, dochterondernemingen die projectfinancieringen hebben afgesloten en dochterondernemingen waar Fluxys geen meerderheidsbelang heeft in het aandelenkapitaal). De thesaurie-overschotten worden geleend aan dochterondernemingen via leningen binnen de groep. Het toezicht dat Fluxys uitoefent bij zijn dochterondernemingen zorgt ervoor dat het tegenpartijrisico bij dochterondernemingen beperkt en onder controle blijft. Resterende thesaurie-overschotten binnen de groep worden geïnvesteerd in financiële producten. Op het niveau van Fluxys Finance is het risico dat een tegenpartij in gebreke blijft heel beperkt. Fluxys Finance belegt immers de thesaurie-overschotten ofwel bij eersterangs financiële instellingen, ofwel in de vorm van financiële instrumenten uitgegeven door emittenten met een notering van beleggingskwaliteit (*investment grade*), ofwel in financiële instrumenten van emittenten waarvan een kredietwaardige overheid meerderheidsaandeelhouder is.

In het kader van zijn beleid om het tegenpartijrisico te beheren, voert Fluxys zelf een kredietanalyse uit van zijn klantenbestand op vlak van winstgevendheid, liquiditeit en solvabiliteit op basis van interne gegevens en gespecialiseerde databanken aan de hand van financiële gegevens en marktdata. Die analyse wordt aangevuld met informatie over externe kredietbeoordelingen als die beschikbaar zijn. Via die aanpak wordt de blootstelling van de groep aan kredietrisico beperkt voor zowel wanbetaling als klantenconcentratie. Belangrijke leveranciers worden eveneens gescreend om het langetermijnperspectief van de samenwerking te bestendigen.

Liquiditeitsrisico. De Fluxys-groep is een kapitaalintensieve onderneming en vertrouwt bijgevolg op (onder andere) externe financiering om zijn bedrijfs- en investeringsactiviteiten te financieren. In het kader van de bedrijfsontwikkeling en herfinancieringsverplichtingen is de groep onderhevig aan een liquiditeitsrisico. De kapitaalmarkten bieden niet altijd voldoende toegang tot de nodige liquide middelen aan, vooral in periodes van economische en geopolitieke instabiliteit. Het beleid van Fluxys bestaat erin zijn bevoorrechte toegang tot kapitaal te behouden door de implementatie van voldoende en bevestigde kredietlijnen, een sterk netwerk van banken en investeerders, en solide financiële parameters voor de kredietwaardigheid van de onderneming die Fluxys voor banken een betrouwbare tegenpartij maken.

7. Corporate Governance

7.1. Samenstelling raad van bestuur

De algemene vergadering van 10 mei 2016 heeft beslist om, op voorstel van de raad van bestuur en na advies van het benoemings- en vergoedingscomité Jos Ansoms te benoemen als bestuurder ter vervanging van Patrick Moenaert. Zijn mandaat eindigt na afloop van de gewone algemene vergadering van 2022.

7.2. Management team

Sinds 1 januari 2016 is Pascal De Buck benoemd als gedelegeerd bestuurder en Chief Executive Officer, in opvolging van Walter Peeraer. Zijn benoeming werd bevestigd door de algemene vergadering van 10 mei 2016.

7.3. Presentiegeld

Aan de bestuurders wordt per vergadering van de raad van bestuur en van de comités een presentiegeld van € 250 toegekend.

II. GECONSOLIDEERDE FINANCIËLE STATEN VOLGENS IFRS

1. Algemene inlichtingen over de vennootschap

Benaming en maatschappelijke zetel. De maatschappelijke zetel van de moederonderneming Fluxys NV is gevestigd in België, Kunstlaan 31 te 1040 Brussel.

Activiteiten van de groep. De activiteiten van de groep Fluxys worden voornamelijk onderverdeeld in 2 hoofdactiviteiten.

De eerste hoofdactiviteit betreft het vervoer en de opslag van aardgas, evenals de terminallingdiensten voor vloeibaar aardgas (liquefied natural gas, LNG) in België. Naast de activiteiten die onderworpen zijn aan de Gaswet, verzorgt de groep Fluxys eveneens aanvullende diensten, verwant met voornoemde activiteiten.

De tweede hoofdactiviteit omvat voornamelijk de activiteiten in het buitenland.

Voor meer informatie over die activiteiten verwijzen we naar de specifieke hoofdstukken van het jaarverslag.

¹ Wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, zoals later gewijzigd.

2. Geconsolideerde financiële staten van de groep Fluxys volgens IFRS

2.1. Geconsolideerde balans

Geconsolideerde balans		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
I. Vaste activa		5.977.945	6.218.466
Materiële vaste activa	5.1	4.315.600	4.551.379
Immateriële vaste activa	5.2	739.340	893.485
Goodwill	5.3	1.924	1.924
Deelnemingen geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode	5.4	500.188	439.717
Overige financiële vaste activa	5.5/6	62.410	24.658
Leningen en vorderingen	5.6/6	332.377	273.606
Overige vaste activa	5.6	26.106	33.697
II. Vlottende activa		607.049	598.463
Voorraden	5.7	24.086	29.236
Overige financiële vlottende activa	6	6.144	927
Belastingvorderingen		2.213	2.788
Handels- en overige vorderingen	5.8/6	167.746	132.797
Geldbeleggingen	5.9/6	105.348	121.937
Geldmiddelen en kasequivalenten	5.9/6	280.084	291.920
Overige vlottende activa	5.10	21.428	18.858
Totaal der activa		6.584.994	6.816.929

Geconsolideerde balans		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
I. Eigen vermogen	5.11	2.403.901	2.568.147
Eigen vermogen toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij		1.805.657	1.891.576
<i>Maatschappelijk kapitaal en uitgiftepremies</i>		<i>1.782.472</i>	<i>1.779.791</i>
<i>Niet uitgekeerd resultaat en overige reserves</i>		<i>17.501</i>	<i>81.670</i>
<i>Omrekeningsverschillen</i>		<i>5.684</i>	<i>30.115</i>
Minderheidsbelangen		598.244	676.571
II. Langlopende verplichtingen		3.405.634	3.764.563
Rentedragende verplichtingen	5.12/6	2.603.921	2.840.298
Voorzieningen	5.13.2	18.879	25.581
Voorzieningen voor personeelsbeloningen	5.14	66.811	63.188
Overige langlopende financiële verplichtingen	6	27.688	42.746
Uitgestelde belastingverplichtingen	5.15	688.335	792.750
III. Kortlopende verplichtingen		775.459	484.219
Rentedragende verplichtingen	5.12/6	573.267	293.524
Voorzieningen	5.13.2	6.841	6.503
Voorzieningen voor personeelsbeloningen	5.14	4.612	3.621
Overige kortlopende financiële verplichtingen	6	542	3.682
Belastingverplichtingen		38.527	37.242
Kortlopende handels- en overige schulden	5.16/6	132.622	116.327
Overige kortlopende verplichtingen		19.048	23.320
Totaal van het eigen vermogen en de verplichtingen		6.584.994	6.816.929

2.2. Geconsolideerde winst- en verliesrekening

Geconsolideerde winst- en verliesrekening		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
Bedrijfsopbrengsten	4.1	1.027.448	872.876
Verkoop van gas voor balancing en operationele behoeften		49.093	62.107
Overige bedrijfsopbrengsten	4.2	13.603	15.301
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen	4.3.1	-3.837	-3.920
Aankoop van gas voor balancing en operationele behoeften		-54.333	-73.419
Diensten en diverse goederen	4.3.2	-213.789	-169.092
Personeelslasten	4.3.3	-134.248	-132.463
Overige bedrijfskosten	4.3.4	-11.119	-22.743
Netto toevoegingen aan de afschrijvingen	4.3.5	-424.435	-272.275
Netto toevoegingen aan de voorzieningen	4.3.5	5.882	1.033
Waardeverminderingen	4.3.5	2.009	-537
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten		256.274	276.868
Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	4.6	-4.711	18.636
Winst (verlies) voor financiële resultaten en belastingen		251.563	295.504
Reële waardeschommelingen van financiële instrumenten	4.5.4	14.324	-15.497
Financiële opbrengsten	4.4	18.488	44.693
Financieringskosten	4.5	-127.704	-119.447
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten na financieel nettoresultaat		156.671	205.253
Winstbelastingen	4.7	-38.387	-51.593
Winst (verlies) van het boekjaar	4.8	118.284	153.660
Gedeelte Fluxys		76.928	121.189
Gedeelte minderheidsbelangen		41.356	32.471

2.3. Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat

Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
Nettoresultaat van de periode	4.8	118.284	153.660
Elementen welke in de toekomst niet door de winst- en verliesrekening zullen geherklasseerd worden			
Herwaardering van toegezegd pensioenregelingen	5.13.1	-10.169	12.811
Belastingen op deze verschillen		3.370	-4.681
Andere componenten van het totaalresultaat van de ondernemingen geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode - Herwaardering van toegezegd pensioenregelingen		74	-421
Elementen welke in de toekomst door de winst- en verliesrekening kunnen geherklasseerd worden			
Netto-investeringen in het buitenland - Omrekeningsverschillen ²		-65.972	42.430
Netto-investeringen in het buitenland - Dekkingsinstrumenten	6	3.557	-12.075
Dekkingsinstrumenten van de kasstromen	6	5.142	674
Belastingen op de andere componenten van het totaalresultaat		-2.397	2.847
Andere componenten van het totaalresultaat van de ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode - Dekkingsinstrumenten van de kasstromen		-4.981	710
Andere componenten van het totaalresultaat		-71.376	42.295
Totaalresultaat van de periode		46.908	195.955
Gedeelte Fluxys		46.243	139.702
Gedeelte minderheidsbelangen		665	56.253

² Daling t.o.v. 2015 als gevolg van de sterke daling van de Britse pond.

2.4. Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen

Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen

	Maatschappelijk kapitaal	Uitgifte- premies	Niet uitgekeerd resultaat	Dekkings- instrumenten van de kasstromen
I. BEGINSALDO PER 31-12-2014	1.698.596	80.876	109.291	-10.185
1. Totaalresultaat van het boekjaar	0	0	121.189	224
2. Uitgekeerde dividenden	0	0	-125.679	0
3. Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0	0	0
4. Kapitaalverhogingen / -verlagingen	319	0	0	0
5. Overige mutaties	0	0	-2.178	0
II. SALDO PER 31-12-2015	1.698.915	80.876	102.623	-9.961
1. Totaalresultaat van het boekjaar	0	0	76.928	-3.015
2. Uitgekeerde dividenden	0	0	-132.052	0
3. Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0	-2.791	0
4. Kapitaalverhogingen / -verlagingen	2.426	255	0	0
5. Overige mutaties	0	0	0	0
III. EINDSALDO PER 31-12-2016	1.701.341	81.131	44.708	-12.976

In duizenden euro's						
Dekkings- instrumenten netto- investeringen in het buitenland	Reserves personeels- beloningen	Omrekenings- verschillen	Eigen vermogen toerekenbaar aan aandeelhouders van de moedermaatschappij	Minderheids- belangen	Totaal van het eigen vermogen	
-2.411	-7.026	10.271	1.879.412	310.756	2.190.168	
-9.170	7.615	19.844	139.702	56.253	195.955	
0	0	0	-125.679	-27.617	-153.296	
0	0	0	0	338.153	338.153	
0	0	0	319	-974	-655	
0	0	0	-2.178	0	-2.178	
-11.581	589	30.115	1.891.576	676.571	2.568.147	
2.645	-5.884	-24.431	46.243	665	46.908	
0	0	0	-132.052	-75.921	-207.973	
0	0	0	-2.791	-3.065	-5.856	
0	0	0	2.681	-6	2.675	
0	0	0	0	0	0	
-8.936	-5.295	5.684	1.805.657	598.244	2.403.901	

2.5. Geconsolideerd kasstroomoverzicht (indirecte methode)

Geconsolideerd kasstroomoverzicht (indirecte methode)	In duizenden euro's	
	31-12-2016	31-12-2015
I. Geldmiddelen en kasequivalenten, openingsbalans	291.920	232.881
II. Nettokasstroom met betrekking tot de bedrijfsactiviteiten	560.598	422.193
1. Kasstromen met betrekking tot de exploitatie	680.099	466.269
1.1. Resultaat uit de voortgezette bedrijfsactiviteiten	256.274	276.868
1.2. Aanpassingen voor niet-geldelijke posten	454.555	215.787
1.2.1. Afschrijvingen	424.435	272.275
1.2.2. Voorzieningen	-5.882	-1.033
1.2.3. Waardeverminderingen	-2.009	537
1.2.4. Omrekeningsverschillen	37.915	-65.453
1.2.5. Overige aanpassingen voor niet-geldelijke posten	96	9.461
1.3. Toename (afname) in werkkapitaal	-30.730	-26.386
1.3.1. Toename (afname) in voorraden	5.150	3.512
1.3.2. Toename (afname) in belastingvorderingen	575	11.726
1.3.3. Toename (afname) in handels- en overige vorderingen	-34.949	2.136
1.3.4. Toename (afname) in andere vlottende activa	-3.124	-167
1.3.5. Toename (afname) in belastingschulden	575	-23.485
1.3.6. Toename (afname) in handels- en overige schulden	3.306	-6.645
1.3.7. Toename (afname) in andere kortlopende verplichtingen	-4.272	-5.334
1.3.8. Overige toename (afname) in werkkapitaal	2.009	-8.129
2. Kasstromen met betrekking tot de andere bedrijfsactiviteiten	-119.501	-44.076
2.1. Gestorte verschuldigde belastingen	-116.903	-88.300
2.2. Ontvangen rente met betrekking tot beleggingsinstrumenten, geldmiddelen en kasequivalenten	9.360	4.989
2.3. Instromen met betrekking tot ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode (dividend ontvangen)	9.444	33.394
2.4. Overige instromen (uitstromen) met betrekking tot de andere bedrijfsactiviteiten	-21.402	5.841

Geconsolideerd kasstroomoverzicht (indirecte methode)	In duizenden euro's	
	31-12-2016	31-12-2015
III. Nettokasstromen met betrekking tot investeringsactiviteiten	-337.164	-413.205
1. Aankopen	-357.329	-440.721
1.1. Betalingen om materiële en immateriële vaste activa te verwerven	-144.301	-230.455
1.2. Betalingen om dochterondernemingen, gezamenlijke overeenkomsten of geassocieerde ondernemingen te verwerven	-177.131	-204.758
1.3. Betalingen om andere financiële activa te verwerven	-35.897	-5.508
2. Overdrachten	20.156	7.408
2.1. Ontvangsten uit de overdracht van materiële en immateriële vaste activa	2.287	7.372
2.2. Ontvangsten uit de overdracht van dochterondernemingen, gezamenlijke overeenkomsten of geassocieerde ondernemingen	0	0
2.3. Ontvangsten uit de overdracht van andere financiële activa	17.869	36
3. Ontvangen dividenden ingedeeld als investeringsactiviteiten	9	8
4. Ontvangen overheidssubsidies	0	20.100
5. Andere kasstromen met betrekking tot investeringsactiviteiten	0	0
IV. Nettokasstromen met betrekking tot financieringsactiviteiten	-229.215	36.066
1. Ontvangen kasstromen m.b.t. financieringen	261.232	408.032
1.1. Ontvangsten uit de uitgifte van eigenvermogensinstrumenten	2.681	319
1.2. Ontvangsten uit de verkoop van aandelen	0	0
1.3. Ontvangsten uit financiële lease	0	3.334
1.4. Ontvangsten uit andere vaste activa	15.422	9.431
1.5. Ontvangsten uit de uitgifte van samengestelde financiële instrumenten	0	0
1.6. Ontvangsten uit de uitgifte van andere financiële verplichtingen	243.129	394.948
2. Uitgaande kasstromen m.b.t. financieringen	-197.517	-492.270
2.1. Terugkoop van eigenvermogensinstrumenten die vervolgens werden vernietigd	0	0
2.2. Inkoop van eigen aandelen	0	0
2.3. Aflossing van financiële leaseschulden	-9.264	-47
2.4. Aflossing van samengestelde financiële instrumenten	0	0
2.5. Terugbetaling van andere financiële verplichtingen	-188.253	-492.223

Geconsolideerd kasstroomoverzicht (indirecte methode)	In duizenden euro's	
	31-12-2016	31-12-2015
3. Rente	-100.969	-104.380
3.1. Betaalde rente ingedeeld als financieringsactiviteit	-100.969	-104.517
3.2. Ontvangen rente ingedeeld als financieringsactiviteit	0	137
4. Betaalde dividenden	-207.979	-156.448
5. Toename (-) / Afname (+) van termijnbeleggingen	16.018	381.132
6. Toename (afname) van de bankvoorschotten	0	0
7. Andere kasstromen met betrekking tot financieringsactiviteiten	0	0
V. Nettotoename in geldmiddelen en kasequivalenten	-5.781	45.054
Omrekeningsverschillen op geldmiddelen en kasequivalenten	-6.055	13.985
VI. Geldmiddelen en kasequivalenten, eindbalans	280.084	291.920

3. Toelichtingen

Toelichting 1a. aandeelhouderschap en kapitaalverhogingen

Op 31 december 2016 heeft Fluxys de volgende aandeelhoudersstructuur:

- 77,62%: Publigas
- 19,94%: Caisse de dépôt et placement du Québec
- 2,13%: FPIM
- 0,31%: Personeelsleden en management

In 2016 is Fluxys overgegaan tot een kapitaalverhoging bestemd voor het personeel en het management van de groep voor een totaalbedrag van 2,7 M€.

Toelichting 1b. Verklaring van overeenstemming met IFRS

De geconsolideerde financiële staten van de groep Fluxys worden opgesteld in overeenstemming met het referentiekader van de *International Financial Reporting Standards*, zoals goedgekeurd in de Europese Unie. Ze zijn opgesteld in duizenden euro's.

Toelichting 1c. Oordeelsvorming en gebruik van inschattingen

Voor het opstellen van de financiële staten moeten bepaalde inschattingen en veronderstellingen worden gebruikt om activa en passiva te waarderen en de positieve en negatieve gevolgen van onvoorziene omstandigheden en gebeurtenissen op de balansdatum in te schatten, alsook om een oordeel te vormen van de opbrengsten en lasten van het boekjaar.

De belangrijkste inschattingen die de groep heeft uitgevoerd om de financiële staten op te stellen, hebben in hoofdzaak te maken met de reële waarde van de verworven activa en passiva (zie Toelichting 3), met de waardering van de realiseerbare waarde van de materiële en immateriële vaste activa (zie Toelichtingen 5.1 en 5.2), de waardering van de voorzieningen en met name de voorzieningen voor geschillen (zie Toelichtingen 5.13 en 7), alsook de pensioen- en daarmee gelijkgestelde verplichtingen (zie Toelichting 5.14).

Als het gebruik van bepaalde activa nauw verbonden is met de marktvraag, opteert de groep voor een afschrijvingswijze die gebaseerd is op het voorziene gebruik van de betrokken activa.

De representatieve toekomstige economische voordelen van deze activa vloeien immers voornamelijk naar de groep omwille van het gebruik ervan. Een verandering van de marktvraag kan leiden tot een prospectieve herziening van de afschrijvingen geboekt op deze activa. Voor deze herziening zal de groep zich baseren op vroegere ervaringen voor vergelijkbare activa.

De gebruikte criteria voor de classificatie van gezamenlijke overeenkomsten werden opgenomen onder de boekhoudmethodes (zie Toelichting 2.4) en Toelichting 3.2.

Gelet op de onzekerheden waarmee elk waarderingsproces gepaard gaat, stelt de groep haar inschattingen bij waar nodig bij op basis van periodiek informatie. Het is mogelijk dat de toekomstige resultaten van de betrokken verrichtingen afwijken van die inschattingen.

Daarnaast heeft de leiding van de groep ook beroep gedaan op hun beoordelingsvermogen om de meeste aangewezen boekhoudkundige verwerking van bepaalde activiteiten en transacties vast te leggen wanneer de geldende IFRS-normen en interpretaties geen afdoende uitsluitel geven³.

Toelichting 1d. Datum van vrijgave voor bekendmaking

De raad van bestuur van Fluxys NV heeft de financiële staten van de groep Fluxys, opgesteld volgens de IFRS-normen, op 29 maart 2017 vastgelegd.

Toelichting 1e. Wijzigingen of aanvullingen op boekhoudkundige principes

De verduidelijkingen die in 2016 werden aangebracht aan de boekhoudkundige grondslagen en methoden zijn onderlijnd. Ze hebben geen impact op het resultaat van het boekjaar.

³ Zie Toelichting 2.20 voor bijvoorbeeld de boeking van de gereguleerde opbrengsten.

Toelichting 1f. Toepassing van nieuwe boekhoudkundige principes of herziene IFRS-normen

Volgende normen en interpretaties zijn met ingang van 1 januari 2016 van toepassing:

- Verbeteringen aan IFRS (2010-2012) (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 februari 2015)
- Verbeteringen aan IFRS (2012-2014) (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2016)
- Aanpassing van IAS 1 – Presentatie van de jaarrekening – Initiatief rond informatieverzorging (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2016)
- Aanpassing van IAS 16 en IAS 38 – Materiële en immateriële vaste activa – Verduidelijking van aanvaardbare afschrijvingsmethodes (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2016)
- Aanpassing van IAS 19 – Personeelsbeloningen – Werknemersbijdragen (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 februari 2015)
- Aanpassing van IFRS 11 – Gezamenlijke overeenkomsten – Verwerking van overnames van deelnemingen in gezamenlijke bedrijfsactiviteiten (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2016)

Deze normen die van toepassing zijn sinds 2016 hebben geen materiële impact gehad op de financiële staten van de groep.

Op datum van het vrijgeven van de onderliggende financiële staten waren volgende normen en interpretaties gepubliceerd doch zijn nog niet verplicht van toepassing:

- IFRS 9 – Financiële Instrumenten en de daaropvolgende aanpassingen (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018)
- IFRS 15 – Opbrengsten uit contracten met klanten (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018)
- IFRS 16 – Leaseovereenkomsten (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Aanpassing van IAS 7 – Het kasstroomoverzicht – Initiatief rond informatieverzorging (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2017, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Aanpassing van IFRS 10 en IAS 28 – Verkoop of inbreng van activa tussen een investeerder en de geassocieerde deelneming of joint venture (ingangsdatum voor onbepaalde duur uitgesteld, waardoor de goedkeuring binnen de Europese Unie eveneens werd uitgesteld)
- Aanpassing van IAS 12 – Winstbelastingen – Opname van uitgestelde belastingvorderingen voor niet-gerealiseerde verliezen (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2017, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)

- IFRIC 22 – Transacties in vreemde valuta en vooruitbetalingen (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Verbeteringen aan IFRS (2014-2016) (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2017 of 2018, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)

Het lopende onderzoek naar de toepassing van de normen IFRS 9, 15 en 16 op de financiële staten van de groep wijst, in het huidige stadium van de analyses, op de volgende impact:

- Bepaalde vervoersinstallaties of LNG-terminalinstallaties worden gebouwd op sites die op lange termijn ter beschikking worden gesteld aan de groep. Deze overeenkomsten voor de terbeschikkingstelling van sites zullen beschouwd worden als financiële leases op basis van IAS 17 (zie Toelichting 7.5).
- Bepaalde leaseovereenkomsten van gebouwen en wagens zullen beschouwd worden als financiële leaseovereenkomsten op basis van IAS 17 (zie Toelichting 4.3.2).
- De beoordeling op basis van IFRS 9 van het kredietrisico dat verband houdt met het in gebreke blijven van een tegenpartij, zou geen significante impact mogen hebben op de financiële staten van de groep, aangezien het merendeel van de activiteiten gereguleerd is.
- De overige verwachte gevolgen van de toepassing van deze normen hebben voornamelijk betrekking op de in de bijbehorende toelichtingen te verstrekken inlichtingen.

Toelichting 2. Boekhoudkundige grondslagen en methoden

De boekhoudkundige grondslagen en methoden zijn vastgelegd door de raad van bestuur van Fluxys op 29 maart 2017.

Elke wijziging of aanvulling in vergelijking met het vorige boekjaar is onderlijnd.

2.1. Algemene grondslagen

De financiële staten geven een getrouw beeld van de financiële positie, de financiële prestaties en de kasstromen van de groep Fluxys.

De groep stelt zijn financiële staten op volgens het toerekeningsbeginsel, met uitzondering van het kasstroomoverzicht.

De activa en passiva worden niet verrekend, tenzij verrekening is voorgeschreven of toegestaan krachtens een internationale boekhoudnorm.

In de balans van de groep Fluxys worden de vaste en vlottende activa en de lang- en kortlopende verplichtingen afzonderlijk voorgesteld.

De boekhoudkundige methodes worden consistent toegepast.

2.2. Balansdatum

De geconsolideerde financiële staten worden afgesloten op 31 december, balansdatum van de moederonderneming.

Wanneer de balansdatum van een dochter-onderneming, een gezamenlijke bedrijfsactiviteit, een joint venture of een geassocieerde onderneming niet op 31 december valt, wordt voor consolidatie-doeleinden een tussentijds overzicht opgemaakt.

2.3. Gebeurtenissen na balansdatum

De waarde van de activa en verplichtingen op balansdatum wordt aangepast, indien er zich na afsluitdatum gebeurtenissen voordoen waardoor de bedragen die werden bepaald op balansdatum op basis van de bestaande toestand en omstandigheden, gewijzigd worden.

Die aanpassingen worden uitgevoerd tot de datum waarop de financiële staten door de raad van bestuur worden vastgelegd.

De overige gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden na de balansdatum worden – als ze van wezenlijke betekenis zijn – in de Toelichtingen opgenomen.

2.4. Consolidatiecriteria

De geconsolideerde financiële staten van de groep Fluxys worden opgesteld in overeenstemming met IFRS, in het bijzonder IFRS 3 (Bedrijfscombinaties), IFRS 10 (Geconsolideerde jaarrekening), IFRS 11 (Gezamenlijke overeenkomsten) en IAS 28 (Investerings in geassocieerde ondernemingen en joint ventures).

Dochterondernemingen

Deze bevatten de financiële staten van de moederonderneming en de financiële staten van entiteiten welke zij controleert evenals haar dochterondernemingen.

Een investeerder oefent zeggenschap over een deelneming uit als hij is blootgesteld aan, of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van zijn betrokkenheid bij de deelneming en over de mogelijkheid beschikt de opbrengsten via zijn macht over de deelneming te beïnvloeden.

Een investeerder heeft macht over een deelneming wanneer hij bestaande rechten heeft die hem doorlopend de mogelijkheid bieden de relevante activiteiten, d.w.z. de activiteiten die de opbrengsten van de deelneming aanzienlijk beïnvloeden, te sturen en dat, zelfs indien hij niet de meerderheid der stemrechten heeft in de betrokken onderneming.

De moederonderneming dient de dochteronderneming in de consolidatie op te nemen vanaf de datum waarop zij de zeggenschap verwerft en dient haar uit de consolidatie te verwijderen wanneer zij de zeggenschap erover verliest. Zodoende worden de opbrengsten en kosten van een verworven of

overgedragen dochteronderneming in de loop van het boekjaar in de geconsolideerde winst- en verliesrekening en in het totaalresultaat opgenomen vanaf de datum waarop de moederonderneming de zeggenschap verwerft en tot op de datum waarop ze haar zeggenschap erover verliest.

Gezamenlijke bedrijfsactiviteiten

Een gezamenlijke bedrijfsactiviteit is een gezamenlijke overeenkomst waarbij de partijen, die gezamenlijke zeggenschap over de overeenkomst hebben, rechten hebben op de activa en aansprakelijk zijn voor de verplichtingen die verband houden met de overeenkomst. Gezamenlijke zeggenschap is het contractueel afgesproken delen van de zeggenschap over een overeenkomst, waarvan slechts sprake is wanneer besluiten over de relevante activiteiten unanieme instemming vereisen van de partijen die de zeggenschap delen.

Wanneer een onderneming van de groep haar activiteiten uitoefent in het kader van een gezamenlijke bedrijfsactiviteit moet de groep, als deelnemer in een gezamenlijke bedrijfsactiviteit, de activa, de passiva, de opbrengsten en de kosten in verband met haar deelneming opnemen overeenkomstig de toepasselijke IFRS op die activa, passiva, opbrengsten en kosten.

Investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures

Een geassocieerde onderneming is een entiteit waarin de groep een invloed van betekenis heeft. Een invloed van betekenis is de macht om deel te nemen aan beslissingen inzake financiële en operationele politiek van een entiteit, zonder evenwel zeggenschap of gemeenschappelijke zeggenschap op die politieken uit te voeren.

Een joint venture is een gezamenlijke overeenkomst waarbij de partijen die gezamenlijke zeggenschap hebben over de overeenkomst rechten hebben op de nettoactiva van de overeenkomst. Gezamenlijke zeggenschap is het contractueel afgesproken deel van de zeggenschap over een overeenkomst, waarvan slechts sprake is wanneer besluiten over de relevante activiteiten unanieme instemming vereisen van de partijen die de zeggenschap delen.

De resultaten en de activa en passiva van de investeringen in geassocieerde ondernemingen of van de *joint ventures* worden in de geconsolideerde financiële staten opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode, behalve indien de deelneming, of een deel hiervan, geklasseerd wordt als aangehouden met het oog op de verkoop overeenkomstig IFRS 5.

Een deelneming in een geassocieerde onderneming of in een joint venture wordt aanvankelijk opgenomen tegen kostprijs. De boekwaarde wordt vervolgens verhoogd of verlaagd om het aandeel van de investeerder in het netto resultaat en de overige elementen van het totaalresultaat van de deelneming op te nemen volgens de vermogensmutatiemethode. De door die entiteit uitgekeerde dividenden verminderen uiteindelijk de waarde van de deelneming.

Het is toegestaan een geassocieerde onderneming niet op te nemen in de vermogensmutatiemethode indien de impact op de financiële staten te verwaarlozen is.

2.5. Bedrijfscombinaties

De groep verwerkt de gehele bedrijfscombinatie door toepassing van de overnamemethode. Die methode wordt eveneens aangewend voor bedrijfscombinaties onder gezamenlijke controle, indien de methode in overeenstemming is met de kern van de transactie en bijdraagt tot het geven van een getrouw beeld van de financiële situatie.

De verwervende partij waardeert de verworven identificeerbare activa en de overgenomen verplichtingen tegen hun reële waarde op aanschaffingsdatum.

De kosten verbonden aan de verwerving worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer ze worden opgelopen.

De *goodwill* vertegenwoordigt het overschot, op de overnamedatum, tussen het totaal van de overgedragen vergoeding, het bedrag van enig minderheidsbelang in de overgenomen partij en de reële waarde van het voorheen aangehouden aandelenbelang van de overnemende partij in de overgenomen partij tegenover het nettosaldo van de reële waarde van de verworven identificeerbare activa en de overgenomen verplichtingen.

Indien, na herwaardering, het nettosaldo van de reële waarde, op de overnamedatum, van de verworven identificeerbare activa en de overgenomen verplichtingen hoger is dan de overgedragen vergoeding, het bedrag van enig minderheidsbelang in de overgenomen partij en de reële waarde van het voorheen aangehouden aandelenbelang van de overnemende partij in de overgenomen partij, wordt het overschot direct opgenomen in het resultaat van de periode.

De *goodwill* wordt geactiveerd. Ten behoeve van de toetsing op bijzondere waardevermindering wordt de *goodwill* toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheden van de groep welke van de synergiën van de bedrijfscombinaties zouden moeten genieten. Een toetsing op bijzondere waardevermindering (*impairment test*) wordt elk jaar uitgevoerd, zelfs indien er geen aanwijzingen van ontwaarding zijn of, frequenter, indien gebeurtenissen of gewijzigde omstandigheden optreden die erop wijzen dat de *goodwill* mogelijk in waarde is verminderd (IAS 36 – Bijzondere waardevermindering van activa).

In geval een bedrijfscombinatie in fases wordt gerealiseerd, herwaardeert de groep de deelneming die zij voorheen aanhield in de overgenomen onderneming tegen de reële waarde op datum van de verwerving en boekt de eventuele winst of verlies in het nettoresultaat.

De wijzigingen in de deelnemingen in dochter-vennootschappen welke zich niet vertalen in het verlies van controle worden boekhoudkundig verwerkt als transacties op het eigen vermogen.

Wanneer de groep de controle over een dochter verliest wordt een winst of verlies geboekt in het nettoresultaat dat wordt berekend als het verschil tussen:

- het totaal van de reële waarde van de ontvangen tegenpartij en de reële waarde van de totale aangehouden deelneming, en
- de vroegere boekwaarde van de activa (met inbegrip van de *goodwill*) en de passiva van de dochter.

Alle voorheen geboekte bedragen in de andere componenten van het totaalresultaat met betrekking tot die dochter worden geboekt alsof de groep de activa of passiva verbonden met die dochter direct van de hand had gedaan. Zij worden dus opgenomen in het nettoresultaat of overgedragen naar een andere rubriek van het eigen vermogen, in overeenstemming met toepasselijke IFRS-normen.

De reële waarde van een deelneming, aangehouden in de vroegere dochter, dient op datum van het verlies van de controle beschouwd te worden als de reële waarde op datum van de initiële boekhoudkundige verwerking voor de toepassing van de latere boekhoudkundige verwerking volgens IAS 39 of, in voorkomend geval, als de kost bij de initiële boekhoudkundige verwerking van een investering in een geassocieerde onderneming of een joint venture.

2.6. Omrekening van de financiële staten van buitenlandse entiteiten

Bij de consolidatie wordt de balans van de buitenlandse entiteiten in euro omgerekend volgens de slotkoersmethode. De winst- en verliesrekening wordt omgerekend tegen de gemiddelde koers over het boekjaar, indien ze niet aanzienlijk heeft geschommeld.

Het aandeel van de groep in de verschillen die voortvloeien uit de omrekeningsmethode is opgenomen in de rubriek 'Omrekenings-verschillen' van het geconsolideerd eigen vermogen; het aandeel van minderheidsbelangen wordt opgenomen in de rubriek 'Minderheidsbelangen' van het geconsolideerd eigen vermogen op de passiefzijde van de balans.

2.7. Immateriële vaste activa

Een immaterieel vast actief wordt geboekt als het waarschijnlijk is dat de aan dat actiefbestanddeel toerekenbare toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen vloeien, en indien de kostprijs van dat actiefbestanddeel op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Immateriële vaste activa worden op de balans geboekt tegen kostprijs (*cost method*), na aftrek van afschrijvingen en eventuele waardeverminderingen.

Op de balans geactiveerde immateriële vaste activa waarvan het gebruik in de tijd beperkt is, worden afgeschreven over de gebruiksduur.

De belangrijkste afschrijvingstermijnen zijn:

- 40 jaar voor het vast actief 'enige beheerder van het aardgasvervoersnet en de opslaginstallaties voor aardgas';
- 20 tot 40 jaar voor de klantenportefeuilles;
- 20 jaar voor het vast actief 'enige beheerder van de LNG-installaties';
- 5 jaar voor informaticasoftware.

De immateriële vaste activa 'klanten-portefeuilles' kunnen het voorwerp uitmaken van een degressieve afschrijvingsmethode welke op een meer directe manier het ritme volgens hetwelk de groep verwacht de toekomstige economische voordelen, verbonden aan die activa, op te nemen, weergeeft.

Latere uitgaven worden geactiveerd indien daaruit economische voordelen verkregen kunnen worden die het initieel beoogde prestatieniveau overstijgen.

Op elke balansdatum worden de immateriële vaste activa getoetst om vast te stellen of er tijdens het boekjaar aanwijzingen zijn dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Indien dergelijke aanwijzingen bestaan, wordt de realiseerbare waarde van de betreffende immateriële vaste activa geschat. De realiseerbare waarde is gedefinieerd als de hoogste waarde van de reële waarde minus verkoopkosten en de gebruikswaarde.

De gebruikswaarde is de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen die naar verwachting zullen voortvloeien uit het voortgezet gebruik van het actief en uit haar vervreemding, berekend met een gepaste verdisconteringsvoet.

Op die immateriële vaste activa wordt een bijzondere waardevermindering geboekt indien de boekwaarde, ten gevolge van veroudering of gewijzigde economische of technologische omstandigheden, de realiseerbare waarde voor de onderneming overstijgt.

De immateriële vaste activa die voor onbepaalde tijd kunnen worden gebruikt, worden elk jaar op bijzondere waarde-vermindering getoetst, en in waarde verminderd wanneer de boekwaarde de realiseerbare waarde overschrijdt.

De gebruiksduur, de afschrijvingsmethode alsook de eventuele restwaarde van de immateriële vaste activa worden op elke balansdatum opnieuw onderzocht en in voorkomend geval prospectief aangepast.

Emissierechten voor broeikasgassen

De aangekochte emissierechten voor broeikasgassen worden opgenomen als immateriële vaste activa tegen hun kostprijs. De rechten welke gratis werden verkregen, worden zonder boekwaarde als immateriële vaste activa opgenomen.

De emissie van broeikasgassen in de atmosfeer wordt geboekt in de bedrijfskosten met als tegenpost op de passiefzijde van de balans (onder 'overige schulden') een verplichting om emissierechten gelijk aan de emissies van de periode in te leveren.

Die last wordt gewaardeerd aan de gewogen gemiddelde kost van de verworven of verkregen rechten.

Bij de inlevering van rechten, verdwijnt de op het passief van de balans geboekte verplichting (overige schulden) door een onttrekking van de emissierechten geboekt in de immateriële vaste activa.

Ingeval de rechten ontoereikend zijn om de uitstoot van broeikasgassen tijdens het boekjaar op te vangen, legt de groep een voorziening aan. Die voorziening wordt gewaardeerd op basis van de marktprijs op balansdatum van de rechten die nog dienen aangekocht te worden.

De overtollige emissierechten die niet op de markt werden overgedragen, worden op het einde van het boekjaar gewaardeerd aan de gewogen gemiddelde kost van de verworven of verkregen rechten of aan de marktprijs indien die lager is dan de gewogen gemiddelde kost.

2.8. Materiële vaste activa

Een materieel vast actief wordt geboekt als het waarschijnlijk is dat de aan dat actiefbestanddeel toerekenbare toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen vloeien, en indien de kostprijs van dat actiefbestanddeel op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Materiële vaste activa worden op de balans opgenomen tegen kostprijs (*cost method*), na aftrek van afschrijvingen en eventuele waardeverminderingen.

Latere uitgaven worden geactiveerd indien daaruit economische voordelen verkregen kunnen worden die het aanvankelijke resultaat overstijgen.

Op elke balansdatum worden de materiële vaste activa getoetst om vast te stellen of er tijdens het boekjaar aanwijzingen zijn dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Indien dergelijke aanwijzingen bestaan, wordt de realiseerbare waarde van de betreffende materiële vaste activa geschat. De realiseerbare waarde is gedefinieerd als de hoogste waarde van de reële waarde minus verkoopkosten en de bedrijfswaarde van een actief.

De bedrijfswaarde is de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen die naar verwachting zullen voortvloeien uit het voortgezet gebruik van het actief en uit zijn vervreemding, berekend met een gepaste verdisconteringsvoet.

Financiële leaseovereenkomsten zijn overeenkomsten waarbij alle wezenlijke risico's en voordelen eigen aan de eigendom van een actiefbestanddeel op de leasingnemer overgaan. De blijkens die overeenkomsten aangehouden activa worden op de balans opgenomen tegen reële waarde (*fair value*) of, indien die kleiner is, tegen de actuele waarde (*current value*) van de minimale leasebetalingen. De overeenkomstige verplichting wordt onder financiële schulden opgenomen. Financiële leasebetalingen worden uitgesplitst in

financiële kosten en terugbetalingen van financiële leasingschulden om voor elke periode een constante periodieke rentevoet te bekomen op het te betalen restsaldo op de passiefzijde van de balans.

Subsidies en investeringsaftrek

De overheidssubsidies met betrekking tot materiële vaste activa evenals de bijdragen van derde partijen in de financiering van dergelijke vaste activa komen in mindering van de kostprijs van het betrokken vast actief.

De fiscale aftrek, verkregen met betrekking tot investeringen, wordt in mindering gebracht van de brutowaarde van de vaste activa voor dewelke zij ontvangen werd; als tegenpost worden uitgestelde belastingen geboekt.

Afschrijvingsmethoden

De materiële vaste activa worden afgeschreven over hun gebruiksduur (*useful life*).

Elk bestanddeel van betekenis in de samenstelling van de materiële vaste activa, wordt afzonderlijk geboekt en afgeschreven over zijn gebruiksduur.

De gebruikte afschrijvingsmethode weerspiegelt het ritme volgens hetwelk de groep verwacht de toekomstige economische voordelen te zullen aanwenden die aan dat actiefbestanddeel verbonden zijn, rekening houdend met de duur dat de activa eventuele geregleerde inkomsten zullen genereren.

De geregleerde investeringen bedoeld om de bevoorradingszekerheid in Europa te verhogen, maken het voorwerp uit van een degressieve afschrijvingsmethode. Die methode weerspiegelt het best het ritme volgens hetwelk de groep verwacht de toekomstige economische voordelen te zullen aanwenden die aan de activa verbonden zijn.

De belangrijkste afschrijvingsperioden zijn:

- 50 tot 55 jaar voor de leidingen voor vervoer, de terminallinginstallaties en de reservoirs;
- 50 jaar voor de gebouwen voor administratie, de woningen en installaties ten behoeve van het personeel;
- 40 jaar voor de opslaginstallaties;
- 33 jaar voor de nijverheidsgebouwen,
- 20 jaar voor de investeringen voor de uitbreidingen van de LNG-terminal in Zeebrugge,
- 10 jaar voor gereedschap en meubilair,

- 5 jaar voor voertuigen en bouwplaatswerktuigen,
- 4 jaar voor informatica-apparatuur,
- 3 jaar voor prototypes,
- 10 tot 40 jaar voor de andere installaties.

De gebruiksduur, de afschrijvingsmethode alsook de eventuele restwaarde van de materiële vaste activa worden op elke balansdatum opnieuw onderzocht en in voorkomend geval prospectief aangepast.

2.9. Niet-geconsolideerde eigenvermogensinstrumenten (zoals aandelen en winstbewijzen)

Niet-geconsolideerde eigenvermogens-instrumenten worden geboekt tegen reële waarde (*fair value*), tenzij dat laatste niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, in welk geval ze tegen kostprijs worden gewaardeerd.

Schommelingen van de reële waarde worden rechtstreeks in het eigen vermogen geboekt tot op het moment van uitboeking van het actief (*derecognition*). Op dat ogenblik wordt de gecumuleerde meer- of minderwaarde in het eigen vermogen als resultaat geboekt.

Indien een objectieve aanwijzing bestaat dat de niet-geconsolideerde eigenvermogens-instrumenten in waarde zijn verminderd, dan worden ze op bijzondere waardevermindering getoetst (*impairment test*) en wordt in voorkomend geval een bijzondere waardevermindering onmiddellijk ten laste van het resultaat geboekt.

2.10. Financiële leasevorderingen

In financiële lease gegeven activa, zijn activa waarvoor de groep vrijwel alle risico's en voordelen eigen aan het economische eigendom op de leasingnemer (*lessee*) overdraagt. In financiële lease gegeven activa worden op de balans verwerkt als vorderingen voor een bedrag gelijk aan de netto-investeringen in de leaseovereenkomst.

Ontvangen leasebetalingen worden uitgesplitst in financiële opbrengsten en terugbetalingen van de financiële leasevordering om een constant periodiek rentabiliteitspercentage te bekomen over de netto-investeringen van de groep in de financiële leaseovereenkomst.

Als de indeling van overeenkomsten onder financiële leaseovereenkomsten berust op de contante waarde (*present value*) van de minimumbetalingen, wordt volgend criterium toegepast: als de contante waarde van de minimale leasebetalingen overeenkomt met minstens 90% van de reële waarde (*fair value*) van het gehuurde actief, zoals die bij het ingaan van de huurovereenkomst is geschat, worden de overeenkomsten ingedeeld als financiële leaseovereenkomsten.

Voor de activa met betrekking tot het vervoer van gas wordt geen enkele restwaarde weerhouden gezien de specifieke aard van de activiteiten van de sector.

2.11. Voorraden

Waardering

De voorraden worden gewaardeerd tegen de laagste waarde van de kostprijs en de opbrengstwaarde.

Indien noodzakelijk worden waarde-verminderingen op voorraden geboekt om rekening te houden met:

- de opbrengstwaarde, of
- bijzondere waardeverminderingen op voorraden ingevolge onvoorziene omstandigheden die gerechtvaardigd zijn door de aard van de betrokken activa of door de uitgeoefende activiteit.

Dergelijke waardeverminderingen op voorraden worden geboekt ten laste van het resultaat van de periode waarin ze zich voordoen.

Gasvoorraden

De bewegingen van gasvoorraden worden gewaardeerd volgens de methode van de gewogen gemiddelde prijzen.

Voorraden grond- en hulpstoffen

De grond- en hulpstoffen worden geïnventariseerd volgens de methode van de gewogen gemiddelde prijzen.

Bestellingen in uitvoering

Werken in uitvoering voor rekening van derden worden gewaardeerd tegen kostprijs inclusief indirect toerekenbare kosten.

Wanneer het resultaat van een bestelling in uitvoering op betrouwbare wijze kan worden geschat, worden de opbrengsten en de kosten van het contract respectievelijk als opbrengsten en kosten geboekt afhankelijk van de fase van voltooiing van de bestelling op balansdatum.

Een verwacht verlies op de bestelling in uitvoering wordt onmiddellijk in kosten geboekt.

2.12. Financieringskosten

Financieringskosten welke direct toerekenbaar zijn aan de verwerving, bouw of productie van een actiefbestanddeel dat pas na een aanzienlijke voorbereidingsperiode klaar is voor het beoogde gebruik of verkoop (vaste activa, voorraden, beleggingsvastgoed, ...), worden tot op dat ogenblik geactiveerd.

Het bedrag van de in de kostprijs van het actiefbestanddeel op te nemen financieringskosten komt overeen met de reële kosten op de leningen, na aftrek van de tijdelijke beleggingsopbrengsten die uit dat vreemd vermogen worden gerealiseerd.

2.13. Financiële instrumenten

Geldbeleggingen

Geldbeleggingen onder de vorm van obligaties of kortlopend schuld papier, welke na meer dan drie maanden vervallen, worden opgenomen in de categorie van de financiële activa tegen hun reële waarde, door de winst- en verliesrekening. Zij worden in de balans opgenomen onder de rubriek 'overige financiële vaste activa' evenals onder de rubriek van de vlottende geldbeleggingen. Veranderingen in de reële waarde van die financiële activa worden in de winst- en verliesrekening geboekt.

De overige geldbeleggingen worden gewaardeerd tegen de afgeschreven kostprijs.

Derivaten

De groep Fluxys gebruikt financiële derivaten om zich in te dekken tegen de blootstelling aan wisselkoersrisico's en rentevoetrisico's.

Derivaten niet als dekkingsinstrumenten gekwalificeerd

Bepaalde financiële derivaten, hoewel ze economisch gezien een welbepaald risico dekken, vallen niet onder de strikte criteria voor de toepassing van de boekhoudnorm IAS 39 (Financiële instrumenten: opname en waardering).

De veranderingen in de reële waarde van die financiële activa worden rechtstreeks in resultaat geboekt.

Als dekkingsinstrumenten gekwalificeerde derivaten

Wijzigingen in de reële waarde van financiële instrumenten welke zijn aangemerkt als dekking van een netto-investering in een buitenlandse activiteit en die aan de criteria daarvoor voldoen, worden opgenomen in het eigen vermogen voor zover de dekking effectief is en de wijzigingen in de reële waarde het gevolg zijn van wijzigingen in wisselkoersen.

De winsten of verliezen op de dekkings-instrumenten welke rechtstreeks in het eigen vermogen werden opgenomen, worden overgebracht naar de winst- en verliesrekening wanneer de netto-investering wordt gedesinvesteerd.

Wijzigingen in de reële waarde van financiële instrumenten die voldoen als effectieve kasstroomdekkingen, worden rechtstreeks opgenomen in het eigen vermogen van de groep. Het niet-effectieve deel van de winst of het verlies op het dekkingsinstrument wordt in de winst- en verliesrekening opgenomen. Als de voorziene transactie niet langer waarschijnlijk is, worden de winsten of verliezen op de dekkingsinstrumenten, initieel opgenomen in het eigen vermogen, onmiddellijk in de winst- en verliesrekening opgenomen.

2.14. Geldmiddelen en kasequivalenten

Geldmiddelen en kasequivalenten bevatten de liquide middelen, korte termijnbeleggingen en beleggingen die gemakkelijk converteerbaar zijn in geld en waaraan een te verwaarlozen risico van waardeverandering is verbonden (ten hoogste 3 maanden).

Kasequivalenten aangehouden onder de vorm van obligaties of kortlopend schuld papier worden opgenomen in de categorie van de financiële activa tegen hun reële waarde, door de winst- en verliesrekening. Veranderingen in de reële waarde van die financiële activa worden in de winst- en verliesrekening geboekt.

De geldmiddelen en de andere kasequivalenten worden gewaardeerd tegen de afgeschreven kostprijs.

2.15. Handelsvorderingen en overige actiefbestanddelen

De handelsvorderingen en overige actief-bestanddelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, verminderd met de geschatte niet realiseerbare bedragen.

Indien de tijdswaarde van het geld een invloed van betekenis heeft, worden de handels-vorderingen en overige actiefbestanddelen verdisconteerd.

De in die rubrieken bedoelde bestanddelen worden in waarde verminderd indien de boekwaarde op balansdatum de realiseerbare waarde overstijgt.

2.16. Voorzieningen

De voorzieningen die op de passiefzijde van de balans worden geboekt, voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de groep heeft een bestaande (in rechte afdwingbare of feitelijke) verplichting ten gevolge van een gebeurtenis uit het verleden,
- het is waarschijnlijk (d.w.z. meer waarschijnlijk dan onwaarschijnlijk) dat de afwikkeling van die verplichting zal gepaard gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen inhouden, en
- het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Indien niet aan die voorwaarden is voldaan, wordt geen voorziening aangelegd.

Het in de voorzieningen geboekte bedrag stemt overeen met de beste schatting van de uitgave welke vereist is om de op balansdatum bestaande verplichting af te wikkelen, anders gezegd: het bedrag dat de onderneming redelijkerwijs verwacht te zullen moeten betalen om de verplichting af te wikkelen op balansdatum of om die op diezelfde datum op een derde te doen overgaan.

Die schatting berust ofwel op vraag van een derde, ofwel op omstandige kostenopgaven of ramingen. Voor alle geboekte voorzieningen bestaat volgens het management meer dan 50% kans op uitstroom van middelen.

Indien het effect van de tijdswaarde van het geld materieel is, worden de voorzieningen verdisconteerd. De gebruikte verdisconterings-voet is een percentage vóór belasting dat de marktconforme beoordeling van de tijdswaarde van het geld weerspiegelt en rekening houdt met de specifieke risico's welke aan de verplichtingen verbonden zijn.

Elk door de groep gelopen risico dat niet aan de bovenvermelde voorwaarden voldoet, moet nader worden omschreven als voorwaardelijke verplichting in de toelichtingen.

Personeelsbeloningen

Sommige vennootschappen van de groep hebben aanvullende pensioenvoorzieningen ingevoerd van het type 'toegezegde pensioenregelingen' of 'toegezegde bijdrageregelingen'. De voordelen van die pensioenvoorzieningen berusten op de anciënniteit in dienstjaren en op het loon van de werknemer.

Via de pensioenregeling 'toegezegde pensioenregelingen' krijgt de werknemer de mogelijkheid om van een kapitaal te genieten dat berekend wordt in functie van het jaarsalaris per einde loopbaan en van de verworven anciënniteit op het moment van de pensionering.

De pensioenregeling 'toegezegde bijdrageregelingen' geeft de werknemer recht op een kapitaal dat is opgebouwd door eigen premiebijdragen en werkgeversbijdragen in functie van het loon.

In België eist de wetgeving dat de werkgever een minimaal rendementspercentage garandeert voor de 'toegezegde-bijdrageregelingen'. Dit percentage verschilt naargelang van de op de markt vastgestelde percentages.

De door de groep gebruikte boekhoudmethode om deze 'toegezegde-bijdrageregelingen' met gewaarborgd minimumrendement te waarderen, is identiek aan de methode gebruikt voor de 'toegezegde-pensioenregelingen'.

Indien de rechthebbende vóór de pensioendatum overlijdt, voorzien beide regelingen, in België, in een kapitaal ten gunste van de langstlevende echtgenoot en in uitkeringen voor de wezen.

Andere personeelsbeloningen

Sommige vennootschappen van de groep verlenen andere personeelsbeloningen na uitdiensttreding, zoals de terugbetaling van medische kosten en tariefverminderingen, alsook andere voordelen op lange termijn (anciënniteitspremies).

Waardering

De verplichtingen worden jaarlijks gewaardeerd door een erkende actuaaris.

De periodieke premiebijdragen voor die aanvullende pensioenregelingen worden ten laste van het resultaat geboekt op het ogenblik dat ze verschuldigd zijn.

Pensioenregeling 'toegezegde pensioenregelingen'

De voorzieningen voor pensioenen en overige collectieve verplichtingen worden op de balans geboekt in overeenstemming met IAS 19 (Personeelsbeloningen) op basis van de 'projected unit credit'-methode (PUCM - *Projected Unit Credit Method*).

De contante waarde van de vergoedingen na uitdiensttreding wordt op elke balansdatum bepaald op basis van veronderstellingen wat betreft het geschatte salaris op het einde van de loopbaan, de inflatie, de levensverwachting, het personeelsverloop en de verwachte pensioenleeftijd. De contante waarde van de verplichtingen in geval van de toegezegde pensioenregelingen wordt bepaald met behulp van een disconteringsvoet die overeenstemt met de rentevoeten op hoogwaardige obligaties die vervaldata hebben die de gewogen termijnen van de betrokken plannen benaderen en die zijn uitgedrukt in de munt waarin de voordelen worden betaald.

Indien fondsbeleggingen van een aanvullende pensioenregeling verzekeringscontracten omvatten die qua bedrag en looptijd exact overeenstemmen met het bedrag en de looptijd van sommige of alle vergoedingen die uit hoofde van de regeling zijn verschuldigd, wordt de reële waarde van die verzekeringscontracten geacht de contante waarde van de gerelateerde verplichtingen te zijn (behoudens elke vereiste vermindering indien de bedragen die uit hoofde van de verzekeringscontracten opeisbaar zijn, niet volledig kunnen worden geïnd).

Het geboekte bedrag met betrekking tot de vergoedingen na uitdiensttreding stemt overeen met het verschil tussen de contante waarde van de toekomstige verplichtingen en de reële waarde van de fondsbeleggingen ter dekking van de regeling. Wanneer het resultaat van die berekening een tekort is, wordt een verplichting opgenomen aan de passiefzijde van de balans. In het ander geval wordt een actief geboekt ten bedrage van het surplus van de regeling 'toegezegde pensioenregeling', gelimiteerd tot de huidige waarde van elke toekomstige terugbetaling van het plan of van elke vermindering van toekomstige bijdragen aan het plan.

De herwaarderingen van netto-activa of -verplichtingen omvatten:

- actuariële winsten en verliezen op verplichtingen uit hoofde van pensioenverplichtingen als gevolg van ervaringsaanpassingen en wijzigingen in actuariële veronderstellingen (inclusief het effect van een wijziging van de disconteringsvoet);
- de rendementen van de fondsbeleggingen (exclusief netto-rentebedragen) en wijzigingen in de beperking van het opgenomen netto-actief (exclusief netto-rentebedragen).

Die herwaarderingen zijn direct in eigen vermogen ('Other comprehensive Income') geboekt via de andere elementen van het totaalresultaat.

Pensioenregeling 'toegezegde bijdrageregelingen'

De verplichtingen van de groep met betrekking tot de pensioenregeling 'toegezegde bijdrageregelingen' beperken zich tot het in resultaat nemen van de gestorte werkgeversbijdragen.

Actuariële winsten en verliezen met betrekking tot andere personeelsbeloningen op lange termijn

De andere personeelsbeloningen op lange termijn worden geboekt op dezelfde wijze als de voordelen na uitdiensttreding maar de herwaarderingen worden volledig via het financieel resultaat geboekt in het boekjaar waarin ze zich voordoen.

2.17. Rentedragende verplichtingen

De rentedragende verplichtingen worden geboekt ten belope van het verkregen nettobedrag. Na de initiële boeking worden de rentedragende verplichtingen geboekt tegen de afgeschreven kostprijs (*amortised cost*). Het verschil tussen de kostprijs minus afschrijving en de aflossingswaarde wordt in het resultaat verwerkt in functie van de reële rentevoet over de looptijd van de verplichtingen.

2.18. Handelsschulden

De handelsschulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Indien de tijdswaarde van het geld een invloed van betekenis heeft, worden de handelsschulden verdisconteerd.

2.19. Tegoeden, rechten, schulden en verplichtingen in vreemde valuta

Boeking bij het afsluiten van de verrichting

De vorderingen en schulden in vreemde valuta worden gewaardeerd tegen de dagkoers van de verrichting.

Waardering op het einde van het boekjaar

Op het einde van het boekjaar en overeenkomstig IAS 21 (Effecten van wisselkoerswijzigingen), worden de monetaire activa en passiva alsook de rechten en verplichtingen gewaardeerd tegen de slotkoers op balansdatum.

Die herwaardering geeft aanleiding tot wisselkoersverschillen die gegroepeerd per valuta in het resultaat worden geboekt.

2.20. Boeking van opbrengsten

De opbrengsten worden gewaardeerd tegen de reële waarde (*fair value*) van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, indien die opbrengsten door de onderneming worden verworven en hun reële waarde op betrouwbare wijze kan worden bepaald.

De gereguleerde opbrengsten welke door de groep worden ontvangen, kunnen aanleiding geven tot een bonus of malus ten opzichte van de billijke marge bedoeld voor het vergoeden van het geïnvesteerde vermogen.

De boni worden overgedragen en geboekt als regulatorie verplichtingen (onder de lang- of kortlopende rentedragende verplichtingen), terwijl de verworven opbrengsten overeenstemmend met een malus als bedrijfsopbrengsten worden opgenomen met als tegenpost de boeking van een regulatorief actief (onder de langlopende leningen en vorderingen of onder de vlottende handels- en overige vorderingen).

2.21. Belastingen

De actuele belastingverplichtingen worden bepaald in overeenstemming met de lokale belastingvoorschriften en berusten op het resultaat van de moederonderneming, de dochterondernemingen en de gezamenlijke bedrijfsactiviteiten.

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen geven respectievelijk de aftrekbare of belastbare tijdelijke verschillen weer tussen de boekwaarden en de fiscale waarden.

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen de belastingvoeten die naar verwachting van toepassing zullen zijn in de periode waarin de vordering zal worden gerealiseerd of aan de verplichting zal worden voldaan, rekening houdend met de nieuwe belastingvoeten als ze aangenomen of quasi aangenomen zijn op balansdatum.

De uitgestelde belastingvorderingen worden alleen geboekt indien het waarschijnlijk is dat belastbare winsten zullen worden behaald waarmee de uitgestelde belastingvorderingen zullen kunnen worden verrekend.

Toelichting 3. Deelnemingen

3.1. Consolidatiekring

In 2016 is de consolidatiekring als volgt gewijzigd:

FluxSwiss:

In juni 2016 heeft Global Infrastructure Partners (GIP) zijn participatie in FluxSwiss verkocht aan Fluxys Europe (0,45%), Crédit Suisse (36,56%) en Swiss Gas Invest (7,89%). Door deze verwerving van 0,45% voor een bedrag van 4,6 M€ bedraagt de totale participatie van Fluxys Europe in FluxSwiss voortaan 50,65%. Deze investering heeft geen enkele impact op de consolidatiemethode, aangezien FluxSwiss al globaal geïntegreerd wordt in de rekeningen van de groep Fluxys.

Huberator:

In december 2016 werd de vennootschap Huberator vereffend. De activiteiten van deze vennootschap werden eind 2015 overgenomen door Fluxys Belgium.

BoostHEAT:

Bovendien verwierf Fluxys in december 2016 een participatie van 7,67% in BoostHEAT en investeert de onderneming op deze manier in innoverende gastechnologie (zie Toelichting 5.5.1). Deze vennootschap wordt niet geconsolideerd door de groep Fluxys.

Interconnector UK

Midden december 2015 verwierf de groep het aandeel van 10% dat Gazprom had in Interconnector (UK), een cruciale pijler voor het aardgasvervoer in twee richtingen tussen het Verenigd Koninkrijk en de markten in continentaal Europa. De groep Fluxys is met 50,75% nu meerderheidsaandeelhouder in die maatschappij. Die bijkomende deelneming van 10% werd verworven voor een bedrag van 61,4 M€ via de maatschappij Fluxys Interconnector Ltd die voor 100% in handen is van de holding Fluxys UK Ltd, voor 100% een dochtermaatschappij van Fluxys Europe.

De aankoopovereenkomst voorziet de betaling van een bijkomende 'earn-out' in het geval bijkomende capaciteiten worden gereserveerd bij Interconnector (UK) voor september 2023. Vandaag kan geen inschatting worden gemaakt van dat bedrag en zal desgevallend het toekomstige resultaat beïnvloeden.

De maatschappij Interconnector (UK) staat voortaan onder de controle van de groep en is globaal geconsolideerd met ingang van 15 december 2015.

Na die bedrijfscombinatie in fases heeft de groep Fluxys de reële waarde bepaald van zijn voorheen aangehouden aandelenbelang in Interconnector, waarde die het bedrag dat voorheen werd geboekt heeft bevestigd.

De tabel hieronder bevat de op 31 december 2015 verworven activa en opgenomen verplichtingen aan de reële waarde. Het gedeelte van die activa en passiva die toebehoren aan de minderheidsbelangen bedraagt 333,2 M€ (49,25%).

De cijfers gerapporteerd op 31 december 2015 benaderen zeer dicht die van 15 december 2015, datum waarop de controle werd verworven over Interconnector (UK).

Interconnector (UK) - Verworven activa en opgenomen verplichtingen aan reële waarde op 31-12-2015

In duizenden euro's

I. Vaste activa	1.112.270
Materiële vaste activa	729.184
Immateriële vaste activa	245.449
Overige financiële vaste activa	340
Leningen en vorderingen	137.297
II. Vlottende activa	74.944
Handels- en overige vorderingen	25.624
Geldbeleggingen en kasequivalenten	49.320
III. Langlopende verplichtingen	-423.482
Rentedragende verplichtingen	-220.170
Voorzieningen	-6.422
Uitgestelde belastingverplichtingen	-196.890
IV. Kortlopende verplichtingen	-87.277
Rentedragende verplichtingen	-39.095
Belastingverplichtingen	-20.571
Kortlopende handels- en overige schulden	-13.539
Overige kortlopende verplichtingen	-14.072
Totaal van de verworven activa en opgenomen verplichtingen	676.455

3.2. Aard en omvang van de aangehouden belangen in de deelnemingen

Transitgas en TENP KG

Transitgas is een gezamenlijke overeenkomst waarin FluxSwiss samen met andere deelnemers een gemeenschappelijke controle uitoefent.

Transitgas wordt om de volgende redenen beschouwd als een gezamenlijke bedrijfsactiviteit:

De activiteiten van Transitgas hebben voornamelijk tot doel de capaciteit van haar installaties ter beschikking te stellen van haar deelnemers. Die laatste hebben dan ook recht op nagenoeg alle economische voordelen uit de activa. Zij dragen overigens ook de verplichtingen uit de passiva van de activiteit. De door Transitgas aangegane verbintenissen worden inderdaad vereffend met de kasstromen afkomstig van de deelnemers via de betaalde vergoedingen voor de ter beschikking gestelde capaciteit.

FluxSwiss bezit 90% van de capaciteit van de Transitgas installaties. Zij zijn dus voor 90% opgenomen in de geconsolideerde financiële staten van de groep. Dat integratiepercentage is niet gebaseerd op de aangehouden deelneming in de onderneming doch is gebaseerd op de rechten verbonden aan de activa en de verplichtingen uit passiva opgelopen door de groep.

Die methode laat toe de risico's en voordelen van de deelnemers, verbonden aan de gereserveerde capaciteit in de installaties beter weer te geven.

TENP KG is een gemeenschappelijke overeenkomst waarin Fluxys TENP samen met andere deelnemers een gemeenschappelijke controle uitoefent.

De benadering in het kader van die gemeenschappelijke deelneming is op alle vlakken identiek, met uitzondering van het feit dat die gezamenlijke bedrijfsactiviteit voor 64,25% geïntegreerd wordt in de geconsolideerde financiële staten van de groep, overeenkomstig de gereserveerde capaciteit in de installaties.

3.3. Aard en reikwijdte van de beperkingen verbonden aan de activa en passiva van de groep

Bijzondere rechten in de onderneming Fluxys Belgium werden toegekend aan het bijzonder aandeel van de Belgische Staat, buiten de gemeenschappelijke rechten verbonden aan alle andere aandelen. Die bijzondere rechten worden uitgeoefend door de federale Minister bevoegd voor Energie en kunnen als volgt worden samengevat:

- het recht zich te verzetten tegen elke afstand, elke overdracht ten titel van zekerheid of elke wijziging in de bestemming van de strategische activa van Fluxys Belgium waarvan de lijst werd opgenomen in de bijlage tot het Koninklijk besluit van 16 juni 1994, indien de federale Minister bevoegd voor Energie die ingreep als schadelijk voor het nationaal belang in het domein van de energie beschouwt;
- het recht om twee vertegenwoordigers van de regering aan te stellen, welke een raadgevende stem hebben in de Raad van bestuur en in het Strategisch comité van Fluxys Belgium;
- het recht van de vertegenwoordigers van de federale regering om, binnen een termijn van vier werkdagen, op basis van objectieve, niet discriminerende en transparante criteria, zoals gedefinieerd in het Koninklijk Besluit van 5 december 2000, beroep aan te tekenen bij de federale Minister bevoegd voor Energie tegen elke beslissing van de Raad van bestuur of het Strategisch comité van Fluxys Belgium (met inbegrip van het investerings- en activiteitenplan evenals het betrokken budget) dat zij beschouwen als tegengesteld aan de richtlijnen van de energiepolitiek van het land, met inbegrip van de doelstellingen van de regering betreffende de energiebevoorrading van het land. Het beroep is opschortend. Indien de federale Minister bevoegd voor Energie de betrokken beslissing niet binnen een termijn van acht dagen na het beroep heeft geannuleerd, wordt ze definitief;
- speciaal stemrecht in geval van blokkering in de schoot van de Algemene vergadering betreffende een kwestie welke de federale energiepolitiek aangaat.

Verder zijn er inzake GasBridge 1 en GasBridge 2 uitstapregelingen getroffen in geval van blokkering; die regelingen voorzien in een herverdeling van de aandelen onder de deelnemers van de ondernemingen. Bijgevolg heeft Fluxys Europe de controle over GasBridge 1 terwijl GasBridge 2 wordt gecontroleerd door SNAM.

Andere aandeelhoudersovereenkomsten werden afgesloten binnen de dochterondernemingen van de Fluxys-groep. Die voorzien het recht van voorkoop wanneer een aandeelhouder afstand doet van aandelen evenals een speciale meerderheid vereist bij beslissingen inzake specifieke materies. Die laatste doen geen afbreuk aan de controle op de dochterondernemingen, uitgeoefend door de groep of de gezamenlijke zeggenschap op de gezamenlijke bedrijfsactiviteiten.

Er zijn geen andere belangrijke beperkingen welke de mogelijkheden van de groep zouden kunnen beperken inzake toegang tot haar activa of om ze te gebruiken en de verplichtingen te regelen. Noteren we niettemin dat de activa van Flux Re bestemd zijn om het risico, opgelopen door de vennootschap in het kader van haar activiteiten van herverzekering, te dekken. Het totaalbedrag van het actief van de balans van Flux Re bedraagt 172,1 M€ op 31-12-2016 tegenover 168,4 M€ op 31-12-2015.

Verder voorzien sommige financierings-overeenkomsten het aanhouden van een minimum thesaurieniveau in de betrokken ondernemingen, en dat voor een totaalbedrag van 46,4 M€ op 31 december 2016 tegenover 55,4 M€ op 31 december 2015.

3.4. Informatie over de deelnemingen

Volgens de integrale consolidatiemethode opgenomen ondernemingen						
Naam van de dochter-onderneming	Zetel	Ondernemingsnummer	% aandeel in het kapitaal	Hoofdactiviteit	Munt	Balansdatum
FLUXYS BELGIUM NV	Kunstlaan 31 B - 1040 Brussel	0402 954 628	89,97%	Gasvervoer	EUR	31 december
FLUXYS LNG NV	Guimardstraat 4 B - 1040 Brussel	0426 047 853	89,97%	LNG-terminalling	EUR	31 december
FLUX RE NV	Rue de Merl 74 L - 2146 Luxembourg	-	89,97%	Herverzekerings- maatschappij	EUR	31 december
FLUXYS FINANCE NV	Guimardstraat 4 B - 1040 Brussel	0821 382 439	100,00%	Financiële diensten	EUR	31 december
FINPIPE ESV	Guimardstraat 4 B - 1040 Brussel	0444 889 015	100,00%	Verhuur van installaties en diensten	EUR	31 december
FLUXYS EUROPE BV	Heerbaan 246 NL - 4817 Breda	-	100,00%	Internationale activiteiten	EUR	31 december
FLUXYS BBL BV	Heerbaan 246 NL - 4817 Breda	-	100,00%	Gasvervoer	EUR	31 december
FLUXYS DEUTSCHLAND GmbH	Elisabethstr. 11 D - 40217 Düsseldorf	-	100,00%	Gasvervoer	EUR	31 december
FLUXYS TENP GmbH	Elisabethstr. 11 D - 40217 Düsseldorf	-	100,00%	Gasvervoer	EUR	31 december
FLUXSWISS SAGL	Via della Posta 2 CH - 6900 Lugano	-	50,65%	Gasvervoer	CHF	31 december
FLUXYS UK Ltd ⁴	Clarendon Road GB - Cambridge CB2 8FH	-	100,00%	Internationale activiteiten	GBP	31 december
GMSL Ltd	Clarendon Road GB - Cambridge CB2 8FH	-	100,00%	Diensten	GBP	31 december
FLUXYS INTERCONNECTOR Ltd ⁵	Clarendon Road GB - Cambridge CB2 8FH	-	100,00%	Internationale activiteiten	GBP	31 december
GasBridge 1 BV	Westblaak 89 NL - 3012KG Rotterdam	-	50,00%	Holding	EUR	31 december
INTERCONNECTOR (UK) Ltd	Furnival Street 10 UK - London EC4A 1AB	-	50,75 %	Gasvervoer	GBP	31 december
INTERCONNECTOR ZEEBRUGGE TERMINAL CVBA	Guimardstraat 4 B - 1040 Brussel	0454 318 009	50,37 %	Terminal	EUR	31 december

⁴ Vennootschap vrijgesteld van verplichting tot externe audit waarvoor Fluxys Europe borg staat voor de openstaande schulden op de datum van afsluiting.

⁵ Vennootschap vrijgesteld van verplichting tot externe audit waarvoor Fluxys Europe borg staat voor de openstaande schulden op de datum van afsluiting.

Gezamenlijke bedrijfsactiviteiten opgenomen op basis van de rechten verbonden aan de activa en de verplichtingen uit passiva

Naam van de onderneming	Zetel	Ondernemingsnummer	% aandeel in het kapitaal	Hoofdactiviteit	Munt	Balansdatum
TENP KG	Gladbecker Strasse 425 D-45138 Essen	-	64,25%	Verhuur van installaties en diensten	EUR	31 december
TRANSITGAS AG	Baumackerstrasse 46 CH – 8050 Zurich	-	45,59%	Verhuur van installaties en diensten	CHF	31 december
BBL COMPANY VOF	Concourslaan 17 NL – 9700AE Groningen	-	20,00%	Gasvervoer	EUR	31 december
NEL (Nordeuropäische Erdgasleitung)	-	-	23,87%	Gasvervoer	EUR	31 december

Dochterondernemingen met significante minderheidsbelangen

In duizenden euro's

100 %	31-12-2016*	31-12-2016*	31-12-2016*	31-12-2016*	31-12-2016*
	Fluxys Belgium Group	Swiss Group	Interconnector (UK)	Andere filialen (Gasbridge 1 & Huberator)	TOTAAL
Vaste activa	2.653.427	1.148.624	811.005		
Vlottende activa	525.826	116.615	67.027		
Eigen vermogen	819.824	521.139	506.837		
Langlopende verplichtingen	2.172.601	634.826	289.564		
Kortlopende verplichtingen	186.828	109.274	81.631		
Bedrijfsopbrengsten	570.342	168.928	221.421		
Exploitatielasten	-460.501	-83.085	-198.376		
Netto financieel resultaat	-46.794	-24.547	-3.197		
Belastingen op het resultaat	-20.349	-13.827	9.020		
Winst (verlies) van het boekjaar	42.698	47.469	28.868		
Balans – minderheidsbelangen	82.215	257.182	249.617	9.230	598.244
Resultaat - minderheidsbelangen	4.282	23.426	14.217	-569	41.356

* Cijfer op jaarbasis van 100% onder voorbehoud van goedkeuring door de beleidsorganen en de algemene vergadering van de vennootschappen. Swiss Group stemt overeen met de consolidatie van FluxSwiss waarin 90% van Transitgas geïntegreerd is.

Dochterondernemingen met significante minderheidsbelangen				In duizenden euro's	
	31-12-2015	31-12-2015	31-12-2015	31-12-2015	31-12-2015
100 %	Fluxys Belgium Group	Swiss Group*	Interconnector (UK)	Andere filialen (Gasbridge 1 & Huberator)	TOTAAL
Vaste activa	2.691.344	1.198.886	1.112.269		
Vlottende activa	546.779	140.073	74.944		
Eigen vermogen	869.404	491.975	676.454		
Langlopende verplichtingen	2.213.708	732.197	423.482		
Kortlopende verplichtingen	155.011	114.787	87.277		
Bedrijfsopbrengsten	605.316	184.502	250.539		
Exploitatielasten	-463.442	-92.906	-178.742		
Netto financieel resultaat	-54.271	-33.475	22.320		
Belastingen op het resultaat	-31.831	-15.039	-14.395		
Winst (verlies) van het boekjaar	55.772	43.082	79.722		
Balans – minderheidsbelangen	86.996	245.003	333.240	11.332	676.571
Resultaat - minderheidsbelangen	5.593	21.455	5.161	262	32.471

* Swiss Group stemt overeen met de consolidatie van FluxSwiss waarin 90% van Transitgas geïntegreerd is.

Volgens de vermogensmutatiemethode opgenomen ondernemingen – Joint ventures

Naam van de onderneming	Zetel	Onderne- mingsnummer	Procentueel aandeel in het kapitaal	Hoofdactiviteit	Munt	Balansdatum
GAZ-OPALE	Rue de l'Hermitte 30 Immeuble des 3 Ponts F - 59140 Dunkerque	-	61.75%	Diensten	EUR	31 december
TENP GmbH	Ruhrallee 74 D - 45138 Essen	-	50,00%	Diensten	EUR	31 december
BALANSYS NV	Rue de Bouillon 59-61 L-1248 Luxembourg	-	50,00%	Onderneming verantwoordelijk voor de balancerings van de netwerken	EUR	31 december

Volgens de vermogensmutatiemethode opgenomen ondernemingen – Geassocieerde deelnemingen

Naam van de onderneming	Zetel	Onderne- mingsnummer	Procentueel aandeel in het kapitaal	Hoofdactiviteit	Munt	Balansdatum
Dunkerque LNG SAS	Rue de l'Hermitte 30 Immeuble des 3 Ponts F - 59140 Dunkerque	-	25,00%	LNG-terminalling	EUR	31 december
GasBridge 2 BV	Westblaak 89 NL - 3012KG Rotterdam	-	50,00%	Holding	EUR	31 december
Knubbsäl Topholding AB	Sergels Torg 12, 12th floor SE - 103 25 Stockholm	-	50,00%	Gasvervoer	SEK	31 december
LNG Link Investment AS	Luramyrvæien 40 NO - 4391 Sandnes	-	25,00%	Shipping	NOK	31 december
Mahon Shipping NV	Rue Gachard 88 B - 1050 Bruxelles	0633 885 793	25,00%	Shipping	EUR	31 december
Trans Adriatic Pipeline AG	Lindenstrasse 2 CH - 6340 Baar	-	19,00%	Gasvervoer	EUR	31 december

Gegevens van de belangrijkste ondernemingen geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode In duizenden euro's

	31-12-2016*	31-12-2016*	31-12-2016*	31-12-2016*	31-12-2016*	31-12-2016*
100 %	Dunkerque LNG	Trans Adriatic Pipeline AG	Knubbsal	GasBridge II	Andere onder- nemingen	TOTAAL
Vaste activa	1.210.633	1.803.491	662.704	81.077		
Vlottende activa	108.277	119.022	28.634	18.440		
Eigen vermogen	1.218.352	556.694	158.392	99.473		
Langlopende verplichtingen	6.204	1.084.661	526.648	0		
Kortlopende verplichtingen	94.354	281.158	6.298	44		
Bedrijfsopbrengsten	6.930	51	50.178	0		
Exploitatielasten	-21.699	-21.014	-34.092	-79		
Netto financieel resultaat	524	2.426	-9.267	-290		
Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	0	0	0	4.020		
Belastingen op het resultaat	-1.571	2.883	-1.488	0		
Winst (verlies) van het boekjaar	-15.816	-15.654	5.331	3.651		
Deelnemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	304.588	105.772	79.196	9.198	1.434	500.188
Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	-3.954	-2.974	2.666	-546	97	-4.711

** Cijfers vóór intra-groep eliminaties, op jaarbasis aan 100%, onder voorbehoud van goedkeuring door de beleidsorganen en de algemene vergadering van de vennootschappen.*

Gegevens van de belangrijkste ondernemingen geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode In duizenden euro's

	31-12-2015*	31-12-2015*	31-12-2015*	31-12-2015*	31-12-2015**	31-12-2015*
100%	Dunkerque LNG	Trans Adriatic Pipeline AG	Knubbsal	GasBridge II	Andere ondernemingen	TOTAAL
Vaste activa	1.104.048	734.356	706.927	110.173		
Vlottende activa	187.459	160.301	32.299	19.015		
Eigen vermogen	1.038.492	397.502	191.115	129.153		
Langlopende verplichtingen	4.392	397.045	542.489	0		
Kortlopende verplichtingen	248.623	100.110	5.622	35		
Bedrijfsopbrengsten	1.541	10	21.883	0		
Exploitatielasten	-14.749	-18.909	-22.357	-71		
Netto financieel resultaat	-46	535	-3.578	40		
Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	0	0	0	7.914		
Belastingen op het resultaat	4.519	3.334	811	0		
Winst (verlies) van het boekjaar	-8.735	-15.030	-3.241	7.883		
Deelnemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	259.623	75.525	95.558	9.490	-479	439.717
Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	-2.184	-2.856	-1.621	162	25.135	18.636

* Cijfers vóór intra-groep eliminaties, op jaarbasis aan 100%.

** Het resultaat van de andere vennootschappen geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode omvat het resultaat van Interconnector (UK) tot 15-12-2015, de datum vanaf wanneer de vennootschap globaal geconsolideerd wordt.

Voornaamste niet-geconsolideerde ondernemingen

Naam van de onderneming	Zetel	% aandeel in het kapitaal	Hoofdactiviteit
BoostHEAT	Bld Marcel Sembat 41-47 F-69200 Venissieux	7,67 %	Innovatieve aardgastoeepassingen
NetConnect Germany GmbH & Co. KG	Kaiserswerther Str. 115 D-40880 Ratingen	10,00%	Ontwikkeling van een samenwerking in de marktzone
NetConnect Germany Management GmbH	Kaiserswerther Str. 115 D-40880 Ratingen	10,00%	Ontwikkeling van een samenwerking in de marktzone
Prisma European Capacity Platform GmbH	Schillerstraße 4 D-04109 Leipzig	10,62%	Platform voor het reserveren van vervoerscapaciteit
FL Zeebrugge NV	Gentsesteenweg 1440 B-1082 Brussel	12,69%	Leasingmaatschappij
C4Gas SAS	Rue de La Pépinière 24 F-75008 Paris	10,00%	Aankoopportaal

De groep Fluxys bezit, via de groep Interconnector (UK), 12,69% van de vennootschap FL Zeebrugge NV, een vennootschap die materiële activa in leasing geeft aan de vennootschap Interconnector Zeebrugge Terminal CVBA. De groep Interconnector (UK) heeft ingetekend op obligaties uitgegeven door FL Zeebrugge NV met het oog op de gedeeltelijke financiering van de in leasing gegeven activa. De groep Interconnector (UK) bezit een aankoopoptie op deze in leasing gegeven activa. Deze optie kan uitgeoefend worden in 2025. Hoewel deze entiteit niet geconsolideerd wordt, worden de in leasing gehouden activa erkend als materiële vaste activa, met als tegenhanger een leasingschuld.

Toelichting 4. Winst-en verliesrekening en operationele segmenten

Operationele segmenten

De groep Fluxys volgt zijn activiteiten op via volgende operationele segmenten:

- Het segment 'Belgium' bevat de gereguleerde activiteiten in België en bijkomende activiteiten,
- Het segment 'Europe' bevat voornamelijk de activiteiten buiten België.

Die segmenten vormen de basis voor het opstellen van de gesegmenteerde informatie.

Het segment 'Belgium' omvat het geheel van de diensten welke onder de Gaswet vallen in België, namelijk het vervoer, de opslag in Loenhout evenals de LNG-terminalling-activiteiten in Zeebrugge. Andere activiteiten die hiermee verband houden behoren ook tot dat segment, hoewel ze niet onder de Gaswet vallen. Het betreft voornamelijk de deelneming in de IZT- en ZPT⁶, de ter beschikkingstelling van installaties of personen alsook werkzaamheden voor derden.

Het segment 'Europe' omvat de opbrengsten gegenereerd door de vervoersinstallaties in Duitsland, in Zwitserland, tussen Zeebrugge in België en Bacton in het Verenigd Koninkrijk (IUK) en tussen Balgzand in Nederland en Bacton in het Verenigd Koninkrijk (BBL), de opbrengsten van de deelneming in Dunkerque LNG, de gas-dispatchingdiensten en de verkoop van softwareoplossingen.

De kolom 'Niet toegewezen' betreft de activiteiten inzake het beheer en het financieel beleid van de groep Fluxys.

Boekhoudkundige aansluiting betreffende de transacties tussen operationele segmenten

De transacties tussen de operationele segmenten worden gewaardeerd, hetzij op basis van het in voege zijnde gereguleerde tarief, hetzij op basis van de contractuele prijs die overeenstemt met de marktvoorwaarden.

Informatie omtrent de belangrijkste klanten

De belangrijkste klanten van de groep zijn de gebruikers van vervoers-, opslag- en terminallingdiensten voor LNG.

⁶ *Interconnector Zeebrugge Terminal (IZT) en Zeepipe Terminal (ZPT)*

Gesegmenteerde winst- en verliesrekening op 31-12-2016

In duizenden euro's

	Fluxys Belgium	Fluxys Europe	Niet toegewezen	Eliminatie tussen segmenten	Totaal
Bedrijfsopbrengsten					
Verkopen en prestaties aan externe klanten	508.145	518.861	442		1.027.448
Transacties met andere segmenten	1.345	7	5.373	-6.725	0
Verkopen van gas met betrekking tot balancing en operationele behoeften	47.245	1.848	0		49.093
Overige bedrijfsopbrengsten	14.743	2.940	3.271	-7.351	13.603
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen	-3.837	0	0	0	-3.837
Aankopen van gas met betrekking tot balancing en operationele behoeften	-47.138	-7.195	0		-54.333
Diensten en diverse goederen	-123.030	-92.730	-12.105	14.076	-213.789
Personeelslasten	-113.438	-14.453	-6.357	0	-134.248
Overige bedrijfskosten	-7.332	-3.785	-2	0	-11.119
Nettotoevoegingen aan de afschrijvingen	-167.908	-256.405	-122	0	-424.435
Nettotoevoegingen aan voorzieningen voor risico's en kosten	-964	6.858	-12	0	5.882
Nettotoevoegingen aan de waardeverminderingen	2.009	0	0	0	2.009
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	109.840	155.946	-9.512	0	256.274
Resultaat van de ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	0	-4.711	0		-4.711
Winst (verlies) voor financiële resultaten en winstbelastingen	109.840	151.235	-9.512	0	251.563
Reële waardeschommelingen van de financiële instrumenten					14.324
Financiële opbrengsten					18.488
Financieringskosten					-127.704
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten na financieel nettoresultaat					156.671
Winstbelastingen					-38.387
Winst (verlies) van het boekjaar					118.284

Gesegmenteerde winst- en verliesrekening op 31-12-2015

In duizenden euro's

	Fluxys Belgium	Fluxys Europe	Niet toe- gewezen	Eliminatie tussen segmenten	Totaal
Bedrijfsopbrengsten					
Verkopen en prestaties aan externe klanten	534.538	337.715	623		872.876
Transacties met andere segmenten	3.469	22	11.263	-14.754	0
Verkopen van gas met betrekking tot balancing en operationele behoeften	55.104	7.003	0		62.107
Overige bedrijfsopbrengsten	12.205	5.163	727	-2.794	15.301
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen	-3.920	0	0	0	-3.920
Aankopen van gas met betrekking tot balancing en operationele behoeften	-55.044	-18.375	0		-73.419
Diensten en diverse goederen	-123.635	-46.659	-16.346	17.548	-169.092
Personeelslasten	-112.072	-14.827	-5.564	0	-132.463
Overige bedrijfskosten	-18.668	-4.068	-7	0	-22.743
Nettotoevoegingen aan de afschrijvingen	-151.834	-120.287	-154	0	-272.275
Nettotoevoegingen aan voorzieningen voor risico's en kosten	2.268	-1.240	5	0	1.033
Nettotoevoegingen aan de waardeverminderingen	-537	0	0	0	-537
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	141.874	144.447	-9.453	0	276.868
Resultaat van de ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	0	18.636	0		18.636
Winst (verlies) voor financiële resultaten en winstbelastingen	141.874	163.083	-9.453	0	295.504
Reële waardeschommelingen van de financiële instrumenten					-15.497
Financiële opbrengsten					44.693
Financieringskosten					-119.447
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten na financieel nettoresultaat					205.253
Winstbelastingen					-51.593
Winst (verlies) van het boekjaar					153.660

Toelichting 4.1. Bedrijfsopbrengsten

Uitsplitsing van de bedrijfsopbrengsten volgens hun aard:

Bedrijfsopbrengsten	In duizenden euro's			
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015	Vershil
Fluxys Belgium	4.1.1	508.145	534.538	-26.393
Fluxys Europe en corporate	4.1.2	519.303	338.338	180.965
Totaal		1.027.448	872.876	154.572

De bedrijfsopbrengsten bedragen 1.027.448 k€ in 2016 tegenover 872.876 k€ in 2015.

4.1.1. Het segment 'Fluxys Belgium' bestaat uit de vervoers-, opslag- en terminallingdiensten in België welke onderworpen zijn aan de Gaswet.

De opbrengsten van deze diensten moeten een toegestane rentabiliteit op het geïnvesteerde kapitaal verzekeren en de exploitatielasten verbonden aan de diensten dekken, inclusief de productiviteitsinspanningen te leveren door de netbeheerder, evenals de toegestane afschrijvingen.

Verder bevatten de bedrijfsopbrengsten werken en diensten voor derden en het ter beschikking stellen van personen en installaties.

De opbrengsten van dat segment dalen met 26.393 k€ tegenover het vorig boekjaar.

Deze daling van de gereguleerde omzet valt voornamelijk te verklaren door de daling van de kosten die gedekt moeten worden door de tarieven, zowel op het vlak van de bedrijfskosten en de financieringskosten als op het vlak van het door de regulering toegelaten rendement. Deze kostendaling heeft Fluxys Belgium de mogelijkheid geboden om de aan de klanten gefactureerde tarieven op het niveau van 2015 te houden, inclusief een daling met 7% ten opzichte van de vroegere tarieven.

4.1.2. Het segment 'Fluxys Europe' bestaat voornamelijk uit de opbrengsten gegenereerd door de vervoersinstallaties in Zwitserland, in Duitsland, tussen Bacton in het Verenigd Koninkrijk en Zeebrugge in België (Interconnector (UK)) en tussen Balgzand in Nederland en Bacton in het Verenigd Koninkrijk (BBL), en de diensten voor logistiek beheer van gasstromen voor rekening van derden. De opwaartse trend van de

omzet in dat segment wordt verklaard door de toetreding van Interconnector (UK) tot de consolidatiekring met ingang op 15-12-2015.

Die stijging wordt echter afgezwakt door de afname van de opportuniteiten voor kortetermijnverkopen, voornamelijk in Zwitserland.

Toelichting 4.2. Overige bedrijfsopbrengsten

Overige bedrijfsopbrengsten	In duizenden euro's		
	31-12-2016	31-12-2015	Vershil
Overige bedrijfsopbrengsten	13.603	15.301	-1.698

De overige bedrijfsopbrengsten bevatten in hoofdzaak diverse terugvorderingen bij verzekeringsmaatschappijen en bij overige debiteuren, alsmede opbrengsten uit de terbeschikkingstelling van installaties en personen.

In 2015 bevat die rubriek de gerealiseerde *badwill* van 3,4M€ als gevolg van de eerste globale consolidatie van Interconnector (UK) Ltd.

Toelichting 4.3. Bedrijfskosten

Bedrijfskosten met uitsluiting van nettotoevoegingen aan afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen	4.3.1	-3.837	-3.920
Diensten en diverse goederen	4.3.2	-213.789	-169.092
Personeelslasten	4.3.3	-134.248	-132.463
Overige bedrijfskosten	4.3.4	-11.119	-22.743
Totaal der bedrijfskosten		-362.993	-328.218
Waarvan kosten verbonden met gewone huurovereenkomsten	4.3.2	-24.740	-28.852

4.3.1. Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen

Deze rubriek bevat tevens de kosten voor het vervoersmateriaal dat uit de voorraad wordt genomen voor onderhouds- en herstellingsprojecten en de kosten van werkzaamheden voor derden.

4.3.2. Diensten en diverse goederen

De diensten en diverse goederen bestaan uit aankopen van exploitatiemateriaal, huurgelden en huurlasten (zie Toelichting 7.5), onderhouds- en herstellingskosten, leveringen aan de onderneming, retributies aan derden, vergoedingen en bijdragen, niet-personeels-gebonden verzekeringen, vervoers- en verplaatsingskosten, telecommunicatiekosten, publicatie- en informatiekosten en tot slot, kosten van tijdelijk en ondersteunend personeel.

De stijging van deze rubriek valt te verklaren door de toetreding van Interconnector (UK) tot de consolidatiekring met ingang van 15-12-2015 voor 46,7 M€. Bij equivalente consolidatiekring daalt de kostprijs van de diensten en diverse goederen voornamelijk dankzij de efficiëntie-inspanningen die de groep leverde. Door deze inspanningen is Fluxys Belgium in overeenstemming met het nieuwe referentiekader dat werd bepaald voor de regulatoire periode 2016-2019 en kon Fluxys Belgium zelfs efficiëntiewinsten realiseren, zij het minder dan in 2015.

De bezoldigingen die aan de onderneming Deloitte werden betaald in het kader van de commissarismandaten⁷ in de groep, bedragen 485.757 €. Daarnaast heeft die onderneming ook andere opdrachten uitgevoerd voor een totaal bedrag van 37.674 €.

4.3.3. Personeelslasten

De gemiddelde personeelsbezetting van de groep bedraagt 1.231 personen in 2016 tegenover 1.187 in 2015. Uitgedrukt in gemiddeld aantal in VTE (voltijdse equivalenten) betekent dat respectievelijk 1.189,2 in 2016 tegenover 1.144,6 in 2015.

De personeelslasten zijn met 1.785 k€ gestegen. Dat wordt voornamelijk verklaard door de toetreding van Interconnector (UK) tot de consolidatiekring en door de niet-recurrente effecten die verband houden met de boeking van de personeelsbeloningen op lange termijn volgens IAS19.

⁷ Ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode niet inbegrepen

Tewerkstelling

	Boekjaar		Vorig boekjaar	
	Totaal in eenheden	Totaal in VTE	Totaal in eenheden	Totaal in VTE
Gemiddeld aantal werknemers	1.231	1.189,2	1.187	1.144,6
Fluxys	44	37,2	40	33,0
Kaderleden	35	28,9	33	26,4
Statutair personeel	9	8,3	7	6,6
Fluxys Belgium	905	875,2	942	911,9
Kaderleden	274	268,2	286	279,4
Statutair personeel	631	607,0	656	632,5
Fluxys LNG	40	38,8	38	37,4
Kaderleden	5	4,2	3	2,6
Statutair personeel	35	34,6	35	34,8
Flux Re	1	0,5	1	0,4
GMSL	94	94,2	88	87,3
FluxSwiss	7	6,3	7	6,6
Fluxys TENP	11	10,8	11	10,6
Fluxys Deutschland	5	5,0	4	3,9
Interconnector (UK)	72	70,7	3	3,0
Transitgas	50	48,9	51	49,0
Tenp KG	2	1,6	2	1,5

Tewerkstelling

	Boekjaar		Vorig boekjaar	
	Totaal in eenheden	Totaal in VTE	Totaal in eenheden	Totaal in VTE
Aantal werknemers per einde boekjaar	1.223	1.181,6	1.250	1.208,2
Fluxys	47	39,8	40	32,8
Kaderleden	37	30,5	34	27,2
Statutair personeel	10	9,3	6	5,6
Fluxys Belgium	893	862,6	930	898,5
Kaderleden	272	266,0	281	274,2
Statutair personeel	621	596,6	649	624,3
Fluxys LNG	39	38,8	37	36,8
Kaderleden	4	4,0	2	2,0
Statutair personeel	35	34,8	35	34,8
Flux Re	1	0,5	0	0,0
GMSL	96	95,7	96	95,9
FluxSwiss	7	6,8	7	7,0
Fluxys TENP	11	11,0	10	10,0
Fluxys Deutschland	5	5,0	5	5,0
Interconnector (UK)	70	69,4	71	71,0
Transitgas	52	50,4	52	49,7
Tenp KG	2	1,6	2	1,5

4.3.4. Overige bedrijfskosten

De overige exploitatielasten bevatten de onroerende voorheffing, de lokale belastingen evenals de minderwaarden op de overdracht of buitengebruikstelling van materiële vaste activa.

Die laatste vertegenwoordigen een kost van 1.583 k€ in 2016 tegenover 13.056 k€ in 2015.

4.3.5. Nettotoevoegingen aan afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen

Nettotoevoegingen aan afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
Afschrijvingen	4.3.5.1	-424.435	-272.275
Immateriële vaste activa		-130.063	-51.347
Materiële vaste activa		-294.372	-220.928
Waardeverminderingen		2.009	-537
Op voorraden		2.009	-537
Voorzieningen voor risico's en kosten		5.882	1.033
Totaal der nettotoevoegingen aan afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen		-416.544	-271.779

4.3.5.1. Afschrijvingen

De immateriële vaste activa die voortvloeien uit de bedrijfscombinaties in Fluxys worden afgeschreven overeenkomstig de boekhoud-methoden, hoofdzakelijk op 40 jaar voor het vast actief 'enige beheerder van het vervoersnet en de opslaginstallaties voor aardgas in België', tussen 20 en 40 jaar voor de verworven klantenportefeuilles en op 20 jaar voor het vast actief 'enige beheerder van de LNG-installaties'.

De toevoegingen aan de afschrijvingen op materiële vaste activa stijgen als gevolg van de toetreding van Interconnector (UK) tot de consolidatiekring en de prospectieve herziening van de afschrijvingen geboekt op deze installaties.

De aanwending van de activa van 'Interconnector (UK)' hangt immers nauw samen met de markt vraag. De groep heeft de afschrijvingswijze dan ook prospectief herzien, zodat ze gebaseerd is op het voorziene gebruik van de activa, en dit om de aanwending van de representatieve economische voordelen van deze activa beter te weerspiegelen.

Deze prospectieve herziening van de afschrijvingen valt meer bepaald te verklaren door het feit dat de capaciteitsonderschrijvende contracten op lange termijn vervallen in september 2018, de datum waarop de activiteiten van 'Interconnector (UK)' onderworpen zullen worden aan regulering. De bedrijfswaarde van deze installaties na afloop van deze contracten is zeer gevoelig voor de gekozen hypothesen.

Deze laatste werden door de groep bepaald op basis van zijn beste raming van de toekomstige marktvraag, de vereiste instandhoudingsinvesteringen en de geraamde evolutie van de bedrijfskosten.

Zo werden in 2016 bijkomende afschrijvingskosten ten bedrage van 41,2 M€ in de resultatenrekening van de groep geboekt, bovenop de 34,7 M€ afschrijvingen die intitueel voorzien waren.

Toelichting 4.4. Financiële opbrengsten

Financiële opbrengsten	In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
Dividenden van niet-geconsolideerde ondernemingen		9	8
Financiële opbrengsten uit leasingovereenkomsten		0	137
Rente op geldbeleggingen en kasequivalenten aan reële waarde door de winst- en verliesrekening	4.4.1	7.520	4.756
Andere intresten	4.4.1	4.277	233
Desactualisering van de voorzieningen	4.4.2	0	1.630
Overige financiële opbrengsten	4.4.3	6.682	37.929
Totaal		18.488	44.693

4.4.1. De stijging van deze rubriek valt voornamelijk te verklaren door de toetreding van Interconnector (UK) tot de consolidatiekring met ingang van 15-12-2015. Het volume aan geldbeleggingen werd tijdens het vorige boekjaar beïnvloed door de uitgifte, op het einde van 2014, van de obligatielening door Fluxys Belgium vooruitlopend op de terugbetaling van de obligatielening die eind 2015 verviel.

4.4.2. In 2016 resulteren de effecten van verdiscontering van de voorzieningen in de boeking van een financiële last (zie Toelichting 4.5.2).

De rentevoet aangewend voor de actualisatie van de verbintenissen met betrekking tot personeelsbeloningen (1,96% in 2015 ten opzichte van 1,45% in 2014) verklaart de opbrengst die werd geboekt in 2015. Die evolutie wordt geanalyseerd in Toelichting 5.13 'Voorzieningen' en Toelichting 5.14 'Voorzieningen voor personeelsbeloningen'.

4.4.3. De overige financiële opbrengsten betreffen over het algemeen de gerealiseerde wisselkoersverschillen op onze buitenlandse investeringen, een bedrag dat grotendeels gecompenseerd wordt door de waardeschommeling van de financiële instrumenten (zie Toelichting 4.5.4). In 2015 omvatte deze rubriek de herclassificatie in de winst- en verliesrekening van de overige elementen van het globale resultaat, een transactie die verband hield met de eerste globale consolidatie van Interconnector (UK).

Zo werden de gecumuleerde omrekeningsverschillen in eigen vermogen (GBP) in resultaat genomen voor een bedrag van 25,9 M€.

Die opbrengst werd gedeeltelijk gecompenseerd door het in kosten nemen van de gecumuleerde wisselkoersverschillen in eigen vermogen (-6,9 M€; zie Toelichting 4.5.3) en door het in resultaat nemen van de negatieve waarde van de overblijvende financiële dekkings-instrumenten op de datum van de verkrijging van de controle over Interconnector (-7,1 M€; zie Toelichting 4.5.4).

Toelichting 4.5. Financiële lasten en reële waardeschommelingen van financiële instrumenten

Financiële lasten	In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
Rentelasten op schulden	4.5.1	-98.723	-105.909
Verdiscontering van de voorzieningen	4.5.2	-897	-419
Overige financiële kosten	4.5.3	-28.084	-13.119
Totaal		-127.704	-119.447

4.5.1. De kosten van schulden bestaan hoofdzakelijk uit rente op de leningen afgesloten bij de Europese Investeringsbank (EIB), op de obligatieleningen, op de leasingschulden, op de bankleningen, op de leningen in valuta van de dochterondernemingen, op de regulatoire verplichtingen alsook op de financieringen op korte en middellange termijn met het oog op het dekken van de financiële behoeften van de groep.

De obligatielening die eind 2014 door Fluxys Belgium werd uitgegeven vooruitlopend op de terugbetaling van de obligatielening die eind 2015 verviel, verklaart de tijdelijke stijging van de interestlasten in 2015.

Die laatste omvatten in 2015 het in kosten nemen van het als inefficiënt gekwalificeerde gedeelte van de financiële instrumenten met betrekking tot de dekking van het rentevoetrisico op onze leningen in Zwitserland. Die inefficiëntie hield verband met de negatieve rentevoeten (-4,4 M€).

Deze niet-recurrente elementen worden gedeeltelijk gecompenseerd door de toetreding van Interconnector (UK) tot de consolidatiekring met ingang van 15-12-2015.

4.5.2. De kosten met betrekking tot de verdiscontering van de voorzieningen zijn gestegen (zie Toelichting 4.4.2). In 2016 is de toegepaste actualisatievoet voor verplichtingen met betrekking tot personeelsbeloningen (1,03% op 10 tot 12 jaar en 1,55% op meer dan 12 jaar) lager dan in 2015 (1,96%). Die evolutie wordt geanalyseerd in Toelichting 5.13 'Voorzieningen' en Toelichting 5.14 'Voorzieningen voor personeelsbeloningen'.

4.5.3. De overige financiële kosten omvatten in 2016 de effecten van de daling van de GBP-koersen. Dit effect wordt gedeeltelijk afgedekt door financiële instrumenten (zie Toelichting 4.5.4). In 2015 omvatten ze het in kosten nemen van de gecumuleerde wisselkoersverschillen in het eigen vermogen met betrekking tot de deelneming in Interconnector (UK) op het moment van de verkrijging van de controle over de onderneming (6,9 M€; zie Toelichting 4.4.3).

4.5.4. Reële waardeschommelingen van financiële instrumenten

Reële waardeschommelingen van financiële instrumenten	In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
Opbrengsten / (kosten) en reële waardeschommelingen van financiële instrumenten	4.5.4	14.324	-15.497
Totaal		14.324	-15.497

4.5.4. In deze rubriek worden de resultaten geboekt voor het gebruik van financiële instrumenten. Deze rubriek weerspiegelt in 2016 voornamelijk de effecten van de afdekking van de wisselkoersverschillen met betrekking tot de GBP-valuta's (zie Toelichting 4.5.3). In 2015 werd deze rubriek beïnvloed door de evolutie van de GBP-, CHF- en SEK-koersen en door het in kosten nemen van de negatieve waarde van de financiële instrumenten op het moment van de verkrijging van de controle over Interconnector (UK) (zie Toelichting 4.4.3). De evolutie van de financiële instrumenten wordt uiteengezet in Toelichting 6.

Toelichting 4.6. Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode

Het resultaat van de ondernemingen opgenomen in de consolidatie volgens de vermogensmutatie-methode, bedraagt -4.711 k€ in 2016 tegenover 18.636 k€ in 2015.

Die daling is hoofdzakelijk het gevolg van de impact van de projecten in aanbouw waardoor een deel van de kosten niet geactiveerd kan worden in onze deelnemingen in Dunkerque LNG en TAP, en door de verwerving van de controle over de onderneming Interconnector (UK) die sinds 15-12-2015 globaal geconsolideerd is.

Toelichting 4.7. Winstbelastingen

De winstbelastingen kunnen als volgt worden uitgesplitst:

Winstbelastingen	In duizenden euro's			
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015	Vershil
Verschuldigde belastingen	4.7.1	-117.613	-103.301	-14.312
Uitgestelde belastingen	4.7.2	79.226	51.708	27.518
Totaal	4.7.3	-38.387	-51.593	13.206

De winstbelastingen bedragen 38.387 k€ in 2016 tegenover 51.593 k€ in 2015. De kost is als volgt samengesteld:

4.7.1. Verschuldigde belastingen	In duizenden euro's		
	31-12-2016	31-12-2015	Vershil
Belastingen op het resultaat van het boekjaar	-117.721	-103.143	-14.578
Verschuldigde of betaalde belastingen en voorheffingen	-87.732	-78.278	-9.454
Overschotten aan betaalde belastingen of voorheffingen (op het actief geboekt)	0	0	0
Geraamde belastingssupplementen (op het passief geboekt)	-29.989	-24.865	-5.124
Aanpassingen aan verschuldigde belastingen van voorgaande boekjaren	108	-158	266
Totaal	-117.613	-103.301	-14.312

De verschuldigde belastingen stijgen met 14.312 k€ tegenover vorig boekjaar.

De stijging van deze rubriek valt voornamelijk te verklaren door de toetreding van Interconnector (UK) tot de consolidatiekring met ingang van 15-12-2015.

4.7.2. Uitgestelde belastingen	In duizenden euro's		
	31-12-2016	31-12-2015	Vershil
In verband met het ontstaan of de omkering van toerekeningsverschillen in de tijd	61.175	51.481	9.694
Verschillen als gevolg van de waardering van vaste activa	65.828	54.409	11.419
Verschillen uit voorzieningen	-1.983	-3.907	1.924
Overige verschillen	-2.670	979	-3.649
In verband met wijzigingen in belastingtarieven of de onderworpenheid aan nieuwe belastingen	18.051	227	17.824
In verband met wijzigingen van boekhoudkundige principes en fundamentele fouten	0	0	0
In verband met wijzigingen van het fiscale statuut van een onderneming of haar aandeelhouders	0	0	0
Totaal	79.226	51.708	27.518

De uitgestelde belastingen worden hoofdzakelijk beïnvloed door het verschil tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van de materiële en immateriële vaste activa. De belasting op de overdracht van alle activa van Huberator aan Fluxys Belgium verklaart een groot deel van de evolutie van de aanwending van uitgestelde belastingen in 2015. In 2016 valt de evolutie te verklaren door het perimeteffect van 'Interconnector (UK)' en door de prospectieve herziening van de afschrijvingen geboekt op deze activa (zie Toelichting 4.3.5.1).

De actualisatie van de verbintenissen met betrekking tot de personeelsbeloningen (zie Toelichting 4.4.2. en Toelichting 4.5.2.) verklaart de evolutie van de verschillen met betrekking tot de voorzieningen.

Het gunstige effect van de wijzigingen in het belastingtarief vloeit voort uit de invoering van nieuwe tarieven die toepasselijk zullen zijn in Engeland en Luxemburg. De uitgestelde belastingverplichtingen werden overeenkomstig herzien en het verschil werd geboekt in de winst-en-verliesrekening van het boekjaar.

4.7.3 .Aansluiting van het toepasbare belastingtarief met het gemiddelde werkelijke belastingtarief

In duizenden euro's

	31-12-2016	31-12-2015	Vershil
Winstbelastingen op basis van het toepasbare belastingtarief - Boekjaar	-54.854	-63.431	8.577
<i>Winst uit voortgezette bedrijfsactiviteiten na financieel nettoresultaat</i>	156.671	205.253	-48.582
<i>Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode (-)</i>	4.711	-18.636	23.347
Resultaat vóór belastingen	161.382	186.617	-25.235
Toepasbaar belastingtarief	33,99 %	33,99 %	
Elementen die het verschil met het gemiddelde werkelijke belastingtarief verklaren	16.365	13.335	3.030
Verschillende tarieven van andere rechtsgebieden	13.341	10.151	3.190
Belastingtarief veranderingen	18.051	227	17.824
Niet-belastbare inkomsten	0	0	0
Verworpen uitgaven	-13.434	-7.264	-6.170
Belastbare gedeelten van dividenden	-2.859	-1.697	-1.162
Aftrekbare notionele interesten	1.180	2.047	-867
Overige	86	9.871	-9.785
Winstbelastingen op basis van het gemiddelde werkelijke belastingtarief - Boekjaar	-38.489	-50.096	11.607
Resultaat vóór belastingen	161.382	186.617	-25.235
Gemiddeld werkelijk belastingtarief	23,85%	26,84 %	-2,99 %
Taxatie van de belastingvrije reserves	0	0	0
Aanpassingen met betrekking tot verschuldigde belastingen van voorgaande boekjaren	102	-1.497	1.599
Totaal der belastingen	-38.387	-51.593	13.206

Het gemiddelde effectieve belastingtarief van het jaar 2016 bedraagt 23,85%, ten opzichte van 26,84% vorig jaar. Dit tarief wordt in 2016 beïnvloed door de wisselkoersverschillen op de GBP-koersen die als niet fiscaal aftrekbaar beschouwd werden. De invoering van nieuwe belastingtarieven heeft een positieve impact die verband houdt met de herziening van de uitgestelde belastingen (zie Toelichting 4.7.2).

In 2015 genoot het gemiddelde werkelijke belastingtarief voornamelijk van de impact van de opname in de winst-en-verliesrekening van andere elementen van het totaalresultaat verbonden aan de eerste globale consolidatie van Interconnector (UK) (zie Toelichting 4.4.3).

Toelichting 4.8. Winst (verlies) van het boekjaar

Winst (verlies) van het boekjaar	In duizenden euro's		
	31-12-2016	31-12-2015	Vershil
Gedeelte minderheidsbelangen	41.356	32.471	8.885
Gedeelte van de groep	76.928	121.189	-44.261
Totale winst (verlies) van het boekjaar	118.284	153.660	-35.376

Het geconsolideerde nettoresultaat bedraagt 118.284 k€ in 2016 tegenover 153.660 k€ in 2015.

De daling van de resultaten wordt hoofdzakelijk verklaard door de prospectieve herziening van de afschrijvingen op de activa van 'Interconnector (UK)' (zie Toelichting 4.3.5.1), door de afgenomen bijdrage van het segment 'Fluxys Belgium' en door de impact van de projecten in aanbouw waarvoor een deel van de kosten niet geactiveerd kan worden.

De gereguleerde activiteiten van het segment 'Fluxys Belgium' werden negatief beïnvloed door de daling van het gereguleerde rendement verbonden met het historisch lage niveau van de OLO's. Bovendien zijn de opbrengsten van de efficiëntie-inspanningen over de periode lager dan in 2015, als gevolg van de nieuwe tariefreferentie die werd ingevoerd voor de regulatoire periode 2016-2019. Tot slot werd het resultaat van het jaar 2015 gunstig beïnvloed door de gerecupereerde herwaardering bij uitgebruiknemingen van oude installaties. Deze laatste kaderden in een uitgebruiknemingsprogramma dat eind 2015 werd voltooid. Deze herwaarderingsterugvorderingen zijn sinds 2016 niet meer toegelaten.

Toelichting 5. Gesegmenteerde balans

Gesegmenteerde balans op 31-12-2016				In duizenden euro's
	Fluxys Belgium	Fluxys Europe	Niet toegewezen	Totaal
Materiële vast activa	2.321.123	1.994.477	0	4.315.600
Immateriële vaste activa	242.332	497.008	0	739.340
Goodwill	1.924	0	0	1.924
Deelnemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	0	500.188	0	500.188
Overige financiële activa	57.022	11.532	0	68.554
Vorraden	21.500	2.586	0	24.086
Nettohandelsvorderingen	85.585	47.495	0	133.080
Overige activa			802.222	802.222
				6.584.994
Rentedragende verplichtingen	1.844.497	1.332.691		3.177.188
Overige financiële verplichtingen	0	28.230		28.230
Overige verplichtingen			3.379.576	3.379.576
				6.584.994

Gesegmenteerde balans op 31-12-2015

In duizenden euro's

	Fluxys Belgium	Fluxys Europe	Niet toegewezen	Totaal
Materiële vaste activa	2.330.542	2.220.837	0	4.551.379
Immateriële vaste activa	259.834	633.651	0	893.485
Goodwill	1.924	0	0	1.924
Deelnemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	0	439.703	14	439.717
Overige financiële activa	23.624	1.961	0	25.585
Vorraden	26.116	3.120	0	29.236
Nettohandelsvorderingen	72.885	35.664	0	108.549
Overige activa			767.054	767.054
				6.816.929
Rentedragende verplichtingen	1.852.263	1.281.559		3.133.822
Overige financiële verplichtingen	0	46.428		46.428
Overige verplichtingen			3.636.679	3.636.679
				6.816.929

Toelichting 5.1. Materiële vaste activa

Mutaties in de materiële vaste activa

	Terreinen	Gebouwen	Gasvervoer	Gasopslag
Brutoboekwaarde				
Per 31-12-2014	54.398	153.610	5.318.599	380.570
Investerings	626	7.918	145.686	700
Subsidies	0	0	0	0
Overdrachten en buitengebruikstellingen	-2.201	-90	-58.383	-4.252
Interne overboekingen	0	7.171	117.066	631
Wijzigingen in de consolidatiekring en activa aangehouden voor verkoop	0	0	734.511	0
Omrekeningsverschillen	296	0	139.633	0
Per 31-12-2015	53.119	168.609	6.397.112	377.649
Investerings	131	1.836	39.767	413
Subsidies	0	0	0	0
Overdrachten en buitengebruikstellingen	-33	-5	-10.284	-3
Interne overboekingen	0	4.022	24.962	502
Wijzigingen in de consolidatiekring en activa aangehouden voor verkoop	0	0	0	0
Omrekeningsverschillen	27	0	-182.214	0
Per 31-12-2016	53.244	174.462	6.269.343	378.561

In duizenden euro's

LNG-terminal	Andere installaties en machines	Meubilair, uitrusting & rollend materieel	Vaste activa in aanbouw & vooruitbetalingen	Totaal
1.042.259	46.099	51.275	220.985	7.267.795
1.524	90	4.970	65.622	227.136
0	0	0	0	0
-4	-89	-2.013	-1.765	-68.797
1.222	0	0	-126.090	0
0	0	0	0	734.511
0	0	0	-752	139.177
1.045.001	46.100	54.232	158.000	8.299.822
22.850	61	5.183	82.434	152.675
0	0	0	0	0
-7	-58	-832	-379	-11.601
77.949	0	0	-107.435	0
0	0	0	0	0
0	0	-266	24	-182.429
1.145.793	46.103	58.317	132.644	8.258.467

Mutaties in de materiële vaste activa

	Terreinen	Gebouwen	Gasvervoer	Gasopslag
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen				
Per 31-12-2014	0	-86.287	-2.467.597	-189.878
Geboekte afschrijvingen	0	-3.343	-184.393	-10.970
Geboekte afschrijvingen op subsidies	0	0	6.962	0
Overdrachten en buitengebruikstellingen	0	84	47.611	2.584
Interne overboekingen	0	0	0	0
Wijzigingen in de consolidatiekring en activa aangehouden voor verkoop	0	0	0	0
Omrekeningsverschillen	0	0	-47.250	0
Per 31-12-2015	0	-89.546	-2.644.667	-198.264
Geboekte afschrijvingen	0	-3.440	-250.324	-10.926
Geboekte afschrijvingen op subsidies	0	0	0	0
Overdrachten en buitengebruikstellingen	0	0	7.310	0
Interne overboekingen	0	0	0	0
Wijzigingen in de consolidatiekring en activa aangehouden voor verkoop	0	0	0	0
Omrekeningsverschillen	0	0	91.645	0
Per 31-12-2016	0	-92.986	-2.796.036	-209.190
Nettoboekwaarde per 31-12-2016	53.244	81.476	3.473.307	169.371
Nettoboekwaarde per 31-12-2015	53.119	79.063	3.752.445	179.385

LNG-terminal	Andere installaties en machines	Meubilair, uitrusting & rollend materieel	Vaste activa in aanbouw & vooruitbetalingen	Totaal
-709.131	-43.162	-36.409	0	-3.532.464
-24.366	-282	-4.561	0	-227.915
0	25	0	0	6.987
0	0	1.762	0	52.041
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
0	0	158	0	-47.092
-733.497	-43.419	-39.050	0	-3.748.443
-24.374	-94	-5.214	0	-294.372
0	0	0	0	0
0	0	888	0	8.198
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
0	0	105	0	91.750
-757.871	-43.513	-43.271	0	-3.942.867
387.922	2.590	15.046	132.644	4.315.600
311.504	2.681	15.182	158.000	4.551.379

Mutaties in de materiële vaste activa

	Terreinen	Gebouwen	Gasvervoer	Gasopslag
Nettoboekwaarde per 31-12-2016, waarvan:	53.244	81.476	3.473.307	169.371
Materiële vaste activa volgens kostprijsmodel	53.244	81.476	3.473.307	169.371
Materiële vaste activa volgens herwaarderingsmodel	0	0	0	0
Nettoboekwaarde per 31-12-2016 van vaste activa in financiële lease	0	0	61.987⁸	0
Aanvullende informatie				
Nettoboekwaarde van de tijdelijk buitengebruik zijnde vaste activa	110	0	0	0

De materiële vaste activa bestaan grotendeels uit installaties voor vervoersactiviteiten, voor opslagactiviteiten in Loenhout en LNG Terminal in Zeebrugge.

In 2016 heeft de Fluxys-groep voor 152,7 M€ geïnvesteerd. De belangrijkste investeringen betroffen:

- de aanleg van vervoersinstallaties (47,9 M€, grotendeels met betrekking tot de leidingen tussen Tessenderlo en Diest en tussen Houthulst en Langemark-Poelkapelle) en
- de installaties van de LNG-terminal (103,9 M€, grotendeels met betrekking tot de tweede steiger en het overslagproject).

In het raam van de lopende of geplande investeringen heeft de groep Fluxys Belgium op 31-12-2016 voor een bedrag van 112,6 MEUR *Engineering, Procurement and Construction* overeenkomsten afgesloten.

De leningskosten geactiveerd op de investeringen in aanbouw bedragen 1,7 M€ in 2016 tegen 0,8 M€ in 2015. De gebruikte rentevoet is gebaseerd op de kost van de betrokken leningen.

De bedragen opgenomen in mutaties in de consolidatiekring in 2015 stemden overeen met de vaste activa van Interconnector (UK) die sinds 15 december 2015 globaal geconsolideerd zijn.

⁸ Activa besteed aan financiële leasingen bij de FL Zeebrugge NV (zie toelichting 3.4)

In duizenden euro's

LNG-terminal	Andere installaties en machines	Meubilair, uitrusting & rollend materieel	Vaste activa in aanbouw & vooruitbetalingen	Totaal
387.922	2.590	15.046	132.644	4.315.600
387.922	2.590	15.046	132.644	4.315.600
0	0	0	0	0
0	0	0	0	61.987
0	0	0	0	110

De geboekte afschrijvingen gedurende de periode bedragen 294,4 M€ en weerspiegelen het ritme volgens hetwelk de groep verwacht om de economische voordelen, welke aan die materiële vaste activa zijn verbonden, te zullen aanwenden. De vaste activa, gebruikt in het kader van de gereguleerde activiteiten, worden afgeschreven over de gebruiksduur zoals beschreven in punt 8 van de Boekhoudkundige methoden (Toelichting 2), zonder rekening te houden met een restwaarde, gelet op de specifieke aard van de activiteiten van de sector. De activa van 'Interconnector (UK) ondergingen in 2016 een prospectieve herziening van de afschrijvingen opdat deze laatste gebaseerd zouden zijn op hun voorziene gebruik en dit om beter het verbruik weer te geven van de representatieve economische voordelen van deze activa (zie Toelichting 4.3.5.1).

De overige vaste activa worden afgeschreven over de door de groep verwachte gebruiksduur, in functie van afgesloten of mogelijke contracten en met marktconforme veronderstellingen, en dat op basis van het matching principe van opbrengsten en kosten. Gelet op de specifieke aard van de activiteiten van de sector wordt voor die installaties geen restwaarde weerhouden.

Op balansdatum heeft de groep geen enkele aanwijzing of gebeurtenis vastgesteld die erop zou kunnen wijzen dat een materieel vast actiefbestanddeel in waarde zou zijn verminderd.

Toelichting 5.2. Immateriële vaste activa

Evolutie van de boekwaarde van de immateriële vaste activa				In duizenden euro's
	Software	Vast actief 'enige netbeheerder'	Vast actief 'klanten-portefeuille'	Totaal
Brutoboekwaarde				
Per 31-12-2014	44.590	244.600	567.597	856.787
Investerings	3.319	0	0	3.319
Overdrachten en buitengebruikstellingen	-10.502	0	0	-10.502
Omrekeningsverschillen	0	0	49.264	49.264
Mutaties in de consolidatiekring	0	0	246.645	246.645
Overige	0	0	0	0
Per 31-12-2015	37.407	244.600	863.506	1.145.513
Investerings	3.130	0	1.485	4.615
Overdrachten en buitengebruikstellingen	-7.742	0	0	-7.742
Omrekeningsverschillen	0	0	-71.159	-71.159
Mutaties in de consolidatiekring	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0
Per 31-12-2016	32.795	244.600	793.832	1.071.227

Evolutie van de boekwaarde van de immateriële vaste activa

In duizenden euro's

	Software	Vast actief 'enige netbeheerder'	Vast actief 'klanten-portefeuille'	Totaal
Afschrijvingen en waardeverminderingen				
Per 31-12-2014	-32.360	-36.984	-130.728	-200.072
Toevoegingen aan de afschrijvingen en waardeverminderingen	-5.984	-8.765	-36.598	-51.347
Overdrachten en buitengebruikstellingen	10.425	0	0	10.425
Omrekeningsverschillen	0	0	-11.034	-11.034
Mutaties in de consolidatiekring	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0
Per 31-12-2015	-27.919	-45.749	-178.360	-252.028
Toevoegingen aan de afschrijvingen en waardeverminderingen	-5.507	-8.765	-115.791	-130.063
Overdrachten en buitengebruikstellingen	7.728	0	0	7.728
Omrekeningsverschillen	0	0	42.476	42.476
Mutaties in de consolidatiekring	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0
Per 31-12-2016	-25.698	-54.514	-251.675	-331.887

Evolutie van de boekwaarde van de immateriële vaste activa

In duizenden euro's

	Software	Vast actief 'enige netbeheerder'	Vast actief 'klantenportefeuille'	Totaal
Nettoboekwaarde per 31-12-2016	7.097	190.086	542.157	739.340
Nettoboekwaarde per 31-12-2015	9.488	198.851	685.146	893.485

De immateriële vaste activa bevatten de netto boekwaarde van software en emissierechten, de waarde voor de groep Fluxys van de aanduiding van Fluxys Belgium en van Fluxys LNG als enige netbeheerder, alsook de waarde van de verworven klantenportefeuille.

De software, opgenomen onder de immateriële vaste activa, is die welke ontwikkeld of aangeschaft werd door de groep en een investeringskarakter vertoont. Die software wordt lineair afgeschreven. De belangrijkste investeringen die in het boekjaar gerealiseerd werden, zijn de software die ontwikkeld werd in het kader van het beheer van gasstromen, activa en de daarbij betrokken administratieve hulpmiddelen.

Bedrijfscombinaties in Fluxys werden opgenomen volgens de overnamemethode. In het kader van de opname aan reële waarde van de verworven activa en overgenomen passiva, heeft de groep immateriële vaste activa geboekt in overeenstemming met de waarde, voor de groep, van de aanduiding van Fluxys Belgium als enige beheerder van het gasvervoersnet, van de opslaginstallaties en van Fluxys LNG als enige beheerder van de installaties voor LNG. Fluxys heeft daarnaast de waarde van de klantenportefeuilles met betrekking tot de vennootschappen FluxSwiss, Fluxys TENP, Interconnector (UK), GMSL en de hubactiviteiten geboekt. De voornaamste afschrijvingstermijnen welke voor die vaste activa werden weerhouden, staan beschreven in de boekhoudkundige methoden (zie Toelichting 2.7). Hierbij dient te worden opgemerkt dat de immateriële vaste activa "HUB in België" volledig zullen zijn afgeschreven in 2023.

De bedragen opgenomen in de mutaties in de consolidatiekring in 2015, stemmen voornamelijk overeen met de waarde van de vervoerscontracten op lange termijn van Interconnector (UK), geboekt tegen reële waarde bij de eerste globale consolidatie van de onderneming eind 2015. Dat vaste activum zal eind 2018 volledig afgeschreven zijn.

De groep heeft op balansdatum geen enkele aanwijzing of gebeurtenis vastgesteld die erop zou kunnen wijzen dat een immaterieel vast actiefbestanddeel aan een waardevermindering onderhevig zou zijn.

Toelichting 5.3. Goodwill

Goodwill	In duizenden euro's	
	31-12-2016	31-12-2015
Goodwill Fluxys Belgium NV	1.924	1.924
Totaal	1.924	1.924

De *goodwill* welke is opgenomen in de financiële staten van de groep is ontstaan uit de bedrijfscombinatie die in september 2010 heeft plaatsgevonden, nl. wanneer Publigas haar deelneming in Fluxys Belgium NV heeft ingebracht in Fluxys.

Het bedrag van 1.924 k€ stemt overeen met het overschot van de kost van de bedrijfscombinatie in verhouding tot de reële nettowaarde van de activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen op datum van 10 september 2010. Het wordt toegerekend aan de kasstroom-genererende eenheid 'gereguleerde activiteiten in België' voor de test op bijzondere waardevermindering.

Toelichting 5.4. Deelnemingen geboekt volgens de vermogensmutatiemethode

Op 31 december 2016 beschikt de groep Fluxys over de volgende deelnemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast:

- TENP GMBH (50%),
- Dunkerque LNG (25%),
- Gaz Opale (61,75%)
- GasBridge 2 (50%),
- TAP (19%),
- Knubbsäl/Swedegas (50%),
- Balansys (50%),
- LNG Link Investment (25%),
- Mahon Shipping (25%).

Mutaties van de deelnemingen geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode	In duizenden euro's	
	31-12-2016	31-12-2015
Deelnemingen geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode (openingsbalans)	439.717	553.162
Investeringsen en overdrachten	0	98.167
Aandeel in het totale nettoresultaat	-9.621	18.925
Uitgekeerde dividenden	-9.444	-33.394
Mutaties in de consolidatiekring	0	-273.253
Omrekeningsverschillen	-3.115	0
Kapitaalverhoging	82.651	76.110
Overige	0	0
Deelnemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode (slotbalans)	500.188	439.717

De investeringen van 2015 stemden overeen met de verworven deelnemingen in Knubbsäl, Balansys, LNG Link Investment en Mahon Shipping.

De mutaties van het aandeel in het totale nettoresultaat ⁹ en de mutaties in de consolidatiekring stemden in 2015 voornamelijk overeen met de verwijdering van Interconnector (UK) uit de deelnemingen geconsolideerd volgens de vermogens-mutatiemethode per 15-12-2015, aangezien die onderneming, globaal geconsolideerd sinds deze datum.

De kapitaalverhogingen hebben in 2016, net zoals in 2015, betrekking op de omzetting van de rekening courant van de groep in kapitaal bij Dunkerque LNG en op de kapitaalverhogingen bij TAP.

Toelichting 5.5. Overige financiële vaste activa

Overige financiële vaste activa	In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
Tegen kostprijs gewaardeerde aandelen	5.5.1	2.818	899
Financiële activa tegen reële waarde door de winst- en verliesrekening	5.5.2/6	56.934	23.046
Overige financiële activa tegen reële waarde	5.5.3/6	2.425	0
Overige financiële activa tegen kostprijs		233	713
Totaal		62.410	24.658

5.5.1. De verwerving van een participatie van 7,67 % in BoostHEAT verklaart de stijging van de rubriek (zie Toelichting 3.1).

Deze aandelen van de vennootschappen, welke activiteiten uitvoeren die van belang zijn voor de groep Fluxys, worden aangehouden met de bedoeling ze op lange termijn te behouden zonder evenwel een aanzienlijke controle of invloed te kunnen uitvoeren. Die aandelen zijn opgenomen tegen aanschaffingswaarde gezien zij niet op een actieve markt verhandeld worden.

⁹ Het resultaat van Interconnector (UK) bedroeg 26 M€ in 2015.

5.5.2. De financiële activa die tegen reële waarde door de winst- en verliesrekening lopen betreffen de geldbeleggingen onder de vorm van obligaties of kortlopend schuld papier met een looptijd van meer dan een jaar. Zij zijn voornamelijk uitgegeven door Flux Re waarvan de thesaurie dient tot het dekken van de risico's van de onderneming in het kader van haar herverzekeringsactiviteiten. De vervaldag van die beleggingen situeert zich tussen 2019 en 2026.

5.5.3. Op 31-12- 2016 betreffen de overige financiële activa tegen reële waarde hoofdzakelijk de financiële instrumenten tot het dekken van de risico's van de groep op het vlak van de valuta GBP. Op 31-12-2015 was de waarde van die laatste negatief en opgenomen op het passief van de balans (zie 'Overige financiële verplichtingen' en Toelichting 6).

Toelichting 5.6. Langlopende leningen, vorderingen en overige activa

Langlopende leningen en vorderingen	In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
Regulatoire vorderingen	5.6.1	0	13.736
Langlopende leningen	5.6.2	119.953	137.298
Fondsenwerving en andere	5.6.3	212.424	122.572
Totaal		332.377	273.606

5.6.1. In deze rubriek werd de regulatoire vordering opgenomen welke in 2010 ontstond ten gevolge van de stopzetting van de activiteiten van de piekbesnoeiingsinstallatie te Dudzele evenals die met betrekking tot de NEL, installaties welke in november 2013 volledig in gebruik werden genomen. Deze laatste werden in 2016 integraal gerecupereerd.

5.6.2. Interconnector (UK) heeft ingetekend op obligaties van F L Zeebrugge, met uiterlijke vervaldag in november 2025. Deze obligaties in euro hebben een vaste rentevoet.

5.6.3. Dunkerque LNG en TAP voeren bij hun aandeelhouders fondsenwervingen door in het kader van hun respectievelijk bouwproject.

Overige vaste activa	In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
Overschot van de dekkingsactiva 'IAS 19 personeelsbeloningen'	5.14	20.200	26.105
Over te dragen verzekeringslasten	5.6.4	5.906	7.592
Totaal		26.106	33.697

5.6.4. Fluxys LNG is verzekerd bij Credendo tegen bepaalde risico's in het kader van het *transshipment*-project. Die verzekering strekt zich uit tot 2021.

Het lopende deel van die betaalde premie is in deze rubriek opgenomen voor wat betreft het gedeelte op meer dan een jaar, terwijl het gedeelte dat binnen het jaar vervalt, is opgenomen onder 'Overige vlottende activa' (zie Toelichting 5.10.1).

Overzicht van de looptijden van de langlopende leningen en vorderingen per 31-12-2016	In duizenden euro's		
	Meer dan 1 jaar ot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Langlopende leningen	39.500	80.453	119.953
Fondsenwerving en overige	212.424	0	212.424
Totaal	251.924	80.453	332.377

Overzicht van de looptijden van de langlopende leningen en vorderingen per 31-12-2015	In duizenden euro's		
	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Gereguleerde activa	13.736	0	13.736
Langlopende leningen	49.367	87.931	137.298
Fondsenwerving en overige	122.572	0	122.572
Totaal	185.675	87.931	273.606

Toelichting 5.7. Voorraden

Boekwaarde van de voorraden	In duizenden euro's	
	31-12-2016	31-12-2015
Voorraden hulpstoffen	12.932	17.928
Brutoboekwaarde	20.124	25.652
Waardeverminderingen	-7.192	-7.724
Voorraden handelsgoederen	11.050	10.995
Brutoboekwaarde	11.055	12.477
Waardeverminderingen	-5	-1.482
Bestellingen in uitvoering	104	313
Brutoboekwaarde	104	313
Waardeverminderingen	0	0
Totaal	24.086	29.236

De voorraad materieel betreffende het vervoersnet daalt ingevolge het verbruik van materieel in 2016 voor investerings- en onderhoudsprojecten.

De waardeverminderingen geboekt op de aardgasvoorraden, werden teruggenomen naar aanleiding van de evolutie van de marktwaarde op het einde van het boekjaar.

Invloed van de voorraadbewegingen op het resultaat	In duizenden euro's	
	31-12-2016	31-12-2015
Voorraadtoename of -gebruik	-7.159	-2.975
Waardeverminderingen	2.009	-537
Totaal	-5.150	-3.512

Toelichting 5.8. Handelsvorderingen en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
Brutohandelsvorderingen		135.928	111.386
Waardeverminderingen		-2.848	-2.837
Nettohandelsvorderingen	5.8.1	133.080	108.549
Overige vorderingen		34.666	24.248
Totaal		167.746	132.797

5.8.1. Rekening houdend met de aan de klanten toegestane betalingstermijnen, een streng opvolgingsbeleid van zijn handelsvorderingen en een systematische evaluatie van de financiële draagkracht van zijn tegenpartijen, beperkt de Fluxys groep haar blootstelling aan kredietrisico's, zowel op het vlak van falings als op het vlak van concentratie (zie Toelichting 6).

De handelsvorderingen kunnen als volgt uitgesplitst worden volgens hun ouderdom:

Nettohandelsvorderingen: ouderdomsbalans		In duizenden euro's	
		31-12-2016	31-12-2015
Niet vervallen vorderingen		130.204	105.989
Vorderingen < 3 maanden		2.800	2.493
Vorderingen 3 - 6 maanden		0	0
Vorderingen > 6 maanden		9	0
Betwiste of dubieuze vorderingen		67	67
Totaal		133.080	108.549

De betwiste of dubieuze vorderingen omvatten hoofdzakelijk openstaande vorderingen op netgebruikers.

Het grootste deel van deze vorderingen maakte het voorwerp uit van waardeverminderingen ten belope van 100%.

Toelichting 5.9. Geldbeleggingen, geldmiddelen en kasequivalenten

De geldbeleggingen omvatten beleggingen onder de vorm van obligaties, kortlopend schuldpapier (*commercial paper*) en bankdeposito's op meer dan drie maanden en maximaal een jaar.

De geldmiddelen en kasequivalenten stemmen in hoofdzaak overeen met beleggingen onder de vorm van kortlopend schuldpapier, die op het ogenblik van verwerving een maximale looptijd van drie maanden hebben, termijndeposito's bij kredietinstellingen, banktegoeden in rekening courant en kasgelden.

Geldbeleggingen, geldmiddelen en kasequivalenten	In duizenden euro's	
	31-12-2016	31-12-2015
Geldbeleggingen	105.348	121.937
Geldmiddelen en kasequivalenten	280.084	291.920
Kasequivalenten	46.437	55.386
Rekeningen op korte termijn	49.110	80.642
Banktegoeden	184.511	155.874
Kasgeld	26	18
Totaal	385.432	413.857

Het deel van de thesaurie waarvan het gebruik afhangt van financieringsconvenanten, bedraagt 46,4 M€ per 31 december 2016, tegenover 55,4 M€ per 31 december 2015.

Toelichting 5.10. Overige vlottende activa

Overige vlottende activa	Toelichtingen	In duizenden euro's	
		31-12-2016	31-12-2015
Verkregen opbrengsten		2.390	2.291
Over te dragen kosten		17.417	14.392
Overige vlottende activa	5.10.1	1.621	2.175
Totaal		21.428	18.858

De overige vlottende activa zijn hoofdzakelijk samengesteld uit voorafbetaalde kosten ten belope van 17.417 k€ (verzekeringen, huurgelden, ...) en uit diverse verkregen opbrengsten.

5.10.1. De overige vlottende activa omvatten bovendien het korte termijn deel van de overschotten van dekkingsinstrumenten van het actief in verhouding tot de actuariële schuld met betrekking tot pensioenverplichtingen van de groep (zie Toelichtingen 5.6 en 5.14).

Toelichting 5.11. Eigen vermogen

Publigas heeft de naamloze vennootschap Fluxys opgericht op 12 juli 2010 waarin zij haar deelneming (89,97%) in Fluxys Belgium NV heeft ingebracht op 10 september 2010.

Op 30 maart 2011 heeft Caisse de dépôt et placement du Québec een deelneming verworven van 10% in het kapitaal van Fluxys NV door middel van een kapitaals-verhoging van 150 M€.

Op 28 november 2011 heeft Fluxys een tweede kapitaalverhoging doorgevoerd voor een bedrag van 300 M€.

In 2012, 2013, 2015 en 2016 heeft Fluxys kapitaalverhogingen doorgevoerd voor een totaal bedrag van 148,5 M€, waarvan 34,7 M€ niet-opgevraagd. Die laatste kapitaalverhogingen hebben de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM) toegelaten om in te stappen in het kapitaal van Fluxys net zoals het personeel en management van de groep.

Op 31 december 2016 heeft Fluxys de volgende aandeelhoudersstructuur:

- 77,62%: Publigas
- 19,94%: Caisse de dépôt et placement du Québec
- 2,13%: FPIM
- 0,31%: Personeelsleden en management

Die kapitaalverhogingen kaderen in het objectief van de groep om een solvabiliteitsratio van minstens een derde aan eigen vermogen te behouden.

De minderheidsbelangen belopen 598.244 k€ en vertegenwoordigen hoofdzakelijk de 10,03% minderheidsbelangen in Fluxys Belgium NV en haar dochterondernemingen (82.215 k€); de 49,35% in FluxSwiss (257.182 k€) en de 49,25% in Interconnector (UK) (249.617 k€).

Toelichting over de aandelen van de moedermaatschappij

	Gewone aandelen	Preferente aandelen	Totaal
I. Mutaties in het aantal aandelen			
1. Aantal aandelen, beginsaldo	86.680.509	0	86.680.509
2. Aantal uitgegeven aandelen	122.665	0	122.665
3. Aantal vernietigde of ingekochte gewone aandelen (-)	0	0	0
4. Aantal terugbetaalde, omgezette of verminderde preferente aandelen (-)	0	0	0
5. Andere toename (afname)	0	0	0
6. Aantal aandelen, eindsaldo	86.803.174	0	86.803.174
II. Overige informatie			
1. Nominale waarde van de aandelen	Zonder vermelding van nominale waarde		
2. Aantal aandelen in het bezit van de vennootschap zelf	0	0	0
3. Interimdividend betaald tijdens het boekjaar	0	0	0

Toelichting 5.12. Rentedragende verplichtingen

Langlopende rentedragende verplichtingen		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
Financiële leaseovereenkomsten	5.12.1	123.750	132.728
Obligatieleningen	5.12.2	944.233	1.200.516
Overige leningen	5.12.3	972.901	967.346
Overige financieringen	5.12.4	102.953	112.154
Overige schulden	5.12.5	399.675	367.753
Gezamenlijke overeenkomsten	5.12.6	60.409	59.801
Totaal		2.603.921	2.840.298
Waarvan schulden gewaarborgd door overheidsinstellingen of zakelijke zekerheden		0	0

Kortlopende rentedragende verplichtingen		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
Financiële leaseovereenkomsten	5.12.1	7.963	8.249
Obligatieleningen	5.12.2	285.497	0
Overige leningen	5.12.3	241.246	247.764
Overige financieringen	5.12.4	4.423	2.046
Overige schulden	5.12.5	34.138	35.465
Totaal		573.267	293.524
Waarvan schulden gewaarborgd door overheidsinstellingen of zakelijke zekerheden		0	0

5.12.1. De onderneming Interconnector (UK) heeft een financiële leaseovereenkomst in euro met vaste rentevoet gesloten die vervalt in 2026. De overeenkomst heeft betrekking op compressie-installaties in Zeebrugge.

5.12.2. Fluxys Belgium heeft in april 2012 een obligatielening uitgegeven ten belope van een totaal nominaal bedrag van 350 M€. De obligaties bieden een jaarlijkse brutocoupon van respectievelijk 4,25% en vervallen in 2018. In juni 2011 heeft Fluxys Finance een obligatielening uitgegeven ten belope van 300 M€, waarvan 25 M€ intra-groep onderschreven. De obligaties hebben een looptijd van zes jaar en bieden een rentevoet van 4,577%.

Fluxys Belgium heeft eind november 2014 een private plaatsing van obligaties afgerond voor een totale nominale waarde van 350 M€.

Deze private schuldplaatsing is in twee schijven onderverdeeld:

- een schijf van 250 M€ op 15 jaar aan 2,802% die in november 2029 vervalt;
- een schijf van 100 M€ op 20 jaar aan 3,29% die in november 2034 vervalt.

In de loop van december 2015 en januari 2016 realiseerde Fluxys Finance twee obligatie-emissies in de vorm van een Europese onderhandse plaatsing voor een totaal bedrag van 250 M€. Er werd een bedrag van 150 M€ uitgegeven voor een duur van 30 jaar, en het saldo werd uitgegeven voor een looptijd van 20 jaar.

Dankzij die transacties kon Fluxys de duurtijd van zijn financieringen diversifiëren aan voordelige voorwaarden.

5.12.3. De overige leningen bestaan op 31-12-2016 uit:

- Een lening op 10 jaar ten belope van 8,5 M€ tegen een vaste rentevoet van 4,747% welke in augustus 2007 werd afgesloten bij de Europese Investeringsbank (EIB) ter financiering van de capaciteitsuitbreiding van de LNG Terminal in Zeebrugge.
- Een lening op 25 jaar ten belope van 346,0 M€ tegen een vaste rentevoet, in december 2008 afgesloten bij de EIB ter financiering van de investeringen voor de ontwikkeling van het gasvervoersnet.
- Leningen aangegaan door FluxSwiss en Transitgas met een saldo van 423,5 M€ op 31-12-2016. *Interest rate swaps* werden afgesloten om de variabele rentevoet van sommige leningen om te zetten in vaste rentevoeten.
- Leningen door TENP KG aangegaan waarvan het saldo 141,2 M€ bedraagt op 31-12-2016.
- Een lening op 5 jaar, aangegaan door Interconnector (UK), met een saldo van 64,0 M€ op 31-12-2016. *Interest rate swaps* werden afgesloten om de variabele rentevoet van die lening om te zetten in een vaste rentevoet.
- Een lening met vaste rentevoet werd door Fluxys Finance aangegaan voor een bedrag van 150,0 M€ met een looptijd van 5 jaar
- Korte termijnleningen en pro rata interesten voor het saldo.

5.12.4. De overige financieringen stemmen overeen met de bedragen die voor de groep beschikbaar zijn voor de financiering van de bouwwerken van de tweede steiger in Zeebrugge, enerzijds, en de kosten die verband houden met de conversie van een deel van het gastransportnet, anderzijds. Op die bedragen wordt voor een deel een rentevoet op 10 jaar toegepast en de gemiddelde 'Euribor 1 jaar' rentevoet voor het saldo.

5.12.5. De gereguleerde verplichtingen, opgenomen in de rubriek 'Overige schulden' komen overeen met het positieve verschil tussen de verworven en de gefactureerde gereguleerde tarieven. De gereguleerde verplichtingen op meer dan één jaar zijn opgenomen in de rubriek 'Langlopende verplichtingen', terwijl die welke binnen het jaar terugbetaald moeten worden onder de 'Kortlopende verplichtingen' zijn opgenomen. Er wordt op deze bedragen interest aangerekend.

5.12.6. Die bedragen komen overeen met de door de medevennoten ingebrachte kapitalen in de gezamenlijke bedrijfsactiviteiten Transitgas en TENP KG. Zij komen voort uit het feit dat de integratiepercentages van die gezamenlijke bedrijfsactiviteiten niet gebaseerd zijn op de rechten verbonden aan de participaties aangehouden in die ondernemingen, doch gebaseerd op de rechten verbonden aan de activa en de verplichtingen uit passiva aangegaan door de groep, overeenkomstig de gereserveerde capaciteit in de installaties.

Looptijden van de rentedragende verplichtingen per 31-12-2016

In duizenden euro's

	Op maximum 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Financiële leaseovereenkomsten	7.963	50.164	73.586	131.713
Obligatieleningen	285.497	348.150	596.083	1.229.730
Overige leningen	241.246	566.727	406.174	1.214.147
Overige financieringen	4.423	23.900	79.053	107.376
Overige schulden	34.138	212.792	186.883	433.813
Gezamenlijke overeenkomsten	0	60.409	0	60.409
Totaal	573.267	1.262.142	1.341.779	3.177.188

Bijkomende informatie
Financiële leaseovereenkomsten

Contante waarde van de minimale lease- betalingen aan marktconforme rente	16.194	77.974	90.737	184.905
Totaal van de minimale betalingen (A)	14.326	70.702	83.000	168.028
Interesten (B)	6.363	20.538	9.414	36.315
Totaal van de financiële leaseovereenkomsten (A-B)	7.963	50.164	73.586	131.713

Looptijden van de rentedragende verplichtingen per 31-12-2015

In duizenden euro's

	Op maximum 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Financiële leaseovereenkomsten	8.249	58.639	74.089	140.977
Obligatieleningen	0	631.098	569.418	1.200.516
Overige leningen	247.764	641.448	325.898	1.215.110
Overige financieringen	2.046	23.155	88.999	114.200
Overige schulden	35.465	214.302	153.451	403.218
Gezamenlijke overeenkomsten	0	59.801	0	59.801
Totaal	293.524	1.628.443	1.211.855	3.133.822

Bijkomende informatie
Financiële leaseovereenkomsten

Contante waarde van de minimale lease- betalingen aan marktconforme rente	15.028	92.174	94.938	202.140
Totaal van de minimale betalingen (A)	13.500	87.208	87.184	187.892
Interesten (B)	5.251	28.569	13.095	46.915
Totaal van de financiële leaseovereenkomsten (A-B)	8.249	58.639	74.089	140.977

Toelichting 5.13. Voorzieningen

5.13.1. Voorzieningen voor personeelsbeloningen

Voorzieningen voor personeelsbeloningen	In duizenden euro's
Voorzieningen per 31-12-2015	66.809
Toevoegingen	10.050
Bestedingen	-9.343
Terugnemingen	0
Kosten m.b.t. verdiscontering	4.254
Actuariële verschillen opgenomen in het resultaat (anciënniteitspremies)	-592
Verwacht rendement	-3.500
Actuariële verschillen rechtstreeks in eigen vermogen geboekt	10.169
Overdracht naar het actief	-6.459
Omrekeningsverschillen	35
Voorzieningen per 31-12-2016 waarvan	71.423
Langlopende voorzieningen	66.811
Kortlopende voorzieningen	4.612

De niet voorgefinancierde voorzieningen met betrekking tot personeelsbeloningen vertonen een stijging, voornamelijk door de daling van de verdisconteringsvoeten gebruikt in 2016 (1,03% op 10 jaar en 1,55% op 17 jaar) in vergelijking met 2015 (1,96%).

De toegezegd pensioenregelingen vertonen een overschot op de fondsbeleggingen tegenover de actuariële schuld betreffende de geraamde verbintenissen van de groep op 31-12-2016.

Dat overschot werd bijgevolg overgedragen naar het actief van de balans onder de rubrieken 'Overige vaste activa' (zie Toelichting 5.6) en 'Overige vlottende activa' (zie Toelichting 5.10.1).

Die voorzieningen worden uiteengezet in Toelichting 5.14. Deze overschotten zullen worden gerecupereerd gedurende de looptijd van de pensioenplannen.

5.13.2. Overige voorzieningen

Voorzieningen:			
	In duizenden euro's		
	Geschillen en schadegevallen	Milieu en heraanleg van sites	Totaal overige voorzieningen
Voorzieningen per 31-12-2015	13.160	18.924	32.084
Verwervingen via bedrijfscombinaties			
Toevoegingen	34	367	401
Bestedingen	-6.923	-67	-6.990
Terugnemingen	0	0	0
Kosten m.b.t. verdiscontering	0	735	735
Omrekeningsverschillen	-631	121	-510
Wijzigingen in de consolidatiekring	0		0
Overige	0		0
Voorzieningen per 31-12-2016, waarvan:	5.640	20.080	25.720
Langlopende voorzieningen	5.640	13.239	18.879
Kortlopende voorzieningen	0	6.841	6.841

In 2016 heeft Interconnector (UK) de lopende fiscale geschillen betaald. De hiervoor samengestelde voorzieningen werden integraal gebruikt om de gestorte bedragen te dekken. De andere bestedingen van het boekjaar betreffen voornamelijk de definitieve afrekening van de gasbalans in FluxSwiss.

5.13.3. Mutaties in de winst- en verliesrekening en overzicht van de looptijden van de voorzieningen

De mutaties van de voorzieningen in de winst- en verliesrekening worden als volgt uitgesplitst:

Invloed		In duizenden euro's		
	Toevoegingen	Bestedingen en terugnemingen	Totaal	
Bedrijfsresultaat	10.451	-16.333	-5.882	
Financieel resultaat	4.397	-3.500	897	
Totaal	14.848	-19.833	-4.985	

Looptijden van de voorzieningen per 31-12-2016				In duizenden euro's
	Op maximum 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Geschillen en schadegevallen	0	3.203	2.437	5.640
Milieu en heraanleg van sites	6.841	0	13.239	20.080
Subtotaal	6.841	3.203	15.676	25.720
Personeelsbeloningen	4.612	22.793	44.018	71.423
Totaal	11.453	25.996	59.694	97.143

Looptijden van de voorzieningen per 31-12-2015				In duizenden euro's
	Op maximum 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Geschillen en schadegevallen	0	7.587	5.573	13.160
Milieu en heraanleg van sites	6.503	0	12.421	18.924
Subtotaal	6.503	7.587	17.994	32.084
Personeelsbeloningen	3.621	14.301	48.887	66.809
Totaal	10.124	21.888	66.881	98.893

Verdisconteringsvoet

Er dient aangestipt te worden dat de voorzieningen op lange termijn systematisch verdisconteerd worden op basis van rentevoeten die - in functie van de looptijd - als volgt geëvolueerd zijn:

Verdisconteringsvoet	31-12-2016	31-12-2015
Van 1 tot 5 jaar	0,13%	0,65%
Van 6 tot 9 jaar	0,89%	0,95%
Van 10 tot 12 jaar	1,03%	1,96%
Boven 12 jaar	1,55%	1,96%

Voorzieningen voor geschillen en schadegevallen

Die voorzieningen zijn aangelegd voor eventuele uitbetalingen in het kader van geschillen zoals de bouw van de LNG Terminal in Zeebrugge (1983) en Transitgas.

De raming van de voorzieningen gebeurt ofwel op basis van het bedrag van de ingediende claims, ofwel op basis van het geraamde bedrag van het gelopen risico.

Voorzieningen voor milieu en heraanleg van sites

Die voorzieningen dekken in hoofdzaak uitgaven ter ontmanteling, bescherming, sanering en heraanleg van sites die momenteel worden gesloten.

In België worden die voorzieningen aangelegd in het kader van de gewestelijke milieuwetgeving en in het kader van de Gaswet. Voor de uitvoering van de werkzaamheden in kwestie moeten actieplannen worden uitgewerkt en diverse studies worden verricht in samenwerking met de verschillende beleidsniveaus en de daartoe opgerichte instellingen.

Toelichting 5.14. Voorzieningen voor personeelsbeloningen

Beschrijving van de voornaamste pensioenregelingen en aanverwante voordelen

In België worden de rechten van het personeel uit de Elektriciteits- en Gassector door collectieve overeenkomsten geregeld.

Toegezegde pensioenregelingen

Die overeenkomsten, van toepassing op het 'gebaremiseerd' personeel dat voor 1 juni 2002 in dienst is genomen en op het kaderpersoneel dat voor 1 mei 1999 is aangeworven, geven de aangeslotenen de mogelijkheid om van een kapitaal te genieten dat volgens een formule berekend wordt welke rekening houdt met het jaarsalaris per einde loopbaan en de verworven anciënniteit bij pensionering. Het gaat hier om toegezegde pensioenregelingen.

De verplichtingen die uit die pensioenregelingen voortvloeien, worden gefinancierd bij verschillende pensioenfondsen die zijn opgezet voor de Elektriciteits- en Gassector en bij verzekeringsmaatschappijen.

De pensioenregelingen worden gefinancierd door werknemers- en werkgeversbijdragen. De werkgeversbijdragen worden jaarlijks bepaald op basis van een actuariële waardering. De bedoeling ervan is om ervoor te zorgen dat aan de wettelijke verplichtingen inzake minimum-financiering wordt voldaan en dat de financiering van de pensioenuitkeringen op lange termijn gewaarborgd is.

Beschrijving van de voornaamste actuariële risico's

In het kader van de toegezegde pensioenregelingen wordt de groep blootgesteld aan risico's verbonden met genomen actuariële hypothesen op het vlak van investeringen, rentevoeten, levensverwachtingen en salarisevoluties.

De actuele waarde van verplichtingen met betrekking tot toegezegde pensioenregelingen wordt vastgelegd, gebruik makend van een verdisconteringsvoet gebaseerd op obligaties van hoge kwaliteit.

Ieder jaar wordt de verdisconteringsvoet gebruikt voor het berekenen van de financiering van de pensioenverplichtingen en de minimale financiële vereisten, vergeleken met het verwachte rendement van de dekkingsactiva. Dat laatste wordt bekomen, vertrekkend van de risicoloze rentevoeten op de financiële markten op balansdatum, de risicopremies voor elke categorie van activa in portefeuille en hun overeenkomstige volatiliteit.

De hypothesen betreffende de salarisstijgingen, de inflatie, de personeelsbewegingen en de verwachte gemiddelde pensioenleeftijd worden vastgelegd op basis van historische statistieken van de maatschappij. De gebruikte sterftetabellen zijn deze gepubliceerd door het IABE (Instituut van Actuarissen in België).

De toegezegde pensioenregelingen vertonen een overschot van de dekkingsactiva tegenover de actuariële schuld met betrekking tot de geschatte verplichtingen van de groep op 31-12-2016. Dat bedrag werd bijgevolg op het actief van de balans overgeboekt naar de rubriek 'Andere niet-courante activa' en 'Andere courante activa.' Die overschotten zullen geleidelijk worden verrekend met een verlaging van de toekomstige te storten bijdragen.

Pensioenregelingen met vastgelegde bijdragen met een gegarandeerd minimumrendement

In België geniet het 'gebaremiseerd' personeel dat sinds 1 juni 2002 in dienst is genomen, kaderpersoneel dat sinds 1 mei 1999 is aangeworven evenals de directieleden pensioenregelingen met vastgelegde bijdragen. Andere ondernemingen van de groep kennen gelijkaardige voordelen toe aan sommige categorieën van hun personeel.

De pensioenplannen worden gevormd door de bijdragen van de werknemers en werkgevers. De bijdragen van de werkgevers zijn een veelvoud van de bijdragen van de werknemers. In België worden de verplichtingen die voortvloeien uit die pensioenplannen, gefinancierd bij diverse pensioenfondsen opgericht voor de sector Elektriciteit en Gas en bij verzekeringsmaatschappijen voor de bijdragen van de werknemers.

De activa van de pensioenfondsen zijn verdeeld over de volgende diverse risicocategorieën:

- *Low risk*: de obligaties van de eurozone en/of van hoge kwaliteit.
- *Medium risk*: spreiding van de risico's over obligaties, converteerbare obligaties, onroerende goederen en eigen vermogensinstrumenten.
- *High risk*: eigen vermogensinstrumenten, onroerende goederen, ...
- *Dynamic Asset Allocation*: snelle aanpassing van de portefeuillestructuur in functie van specifieke gebeurtenissen teneinde de verliezen in de stressperiodes te beperken.

De Belgische wetgeving verplicht de werkgever de minimale rendementspercentages te waarborgen voor de regimes met vastgelegde bijdragen. Die percentages verschillen naargelang de op de markt vastgestelde percentages.

De door de werkgever minimale gegarandeerde rendementen zijn:

- Voor premies betaald sinds 01/01/2016 is het minimale rendement variabel in functie van de OLO-rente, met een minimum van 1,75% en een maximum van 3,75%. Gezien de huidige koers werd het gegarandeerd minimumrendement in eerste instantie vastgelegd op 1,75%.
- Voor premies betaald tot 31/12/2015 is een minimaal rendement van 3,25% voor de werkgeversbijdragen en 3,75% voor de werknemersbijdrage van toepassing tot die datum. Vanaf 01-01-2016 wordt het minimumrendement berekend zoals vermeld in de vorige paragraaf.

De boekhoudkundige methode die door de groep wordt gebruikt om de regelingen van 'toegezegde bijdragen' met gegarandeerd minimumrendement te waarderen is identiek aan de methode gebruikt voor de 'toegezegde pensioenregelingen' (zie Toelichting 2.16).

Omschrijving van de voornaamste risico's

De pensioenregelingen met vastgelegde bijdragen stellen de werkgever bloot aan het risico van het gewaarborgd rendement van de activa van de pensioenfondsen die geen voldoende gewaarborgd rendement bieden.

Andere voordelen voor het personeel op lange termijn

De Fluxys groep geeft ook andere pensioenvoordelen, brugpensioenregimes, andere voordelen na tewerkstelling zoals de terugbetaling van medische kosten en tariefverminderingen, evenals andere voordelen op lange termijn (anciënniteitspremies). Deze voordelen worden niet allemaal voorgefinancierd.

Toestand van de financiering van de pensioenregelingen

In duizenden euro's	Pensioenen *		Andere **	
	2016	2015	2016	2015
Actuele waarde van de verplichtingen	-200.907	-143.165	-54.412	-55.763
Reële waarde van de activa	205.717	160.399	0	0
Financiële toestand van de regelingen	4.810	17.234	-54.412	-55.763
Impact op de minimale vereiste of geplafondeerde financiering van de activa	0	0	0	0
Andere	0	0	0	0
Netto toestand	4.810	17.234	-54.412	-55.763
Waarvan activa	21.821	28.280	0	0
Waarvan passiva	-17.011	-11.046	-54.412	-55.763

**De pensioenen omvatten eveneens de niet voorgefinancierde verplichtingen voor brugpensioen en vervroegd vertrek.*

***De rubriek 'Andere' omvat de anciënniteitspremies en nog andere voordelen na de tewerkstelling (terugbetaling van medische kosten en tariefverminderingen).*

Mutaties in de actuele waarde van de verplichtingen

In duizenden euro's	Pensioenen *		Andere **	
	2016	2015	2016	2015
Begin van de periode	-143.165	-145.587	-55.763	-61.051
Overdracht van pensioenregelingen met vastgelegde bijdragen	-23.166 ¹⁰	-12.326 ¹¹	0	0
Kost van de prestaties	-6.925	-4.950	-1.601	-2.188
Kosten brugpensioen	-1.056	12	0	0
Financiële kost (-) / opbrengst (+)	-3.270	-2.193	-984	-866
Bijdragen van de deelnemers	-1.509	-924	0	0
Wijzigingen in de demografische veronderstellingen	1.371	2.899	176	-626
Wijzigingen in de financiële veronderstellingen	-28.871	6.166	-4.212	2.374
Ervaringswijzigingen	-1.115	4.119	6.308	5.002
Kosten van voorbije periodes	0	0	0	0
Betaalde prestaties	6.924	9.638	1.664	1.592
Andere	-125	-19	0	0
Aan het eind van de periode	-200.907	-143.165	-54.412	-55.763

¹⁰ België : Pensioenregelingen met vastgelegde bijdragen met een gegarandeerd minimumrendement, getoond als toegezegde pensioenregelingen vanaf 2016.

¹¹ Zwitserland : Pensioenplannen getoond als toegezegde pensioenregelingen vanaf 2015.

Mutaties in de reële waarde van de activa van de pensioenplannen

In duizenden euro's	Pensioenen *		Andere **	
	2016	2015	2016	2015
Begin van de periode	160.399	153.358	0	0
Overdracht van pensioenregelingen met vastgelegde bijdragen	23.166	12.326	0	0
Interestopbrengsten	3.500	2.285	0	0
Rendement van de fondsbeleggingen (met uitzondering van de netto interestopbrengsten)	16.766	-4.719	0	0
Werkgeversbijdragen	7.211	5.863	1.664	1.592
Bijdragen van de deelnemers	1.509	924	0	0
Geleverde prestaties	-6.924	-9.638	-1.664	-1.592
Andere	90	0	0	0
Aan het eind van de periode	205.717	160.399	0	0
Reëel rendement van de fondsbeleggingen	20.266	-2.434	0	0

In België worden de pensioenregelingen van het type toegezegde bijdrageregeling, waarbij een minimum rendement wordt gewaarborgd, gewaardeerd en geboekt volgens de methode die wordt gebruikt voor de toegezegde pensioenregelingen. Sinds 1 januari 2016 worden zij opgenomen in de bovenvermelde tabellen.

Ze werden in 2016 ingevoerd via een transferrubriek zonder de gepubliceerde cijfers van 2015 te wijzigen, wat de vergelijking van de gegevens tussen de twee boekjaren beïnvloedt.

In resultaat opgenomen kosten

In duizenden euro's	Pensioenen *		Andere **	
	2016	2015	2016	2015
Pensioenkost				
Kost van de geleverde diensten	-6.925	-4.950	-1.601	-2.188
Kost van vervroegde pensionering	-1.056	12	0	0
Kost van verstreken diensttijd	0	0	0	0
Winst (verlies) op de overige lange termijnvoordelen	0	0	592	2.404
Netto interest op het netto passief / (actief)				
Interestkosten op de verplichtingen	-3.270	-2.193	-984	-866
Interestopbrengsten op fondsbeleggingen	3.500	2.285	0	0
Kost in de winst- en verliesrekening	-7.751	-4.846	-1.993	-650

Actuariel verlies (winst) opgenomen in de andere componenten van het totaalresultaat

In duizenden euro's	Pensioenen *		Andere **	
	2016	2015	2016	2015
Wijzigingen in de demografische veronderstellingen	1.371	2.899	176	-626
Wijzigingen in de financiële veronderstellingen	-28.871	6.166	-4.804	-30
Ervaringswijzigingen	-1.115	4.119	6.308	5.002
Rendement van de fondsbeleggingen (met uitzondering van de netto interestopbrengst)	16.766	-4.719	0	0
Actuariële verliezen (winsten) opgenomen in de overige componenten van het totaalresultaat	-11.849	8.465	1.680	4.346

Overzicht volgens het type deelnemers

In duizenden euro's	2016	2015
Actieve deelnemers	-220.521	-166.014
Niet-actieve deelnemers met uitgestelde voordelen	-4.447	-3.494
Gepensioneerden en genietters	-30.351	-29.420
Totaal	-255.319	-198.928

Overzicht volgens het type prestaties

In duizenden euro's	2016	2015
Prestaties betreffende pensioenen en overlijdens	-200.907	-143.165
Overige voordelen na de tewerkstelling (medische kosten en tariefvoordelen)	-33.203	-33.165
Anciënniteitspremies	-21.209	-22.598
Totaal	-255.319	-198.928

Voornaamste toegepaste actuariële veronderstellingen

	2016	2015
Verdisconteringsvoet van 10 tot 12 jaar	1,03 %	1,96 %
Verdisconteringsvoet boven 12 jaar	1,55 %	1,96 %
Verwachte stijging van het gemiddeld loon	1,75 %	2,00 %
Verwachte inflatie	1,75 %	1,75 %
Verwachte stijging van de medische kosten	2,75 %	2,75 %
Verwachte stijging van de tariefvoordelen	1,75 %	1,75 %
Verwachte gemiddelde pensioenleeftijd	63(GEBAR.)/65(KADER)	63
Sterftetabel	IABE prospective	IABE prospective
Levensverwachting uitgedrukt in jaren:		
Voor een 65-jarige op balansdatum		
- Man	20	20
- Vrouw	24	24
Voor een 65-jarige binnen 20 jaar		
- Man	22	22
- Vrouw	26	26

De verdisconteringsvoet van de pensioenregelingen hangen van de gewogen gemiddelde duur van de pensioenregelingen af.

De reële waarde van de activa van de plannen is volgens volgende belangrijke categorieën onderverdeeld

	2016	2015
Beursgenoteerde participaties	88,33%	78,62%
Aandelen - Eurozone	20,87%	17,33%
Aandelen - buiten de Eurozone	25,77%	13,72%
Staatsobligaties - Eurozone	0,92%	5,00%
Overige obligaties - Eurozone	21,24%	33,16%
Overige obligaties - buiten de Eurozone	19,53%	9,41%
Niet op de beurs genoteerde participaties	11,67%	21,38%
Verzekeringscontracten	0,04%	1,91%
Vastliggende waarden	4,70%	3,91%
Geldmiddelen en kasequivalenten	0,07%	2,48%
Overige	6,86%	13,08%
Totaal (in %)	100,00%	100,00%
Totaal (in duizenden euro's)	205.717	160.399

Sensitiviteitsanalyse

Invloed op de verplichtingen	In duizenden euro's
	Toename (-) / Afname (+)
Verhoging van de verdisconteringsvoet (0,5%)	14.508
Verhoging van het gemiddeld loon - zonder inflatie (0,5%)	-17.973
Verhoging van de inflatie (0,25%)	-7.203
Verhoging van de medische kosten (1%)	-5.510
Verhoging van de tariefvoordelen (0,5%)	-1.646
Verhoging van de levensverwachting van gepensioneerden (1 jaar)	-1.856

Gewogen gemiddelde duur van de verplichtingen

	2016	2015
Gewogen gemiddelde duur van de verplichtingen inzake toegezegde regelingen	10	13
Gewogen gemiddelde duur van de overige verplichtingen	17	13

Raming van de verwachte te storten bijdragen voor de toegezegde regelingen

	In duizenden euro's
Verwachte bijdrage in 2017	6.213

Raming van de verwachte te storten bijdragen voor de toegezegde-bijdrageregelingen met gegarandeerd minimumrendement

Raming van de verwachte te storten bijdragen voor de toegezegde bijdrageregelingen	In duizenden euro's
Betaalde bijdrage in 2016 (in België)	2.625
Verwachte bijdrage in 2017 (in België)	2.581

De te betalen bijdragen voor de regimes met toegezegde bijdrageregelingen zijn afhankelijk van de loonmassa van de betrokken bevolking.

Activa van plannen bij verzekeringsmaatschappijen

Bepaalde bijdragen waren door de groep gestort aan verzekeringsmaatschappijen die een minimumrendement waarborgden, vermeerderd met financiële participaties op deze bijdragen (tak 21). Deze dekkingsactiva werden in 2016 naar de pensioenfondsen en in tak 23 naar verzekeringsmaatschappijen overgedragen. De toekomstige bijdragen zullen worden gestort volgens dit nieuwe beleid.

Toelichting 5.15. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen

Uitgestelde belastingverplichtingen opgenomen in de balans	In duizenden euro's	
	31-12-2016	31-12-2015
Waardering van de vaste activa	653.792	751.765
Te ontvangen opbrengsten	3.028	3.882
Reële waarde van de financiële instrumenten	-2.980	-8.829
Voorzieningen voor personeelsbeloningen of niet-aanvaarde voorzieningen	28.836	35.083
Overige normatieve verschillen	5.659	10.849
Totaal	688.335	792.750

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden per fiscale entiteit gecompenseerd.

De eerste belangrijke bron van uitgestelde belastingen is het verschil tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van de materiële en immateriële vaste activa. Dat verschil is toe te schrijven aan het feit dat de materiële en immateriële vaste activa op de openingsbalans worden geboekt tegen hun reële waarde, in toepassing van IFRS 3 Bedrijfs-combinaties.

De overeenkomstig IAS 19 (Personeels-beloningen) geboekte voorzieningen en de volgens lokale normen geboekte, maar door IFRS niet aanvaarde voorzieningen, vormen de andere belangrijke bron van uitgestelde belastingen.

Tot slot heeft de waardering van de financiële instrumenten tegen hun reële waarde eveneens geleid tot de boeking van uitgestelde belastingen. De betrokken financiële instrumenten zijn de *interest rate swaps* en termijnverrichtingen in vreemde valuta. Wij verwijzen de lezer naar de toelichting betreffende de financiële instrumenten voor meer informatie over dat onderwerp.

De passiva van uitgestelde belastingvorderingen werden in 2016 verlaagd naar aanleiding van de invoering van nieuwe belastingvoeten die in Engeland en in Luxemburg zullen gelden (zie Toelichting 4.7.2).

Alle uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden geboekt, behalve de uitgestelde belastinglatenties berekend op de overgedragen resultaten van de dochterondernemingen.

Beweging van de periode	In duizenden euro's	
	Toelichting	Uitgestelde belastingen
Totaal van de uitgestelde belastingen op 31-12-2015		792.750
Uitgestelde belastingen – Winst- en verliesrekeningen	4.7.2	-79.226
Uitgestelde belastingen - Andere componenten van het totaalresultaat		-973
Bedrijfscombinaties		0
Wijzigingen in de consolidatiekring		0
Omrekeningsverschillen		-24.216
Andere		0
Totaal van de uitgestelde belastingen op 31-12-2016		688.335

Toelichting 5.16. Kortlopende handelsschulden en overige schulden

Kortlopende handelsschulden en overige schulden	In duizenden euro's	
	31-12-2016	31-12-2015
Handelsschulden	82.443	55.986
Schulden m.b.t. sociale lasten en bezoldigingen	32.921	32.066
Overige schulden	17.258	28.275
Totaal	132.622	116.327

De toename van de schulden aan leveranciers is voornamelijk te verklaren door de te ontvangen facturen betreffende lopende investeringen in de LNG-erminal van Zeebrugge en door de tijdelijke toename van de handelsschulden in Transitgas.

Toelichting 6. Financiële instrumenten

Principes voor het beheer van de financiële risico's

In het kader van het beleid van zijn activiteiten is de groep Fluxys blootgesteld aan kredietrisico's en risico's verbonden aan de tegenpartij, liquiditeits- en interestrisico's, wisselrisico's en marktrisico's. Die risico's beïnvloeden activa en passiva.

De administratieve organisatie, de beleidscontrole en de financiële rapportering verzekeren te allen tijde de follow-up en het beheer van de risico's.

De groep mag financiële instrumenten uitsluitend gebruiken met het oog op dekkings-doeleinden en dus niet met speculatieve of onderhandelingsdoeleinden. Alle tussenkomsten en transacties die de groep uitvoert, hebben als doel tegemoet te komen aan de liquiditeitsbehoeften van de groep en geen enkele transactie mag als enige motivatie een speculatieve winst tot doel hebben.

Beleid inzake thesauriebeheer

De thesaurie van de Fluxys-groep wordt beheerd in het kader van een algemeen beleid dat door de raad van bestuur werd goedgekeurd.

Het doel van dat beleid is om de thesaurieposities binnen de groep te optimaliseren door een interne aanwending welke de financiering van projecten van de groep mogelijk maakt. Die verrichtingen gebeuren op basis van een vergoeding aan marktconforme voorwaarden.

Indien nodig kan de groep op korte, middellange of lange termijn geld lenen om in zijn thesauriebehoeften te voldoen.

De thesaurieoverschotten worden in de eerste plaats toegewezen aan de werkingsbehoeften en aan de projecten die instaan voor de verdere ontwikkeling van de vennootschappen van de groep Fluxys. De beleggingen worden permanent opgevolgd en maken elk het voorwerp uit van een risicoanalyse.

Daarnaast worden de thesaurieoverschotten belegd, hetzij bij eersterangs financiële instellingen, hetzij onder de vorm van financiële instrumenten uitgegeven door ondernemingen met een notering van hoog niveau, hetzij in financiële instrumenten van emittenten waarvan de meerderheid van de aandeelhouders publiek is of die aanspraak kunnen maken op de waarborg van een Europese lidstaat. Die externe beleggingen worden voor concurrentie opengesteld zowel op niveau van het aanbod als op het niveau van de producten en worden in voldoende mate gediversifieerd om de concentratie van risico's verbonden aan de tegenpartij te vermijden.

Per 31-12-2016 bedragen de vaste en vlottende geldbeleggingen, de geldmiddelen en kasequivalenten 442.366 k€ tegenover 436.903 k€ op 31-12-2015.

Bepaalde financieringsovereenkomsten voorzien het behoud van een minimaal niveau aan liquide middelen in de betrokken ondernemingen, namelijk 46,4 M€ op 31 december 2016, tegenover 55,4 M€ op 31 december 2015.

Kredietrisico's en risico's verbonden aan de tegenpartij

De groep evalueert systematisch de financiële draagkracht van zijn tegenpartijen en past een strikt opvolgingsbeleid toe van zijn vorderingen. In het kader van zijn beleid inzake risico's verbonden aan de tegenpartij, onderwerpt de groep zijn potentiële klanten of leveranciers voorafgaandelijk aan een gedetailleerde financiële analyse (liquiditeit, solvabiliteit, rentabiliteit, reputatie en risico's). De groep doet beroep op interne en externe informatiebronnen zoals officiële analyses door gespecialiseerde ondernemingen (Moody's, Standard & Poor's en Fitch). Zij evalueren de ondernemingen in functie van het risico en kennen hen een standaardnotering (*rating*) toe. De groep doet eveneens beroep op databanken met algemene, financiële en marktinformatie om zijn dossier over de potentiële klant of leverancier te vervolledigen.

Daarenboven kan de groep van de mogelijkheid, waarover hij in het merendeel van zijn activiteiten beschikt, gebruik maken om aan zijn tegenpartijen, op contractuele basis, een waarborg te vragen hetzij in de vorm van een bankwaarborg hetzij door een storting in geld. Op die manier beperkt de groep zijn blootstelling aan kredietrisico's zowel op het vlak van wanbetaling als op het vlak van concentratie.

Met het oog op het concentratierisico valt op te merken dat drie klanten in totaal voor 54% aan de bedrijfsopbrengsten bijdragen.

Wisselrisico

De functionele munteenheid van de groep is de euro.

In het kader van onze politiek moeten alle posten in vreemde munten principieel gedekt zijn. Residuele posten mogen voor korte perioden open blijven op voorwaarde dat ze op de belangrijkste munteenheden betrekking hebben.

De groep is blootgesteld aan een CHF/EUR wisselrisico, voornamelijk door zijn deelneming in FluxSwiss. Deze netto-investering in een activiteit in Zwitserland werd ingedekt door middel van valutatermijncontracten. Deze financiële instrumenten worden gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten. De wijzigingen in de reële waarde van de financiële instrumenten beïnvloeden rechtstreeks het eigen vermogen.

Intragroepsleningen aan onze dochterondernemingen in Zwitserland en in het Verenigd Koninkrijk worden gedekt, hetzij door middel van *cross-currency interest rate swaps* hetzij door middel van valuta-termijncontracten. Die instrumenten vormen een natuurlijke afdekking voor het valutarisico van de groep tussen de CHF/EUR en GBP/EUR. De wijzigingen in de reële waarde van de instrumenten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen.

De groep is blootgesteld aan een SEK/EUR wisselrisico, voornamelijk door zijn deelnemingen in Swedegas. Die netto-investering in een activiteit in Zweden werd ingedekt door middel van valutatermijncontracten. Die financiële instrumenten worden gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten. De wijzigingen in de reële waarde van de financiële instrumenten beïnvloeden rechtstreeks het eigen vermogen.

De groep is ook blootgesteld aan een USD/EUR wisselrisico, voornamelijk door zijn deelneming in LNG Link Investment AS. Die netto-investering in een activiteit in Noorwegen werd ingedekt door middel van valutatermijncontracten. Die financiële instrumenten worden gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten. De wijzigingen in de reële waarde van die instrumenten beïnvloeden rechtstreeks het eigen vermogen.

De reële waarde van de dekkingsinstrumenten 'CHF', 'SEK' en 'USD' is opgenomen op het actief van de balans onder de rubriek 'overige financiële activa' voor een bedrag van 861 k€ op 31-12-2016 tegenover 927 k€ op 31-12-2015 en op het passief van de balans onder de rubriek 'overige financiële verplichtingen' voor een bedrag van 2.943 k€ op 31-12-2016 tegen 12.882 k€ op 31-12-2015. Het gedekt notioneel bedrag op 31-12-2016 bedraagt respectievelijk 144,4 MCHF; 795,3 MSEK en 3,3 MUSD tegenover 153,4 MCHF; 894,3 MSEK en 1,3 MUSD op 31-12-2015 terwijl de vervaldagen zich situeren tussen 2017 en 2026.

Sensitiviteitsanalyse:

De dekkingsinstrumenten buiten beschouwing gelaten, zou een wijziging van 10% van de koers van de CHF in 2016 een impact van 24,6 M€ hebben op het eigen vermogen, terwijl een wijziging van 10% van de koers van de GBP een impact van 13,6M€ zou hebben op het eigen vermogen toe te kennen aan de aandeelhouders van het moederhuis. Deze impact is bepaald op basis van de betreffende netto activa op balansdatum.

Rentevoetrisico

De schuldenlast van de groep bedraagt 3.177.188 k€ op 31-12-2016 tegenover 3.133.822 k€ op 31-12-2015. Zij bestaat hoofdzakelijk uit leningen die tussen 2017 en 2045 vervallen (zie Toelichting 5.12).

De leningen onderschreven door FluxSwiss, Transitgas en Interconnector (UK), evenals een deel van de leningen van TENP KG zijn gefinancierd tegen een variabele rentevoet op korte termijn.

Teneinde de blootstelling aan dat risico te beheersen beschikken de ondernemingen over *interest rate swap* contracten bedoeld om de variabele rentevoet om te wisselen tegen een vaste rentevoet. Die financiële instrumenten worden gekwalificeerd als dekkings-instrumenten. De schommelingen in de waarde van die laatste beïnvloedt rechtstreeks het eigen vermogen voor zover het het effectief deel van de dekking betreft. Noteren we dat de rentevoet op die schulden in Zwitserland een bodemtarief van 0% dragen, wat niet tot uiting komt in de huidige IRS dekking (zie Toelichting 10).

Het gedeelte van die financiële instrumenten die als ineffectief zijn gekwalificeerd, werd in resultaat genomen (zie Toelichting 4.5.1).

De reële waarde van die financiële instrumenten is op het passief van de balans opgenomen onder de rubriek 'overige financiële verplichtingen' en bedraagt 20.037 k€ per 31-12-2016 tegenover 27.697 k€ per 31-12-2015. Het gedekte bedrag bedraagt 430,9 MCHF; 54,8 MGBP en 72,3 MEUR op 31-12-2016 terwijl de vervaldata zich situeren tussen 2017 en 2024.

Daarnaast bevat het passief van de groep onder de rubriek 'rentedragende verplichtingen' de gereguleerde verplichtingen. Op die laatste worden interesten aangerekend. De groep loopt geen rentevoetrisico's op dat niveau.

Sensitiviteitsanalyse:

De dekkingsinstrumenten buiten beschouwing gelaten, zou een wijziging van 100 basispunten van de interestvoeten op de financieringen in FluxSwiss in 2016 een impact hebben op het financieel resultaat van 2,1 M€, in vergelijking met 2,4 M€ in het voorgaande jaar; van respectievelijk 1,7 M€ tegen 2,3 M€ voor Transitgas; 0,7 M€ tegen 1,0 M€ voor Interconnector (UK) en 0,7 M€ tegen 0,9 M€ voor TENP KG.

Liquiditeitsrisico

Het beheer van het liquiditeitsrisico is essentieel vermits een maximale liquiditeit en de aanwending van de thesaurie een belangrijk objectief vormen binnen de groep Fluxys. Het bedrag van de beleggingen en de beleggingstermijn dekken in de mate van het mogelijke de termijnplanning van de thesauriebehoeften, rekening houdend met exploitatierisico's.

De groep Fluxys heeft financieringen afgesloten welke contractuele clausules (*financial covenants*) voorzien waaraan per 31-12-2016 door de groep is voldaan. Die contractuele clausules voorzien een minimum niveau van het eigen vermogen, ratio's van het type 'cash flow tegenover te betalen interesten' en 'cash flow tegenover de netto schuldgraad'.

De aflooperperiode van de rentedragende passiva wordt in Toelichting 5.12 weergegeven.

Thesauriefaciliteiten

De groep beschikt op 31-12-2016 over thesauriefaciliteiten voor een bedrag van 612,5 M€ tegenover 612,2 M€ op 31-12-2015.

6.1. Overzicht van de financiële instrumenten op afsluitdatum

In duizenden euro's

31-12-2016	Categorieën	Boekwaarde	Reële waarde	Niveaus
I. Vaste activa				
Overige financiële vaste activa – derivaten van categorie 3	3*	12	12	2
Overige financiële vaste activa – derivaten van categorie 2	2*	2.413	2.413	2
Effecten tegen reële waarde door de winst- en verliesrekening	2	56.934	56.934	1 & 2
Overige financiële activa	1	3.051	3.051	2
Leningen en vorderingen	1	332.377	349.891	2
II. Vlottende activa				
Overige vlottende financiële activa - derivaten	3*	6.144	6.144	2
Handels- en overige vorderingen	1	167.746	167.746	2
Geldbeleggingen	1 & 2	105.348	105.348	1 & 2
Geldmiddelen en kasequivalenten	1 & 2	280.084	280.084	1 & 2
Totaal der financiële instrumenten op het actief		954.109	971.623	
I. Langlopende verplichtingen				
Rentedragende verplichtingen	1	2.603.921	2.676.860	2
Overige financiële verplichtingen - derivaten	3**	27.688	27.688	2
II. Kortlopende verplichtingen				
Rentedragende verplichtingen	1	573.267	578.740	2
Overige financiële verplichtingen - derivaten	3**	542	542	2
Handels- en overige schulden	1	132.622	132.622	2
Totaal der financiële instrumenten op het passief		3.338.040	3.416.452	

* Die financiële instrumenten worden gedetailleerd in Tabel 6.3.

** Die financiële instrumenten worden gedetailleerd in Tabel 6.5.

De categorieën stemmen overeen met volgende financiële instrumenten:

1. Financiële activa (inclusief leningen en vorderingen) of financiële verplichtingen tegen afgeschreven kostprijs.
2. Activa of verplichtingen tegen de reële waarde door de winst- en verliesrekening.
3. Activa of verplichtingen tegen de reële waarde langs eigen vermogen.

6.2. Overzicht van de financiële instrumenten op afsluitdatum		In duizenden euro's			
31-12-2015	Categorieën	Boekwaarde	Reële waarde	Niveaus	
I. Vaste activa					
Effecten tegen reële waarde door de winst- en verliesrekening	2	23.046	23.046	1 & 2	
Overige financiële activa	1	1.612	1.612	2	
Leningen en vorderingen	1	273.606	293.763	2	
II. Vlottende activa					
Overige vlottende financiële activa - derivaten	3*	927	927	2	
Handels- en overige vorderingen	1	132.797	132.797	2	
Geldbeleggingen	1 & 2	121.937	121.937	1 & 2	
Geldmiddelen en kasequivalenten	1 & 2	291.920	291.920	1 & 2	
Totaal der financiële instrumenten op het actief		845.845	866.002		
I. Langlopende verplichtingen					
Rentedragende verplichtingen	1	2.840.298	2.901.093	2	
Overige financiële verplichtingen - derivaten	3**	42.746	42.746	2	
II. Kortlopende verplichtingen					
Rentedragende verplichtingen	1	293.524	293.524	2	
Overige financiële verplichtingen - derivaten	3**	3.682	3.682	2	
Handels- en overige schulden	1	116.327	116.327	2	
Totaal der financiële instrumenten op het passief		3.296.577	3.357.372		

* Die financiële instrumenten worden gedetailleerd in Tabel 6.3.

** Die financiële instrumenten worden gedetailleerd in Tabel 6.5.

6.3. Detail van de reële waarde van de afgeleide instrumenten op het actief van de balans		In duizenden euro's	
Afgeleide instrumenten gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten	Op 31-12-2016	Op 31-12-2015	
Foreign exchange swaps en forwards – Dekking van netto-investeringen in het buitenland	861	927	
Interest rate swaps – Dekking van kasstromen	0	0	
Totaal der instrumenten gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten waarvan:	861	927	
Vaste	12	0	
Vlottende	849	927	
<hr/>			
Afgeleide instrumenten niet gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten	Op 31-12-2016	Op 31-12-2015	
Cross currency interest rate swaps	0	0	
Foreign exchange swaps en forwards	7.708	0	
Totaal der instrumenten niet gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten waarvan:	7.708	0	
Vaste	2.413	0	
Vlottende	5.295	0	
<hr/>			
Totaal der afgeleide instrumenten op het actief van de balans waarvan:	8.569	927	
Vaste	2.425	0	
Vlottende	6.144	927	

6.4. Looptijd van de afgeleide instrumenten op het actief van de balans		In duizenden euro's	
	Op 31-12-2016	Op 31-12-2015	
Op maximum 1 jaar	6.144	927	
Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	2.400	0	
Meer dan 5 jaar	25	0	
Totaal	8.569	927	

6.5. Details van de afgeleide instrumenten op het passief van de balans		In duizenden euro's	
Afgeleide instrumenten gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten	Op 31-12-2016	Op 31-12-2015	
Foreign exchange swaps - Dekking van netto-investeringen in het buitenland	2.943	12.882	
Interest rate swaps – Dekking van kasstromen	20.037	27.697	
Totaal der instrumenten gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten waarvan:	22.980	40.579	
Langlopende	22.438	36.897	
Kortlopende	542	3.682	
<hr/>			
Afgeleide instrumenten niet gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten	Op 31-12-2016	Op 31-12-2015	
Cross currency interest rate swaps	5.250	5.849	
Totaal der instrumenten niet gekwalificeerd als dekkingsinstrumenten waarvan:	5.250	5.849	
Langlopende	5.250	5.849	
Kortlopende	0	0	
<hr/>			
Totaal der afgeleide instrumenten op het passief van de balans waarvan:	28.230	46.428	
Langlopende	27.688	42.746	
Kortlopende	542	3.682	

6.6. Looptijd van de afgeleide instrumenten op het passief van de balans		In duizenden euro's	
	Op 31-12-2016	Op 31-12-2015	
Op maximum 1 jaar	542	3.682	
Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	4.319	9.198	
Meer dan 5 jaar	23.369	33.548	
Totaal	28.230	46.428	

Alle financiële instrumenten van de groep behoren tot de niveaus 1 en 2 in de rangorde van de reële waarden. De evaluatie van hun reële waarde gebeurt op geregelde tijdstippen.

Niveau 1 in de rangorde van de reële waarden bevat de geldbeleggingen en de kasequivalenten waarvan de reële waarde gebaseerd is op genoteerde waarden. Zij bestaan hoofdzakelijk uit obligaties.

Niveau 2 in de rangorde van de reële waarden omvat de overige financiële activa en passiva waarvan de reële waarde steunt op andere gegevens welke, direct of indirect, kunnen vastgesteld worden voor het betrokken actief of passief.

De waarderingsmethoden voor de reële waarde van de financiële instrumenten van niveau 2 zijn de volgende:

- De rubrieken 'rentedragende verplichtingen' bevatten de obligatieleningen met vaste rentevoet waarvan de reële waarde wordt bepaald met behulp van observeerbare rentevoeten op actieve markten, doorgaans aangeleverd door financiële instellingen.
- De rubrieken 'overige financiële verplichtingen' en 'overige financiële activa' omvatten de afgeleide instrumenten waarvan de reële waarde bepaald wordt aan de hand van rentetarieven, van toepassing op actieve markten, doorgaans aangeleverd door financiële instellingen.
- De reële waarde van de andere financiële activa en passiva van niveau 2 is vrijwel dezelfde als hun boekwaarde:
 - hetzij omdat zij een vervaldag op korte termijn hebben (zoals de handelsvorderingen en -schulden),
 - hetzij omdat zij op afsluitdatum van de financiële staten rentevoeten dragen tegen markttarieven.

Toelichting 7. Voorwaardelijke activa en passiva – rechten en verbintenissen van de groep

7.1. Geschillen

Geschillen met betrekking tot de petroleumactiviteit

Op grond van een op 9 november 1979 ondertekende overeenkomst heeft de Belgische Staat aan Fluxys Belgium NV (voorheen Distrigas) de opdracht gegeven te onderhandelen met het Koninkrijk Saoedi-Arabië over de aankoop van ruwe olie. Fluxys Belgium NV heeft die opdracht aanvaard op voorwaarde dat de Belgische Staat zich borg stelde voor de dekking van alle daarmee gepaard gaande kosten, verliezen en risico's die inherent zijn aan de opdracht.

Naar aanleiding van de beslissing om de petroleumactiviteit stop te zetten, werden gerechtelijke stappen ondernomen tegen de Belgische Staat en tegen Fluxys Belgium NV.

Het risico dat Fluxys Belgium NV loopt, wordt gedekt door de waarborg van de Belgische Staat (Koninklijk Besluit van 3 februari 1981 – Belgisch Staatsblad van 17 februari 1981) overeenkomstig het contract dat op 09-11-1979 werd afgesloten tussen de Belgische Staat en Fluxys Belgium NV en de brief van 30-12-1983 van de Ministers van Financiën en Economische zaken.

Overige geschillen

- Beroepsprocedure tegen Transitgas: De vervoersinstallaties van Transitgas waren gesloten gedurende de periode van juli tot en met december 2010. Een rechtszaak werd ingeleid voor een bedrag van 250 M€ door de onderneming SPEIA tegenover ENI, Stogit en Transitgas. Transitgas beschouwt dat beroep als ongegrond en betwist het. Een eerste gerechtelijke uitspraak werd gedaan in het voordeel van Transitgas en in tussentijd werd Speia onder curatele geplaatst. De curator heeft tot nu toe geen intentie getoond om verder stappen te ondernemen.
- Ghislenghien: Zoals aangekondigd sinds 2011 heeft Fluxys Belgium, in onderling akkoord met de verzekeringsmaatschappijen en de overige betrokken partijen, de private slachtoffers van het ongeval te Ghislenghien in 2004 definitief vergoed. Hoewel het grootste deel van de slachtoffers vergoed werd in 2012 zijn enkele dossiers nog steeds niet afgesloten. Fluxys Belgium evalueert die dossiers naar mate van hun evolutie. Geen enkele betrouwbare inschatting kan in het huidige stadium worden gemaakt. Bijgevolg werd geen voorziening aangelegd op 31-12-2016.

- Vordering betreffende de investering 'Open Rack Vaporizer': Een vordering ter compensatie van bijkomende werken werd ingesteld door een leverancier in het kader van de investering 'Open Rack Vaporizer' door Fluxys LNG. Die laatste betwist de vordering en een expert werd aangesteld teneinde het dossier te evalueren. Geen enkele betrouwbare inschatting kan in het huidige stadium worden gemaakt. Bijgevolg werd geen voorziening aangelegd op 31-12-2016.
- Overige zaken in beroep: andere gerechtelijke procedures in verband met de exploitatie van onze installaties zijn aanhangig, maar de potentiële impact daarvan is verwaarloosbaar.

7.2. Goederen en waarden gehouden voor rekening en in naam van derden maar ten bate en op risico van ondernemingen die in de consolidatie zijn opgenomen

In het kader van zijn activiteiten beheert de groep aardgas dat toebehoort aan zijn klanten, zowel in de leidingen, in de opslaginstallatie in Loenhout, als in de tanks van de LNG-terminal in Zeebrugge.

7.3. Ontvangen zekerheden

De bankwaarborgen ten voordele van de groep bevatten enerzijds waarborgen ontvangen van aannemers in het kader van de goede uitvoering van de werkzaamheden die ze vervullen en anderzijds bankwaarborgen ontvangen van klanten.

7.4. Zekerheden door derden gesteld voor rekening van de onderneming

Er werden huurwaarborgen gesteld ten voordele van de eigenaars van panden die door de groep worden gehuurd.

Per 31-12-2016 werden andere zekerheden gevormd in België ten belope van 137 k€.

7.5. Langlopende huurovereenkomsten en verbintenissen tot terbeschikkingstelling

De groep Fluxys heeft overeenkomsten afgesloten tot het door derden ter beschikking stellen van sites (met inbegrip van overheidsconcessies) waarop installaties werden opgetrokken. Die overeenkomsten lopen af tussen 2017 en 2112. Daarnaast heeft de groep huurovereenkomsten gesloten voor kantoren en sites. Het bedrag dat tijdens het boekjaar als resultaat werd opgenomen, staat in Toelichting 4.3.2.

7.6. Verbindingen in het kader van de leasingovereenkomst Transitgas, Tenp en Interconnector (UK)

In het kader van de leasingovereenkomsten betreffende Transitgas en TENP, hebben FluxSwiss en Fluxys TENP zich ertoe verbonden de verschuldigde bijdragen te betalen voor de terbeschikkingstelling van respectievelijk 90% en 64,25% van de capaciteit van die installaties. Die overeenkomsten lopen af in 2021 met de mogelijkheid tot verlenging.

In het kader van leasingovereenkomsten heeft Interconnector (UK) zich ertoe verbonden de verschuldigde bijdragen te betalen voor de terbeschikkingstelling van de installaties. Die overeenkomsten lopen af tussen 2018 en 2025.

7.7. Verbindingen in het kader van de 'capacity subscription agreement' overeenkomsten

De overeenkomsten inzake het onderschrijven van capaciteit, afgesloten met de gebruikers van de LNG-terminal in Zeebrugge (*Capacity Subscription Agreements* of CSA) voorzien in de terbeschikkingstelling van 1.051 aanmeer-vensters (*slots*) tussen 2017 en 2027. Bovendien hebben Yamal Trade (voor 100% een dochteronderneming van Yamal LNG) en Fluxys LNG een overeenkomst ondertekend voor 20 jaar voor het overladen van maximum 8 miljoen ton LNG per jaar in de haven van Zeebrugge in België.

7.8. Verbindingen jegens de Europese Investeringsbank (EIB) en in het kader van financieringen

De groep Fluxys heeft financieringscontracten afgesloten die contractuele clausules (*financial covenants*) voorzien waaraan op 31-12-2016 voldaan werd door de groep.

Sommige financieringsovereenkomsten voorzien het aanhouden van een minimum niveau aan geldmiddelen in de betrokken ondernemingen voor een totaal bedrag van 46,4 M€ op 31 december 2016.

Ten slotte werden er waarborgen gegeven in het kader van de financieringen. Concreet worden ze gegeven in de vorm van waarborgen op inkomsten gegenereerd door de betreffende activiteit, op handelsvorderingen en op aandelen.

7.9. Verbintenissen in het kader van projecten in staat van uitvoering

De groep Fluxys houdt belangen aan in de vennootschap TAP. De groep verstrekt progressief fondsen noodzakelijk ter financiering van die investering in staat van uitvoering, hetzij onder de vorm van eigen vermogen (113M€ reeds geïnvesteerd en 70M€ voorzien in 2017), hetzij onder de vorm van aandeelhoudersleningen (203 M€ reeds geïnvesteerd en 170M€ voorzien in 2017).

7.10. Andere toegezegde en ontvangen verbintenissen

De groep Fluxys heeft andere verbintenissen toegezegd of ontvangen, maar de mogelijke impact ervan is te verwaarlozen.

Toelichting 8. Verbonden partijen

De onderneming Publigas heeft de controle over de groep Fluxys.

In 2016 heeft de groep Fluxys transacties afgesloten met de gezamenlijke activiteiten Tenp KG en Transitgas en met ondernemingen die werden opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode, namelijk Balansys, Dunkerque LNG, Gaz-Opale, Gasbridge 2, Swedegas en TAP.

De overige verbonden partijen bevatten transacties afgesloten met Publigas, SNAM (partner in Gasbridge 1) en aandeelhouders in FluxSwiss evenals de relaties met de bestuurders en de leden van het management team, waarbij dat laatste onder meer instaat voor het ondernemingsbeleid en de investeringsbeslissingen.

Verbonden partijen

In duizenden euro's

31-12-2016

	Gezamenlijke overeenkomsten	Geassocieerde ondernemingen	Overige verbonden partijen	Totaal
I. Activa met verbonden partijen	0	212.420	0	212.420
1. Overige financiële activa	0	212.420	0	212.420
1.1 Effecten andere dan aandelen	0	0	0	0
1.2 Leningen	0	212.420	0	212.420
2. Overige vaste activa	0	0	0	0
2.1. Financiële leaseovereenkomsten	0	0	0	0
2.2. Overige langlopende vorderingen	0	0	0	0
3. Handels- en overige vorderingen	0	0	0	0
3.1. Klanten	0	0	0	0
3.2. Financiële lease-overeenkomsten	0	0	0	0
3.3. Overige vorderingen	0	0	0	0
4. Geldmiddelen en kasequivalenten	0	0	0	0
5. Overige vlottende activa	0	0	0	0
II. Passiva met verbonden partijen	60.409	9.122	35.539	105.070
1. Kort- en langlopende rentedragende passiva	60.409	0	35.539	95.948
1.1. Leningen bij banken	0	0	0	0
1.2. Financiële leaseovereenkomsten	0	0	0	0
1.3. Bankvoorschotten in rekening-courant	0	0	0	0
1.4. Overige leningen	60.409	0	35.539	95.948
2. Handels- en overige schulden	0	9.122	0	9.122
2.1. Handelsschulden	0	0	0	0
2.2. Overige schulden	0	9.122	0	9.122
3. Overige kortlopende verplichtingen	0	0	0	0

31-12-2015

	Gezamenlijke overeenkomsten	Geassocieerde ondernemingen	Overige verbonden partijen	Totaal
I. Activa met verbonden partijen	163	122.572	0	122.735
1. Overige financiële activa	0	122.572	0	122.572
1.1 Effecten andere dan aandelen	0	0	0	0
1.2 Leningen	0	122.572	0	122.572
2. Overige vaste activa	0	0	0	0
2.1. Financiële leaseovereenkomsten	0	0	0	0
2.2. Overige langlopende vorderingen	0	0	0	0
3. Handels- en overige vorderingen	163	0	0	163
3.1. Klanten	163	0	0	163
3.2. Financiële lease-overeenkomsten	0	0	0	0
3.3. Overige vorderingen	0	0	0	0
4. Geldmiddelen en kasequivalenten	0	0	0	0
5. Overige vlottende activa	0	0	0	0
II. Passiva met verbonden partijen	59.801	9.382	35.224	104.407
1. Kort- en langlopende rentedragende passiva	59.801	0	35.224	95.025
1.1. Leningen bij banken	0	0	0	0
1.2. Financiële leaseovereenkomsten	0	0	0	0
1.3. Bankvoorschotten in rekening-courant	0	0	0	0
1.4. Overige leningen	59.801	0	35.224	95.025
2. Handels- en overige schulden	0	9.382	0	9.382
2.1. Handelsschulden	0	0	0	0
2.2. Overige schulden	0	9.382	0	9.382
3. Overige kortlopende verplichtingen	0	0	0	0

Verbonden partijen

In duizenden euro's

31-12-2016

	Gezamenlijke overeenkomsten	Geassocieerde ondernemingen	Overige verbonden partijen	Totaal
III. Transacties tussen verbonden partijen				
1. Verkopen van vaste activa	0	0	0	0
2. Aankopen van vaste activa (-)	0	0	0	0
3. Dienstprestaties en levering van goederen	645	2.692	0	3.337
4. Ontvangen dienstprestaties (-)	0	0	0	0
5. Financiële resultaten	-1.445	2.812	-1.959	-592
6. Vergoeding aan management en bestuurders			2.600	2.600
waarvan vergoedingen op korte termijn			2.263	2.263
waarvan vergoedingen na uitdiensttreding			337	337

Verbonden partijen

In duizenden euro's

31-12-2015

	Gezamenlijke overeenkomsten	Geassocieerde ondernemingen	Overige verbonden partijen	Totaal
III. Transacties tussen verbonden partijen				
1. Verkopen van vaste activa	0	0	0	0
2. Aankopen van vaste activa (-)	0	0	0	0
3. Dienstprestaties en levering van goederen	645	3.367	0	4.012
4. Ontvangen dienstprestaties (-)	0	0	0	0
5. Financiële resultaten	-3.401	1.804	-1.994	-3.591
6. Vergoeding aan management en bestuurders			2.698	2.698
waarvan vergoedingen op korte termijn			2.260	2.260
waarvan vergoedingen na uitdiensttreding			438	438

Toelichting 9. Vergoeding aan de bestuurders en de managers

In overeenstemming met artikel 14 van de statuten, bestaat de raad van bestuur van Fluxys NV maximum uit 12 leden, fysieke personen of rechtspersonen, al dan niet aandeelhouders, benoemd door de algemene vergadering der aandeelhouders voor een periode van ten hoogste 6 jaar.

De groep Fluxys heeft geen enkele lening toegekend aan de bestuurders; bovendien hebben de bestuurders geen enkele ongewone transactie met de groep uitgevoerd.

Voor meer informatie verwijzen we de lezer naar Toelichting 8.

Toelichting 10. Gebeurtenissen na balansdatum

Vervoertarieven van Fluxys Belgium

Op 23 maart 2017 kondigde Fluxys Belgium aan een marktbevraging te organiseren over een aangepast tariefvoorstel voor zijn vervoerdiensten. Dat houdt een tariefdaling en niet-indexering van de tarieven op 1 januari 2018 in. Naar verwachting zal de CREG dat voorstel nog voor de zomer kunnen goedkeuren. De tariefdaling zal geen daling meebrengen van het resultaat van Fluxys Belgium. Dat wordt immers grotendeels bepaald door het door de regulering toegelaten rendement.

Heronderhandeling van de financieringen in Zwitserland

Transitgas en FluxSwiss hadden in hun rekeningen externe schulden met variabele rentevoet staan die waren gedekt door swaps voor intrestvoeten (IRS). Maar door de negatieve intresten op de Zwitserse financiële markten, was de dekking gedeeltelijk ontoeltreffend. Transitgas en FluxSwiss hebben onderhandeld over de voorwaarden van schuldovereenkomsten met de partnerbanken. Bovendien werd de IRS-dekking beëindigd en vervangen door een dekking via caps. Zo werd het aan deze financieringen gekoppelde risico van ontoeltreffende dekkingen geëlimineerd. Deze operaties gebeurden in het eerste kwartaal van 2017. De gedragen kosten in het kader van de heronderhandeling van de financieringen en van hun dekking, zullen worden afgeschreven over de overblijvende termijn van de schulden.

Fusieproject tussen Fluxys Finance en Fluxys NV

De Raden van Bestuur van Fluxys Finance en Fluxys NV hebben op respectievelijk 27 en 29 maart 2017 een fusieproject tussen de 2 entiteiten goedgekeurd. Dit fusieproject beantwoordt aan structurele, operationele, administratieve, financiële en governance behoeften.

De voorgestelde fusie zou geen impact hebben op de geconsolideerde financiële staten.

4. Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering over de geconsolideerde financiële staten afgesloten op 31 december 2016

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen, brengen wij u verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons verslag over de geconsolideerde financiële staten, en omvat tevens ons verslag over andere door wet- en regelgeving gestelde eisen. Deze geconsolideerde financiële staten omvatten de geconsolideerde balans op 31 december 2016, de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van het totaalresultaat, het geconsolideerde mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht voor het boekjaar eindigend op die datum, alsmede een overzicht van de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en toelichtingen.

Verslag over de geconsolideerde financiële staten – Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de geconsolideerde financiële staten van Fluxys NV ("de vennootschap") en haar dochterondernemingen (samen "de groep"), opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften. De totale activa in de geconsolideerde balans bedragen 6.584.994 (000) EUR en de geconsolideerde winst (aandeel van de groep) van het boekjaar bedraagt 76.928 (000) EUR.

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor het opstellen van de geconsolideerde financiële staten

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van geconsolideerde financiële staten die een getrouw beeld geven in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor het implementeren van een interne controle die ze noodzakelijk acht voor het opstellen van geconsolideerde financiële staten die geen afwijking van materieel belang bevatten, die het gevolg is van fraude of van fouten.

Verantwoordelijkheid van de commissaris

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze geconsolideerde financiële staten tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (International Standards on Auditing - ISA) zoals deze in België werden aangenomen. Die standaarden vereisen dat wij aan de deontologische vereisten voldoen alsook de controle plannen en uitvoeren teneinde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de geconsolideerde financiële staten geen afwijking van materieel belang bevatten.

Een controle omvat werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de in de geconsolideerde financiële staten opgenomen bedragen en toelichtingen. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door de commissaris, met inbegrip van diens inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang in de geconsolideerde financiële staten als gevolg van fraude of van fouten. Bij het maken van die risico-inschatting neemt de commissaris de interne controle van de groep in aanmerking die relevant is voor het opstellen van geconsolideerde financiële staten die een getrouw beeld geven, teneinde controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet gericht zijn op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne controle van de groep. Een controle omvat tevens een evaluatie van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving, de redelijkheid van de door de raad van bestuur gemaakte schattingen, alsmede de presentatie van de geconsolideerde financiële staten als geheel. Wij hebben van de aangestelden en van de raad van bestuur van de groep de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel te baseren.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel geven de geconsolideerde financiële staten van Fluxys NV een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van de groep per 31 december 2016, en van haar resultaten en kasstromen over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Paragraaf ter benadrukking van een bepaalde aangelegenheid

Zonder afbreuk te doen aan het hierboven tot uitdrukking gebrachte oordeel zonder voorbehoud, vestigen wij de aandacht op Toelichting 1C Oordeelsvorming en gebruik van inschattingen en Toelichting 4.3.5.1 Afschrijvingen in de geconsolideerde financiële staten waarin de oordeelsvormingen en onzekerheden in verband met het afschrijvingsprofiel van de activa van Interconnector (UK) worden toegelicht.

Verslag over andere door wet- en regelgeving gestelde eisen

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en voor de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde financiële staten.

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden, is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, de naleving van bepaalde wettelijke en reglementaire verplichtingen na te gaan. Op grond hiervan doen wij de volgende bijkomende verklaring die niet van aard is om de draagwijdte van ons oordeel over de geconsolideerde financiële staten te wijzigen:

- Het jaarverslag over de geconsolideerde financiële staten behandelt de door de wet vereiste inlichtingen, stemt overeen met de geconsolideerde financiële staten en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties ten aanzien van de informatie waarover wij beschikken in het kader van ons mandaat.

Antwerpen, 18 april 2017

De commissaris

DELOITTE Bedrijfsrevisoren

BV o.v.v.e. CVBA

Vertegenwoordigd door Jurgen Kesselaers

III. STATUTAIRE JAARREKENING VAN FLUXYS NV VOLGENS DE BELGISCHE NORMEN

Foto met dank aan Interconnector (UK) – Philip Durrant

Gezien Fluxys NV in hoofdzaak een holding-onderneming is, waarin de deelnemingen worden opgenomen tegen boekwaarde, geven de niet-geconsolideerde jaarrekeningen slechts een beperkt beeld van de financiële situatie van de onderneming. Daarom heeft de raad van bestuur het opportuun geacht om, in uitvoering van artikel 105 van het Wetboek van Vennootschappen, een verkorte versie van de niet-geconsolideerde jaarrekeningen op 31 december 2016 te publiceren.

De Commissaris heeft een verslag zonder voorbehoud uitgebracht over de statutaire jaarrekening van Fluxys NV.

De statutaire jaarrekening van Fluxys NV en het verslag van de Commissaris werden neergelegd bij de Nationale Bank van België.

Ze zijn kosteloos verkrijgbaar op het volgende adres:

Fluxys NV
Departement Communication
Kunstlaan 31 - 1040 Brussel

1. Balans

Activa	In duizenden euro's	
	31-12-2016	31-12-2015
Vaste activa	1.826.474	1.822.783
Oprichtingskosten	0	0
Immateriële vaste activa	0	0
Materiële vaste activa	571	713
Financiële vaste activa	1.825.903	1.822.070
Vlottende activa	239.891	249.726
Vorderingen op meer dan één jaar	0	0
Voorraden en bestellingen in uitvoering	0	0
Vorderingen op ten hoogste één jaar	34.053	1.436
Geldbeleggingen	0	0
Liquide middelen	205.834	248.287
Overlopende rekeningen	4	3
Totaal	2.066.365	2.072.509

Passiva	In duizenden euro's	
	31-12-2016	31-12-2015
Eigen vermogen	1.922.421	1.931.681
Kapitaal	1.701.341	1.698.888
Uitgiftepremies	81.131	80.903
Herwaarderingsmeerwaarden	0	0
Reserves	50.018	43.677
Overgedragen winst	89.879	108.148
Kapitaalsubsidies	52	65
Vorzieningen en uitgestelde belastingen	177	34
Vorzieningen voor risico's en kosten	150	0
Uitgestelde belastingen	27	34
Schulden	143.767	140.794
Schulden op meer dan één jaar	0	0
Schulden op ten hoogste één jaar	143.767	140.794
Overlopende rekeningen	0	0
Totaal	2.066.365	2.072.509

2. Resultatenrekening

Resultatenrekening	In duizenden euro's	
	31-12-2016	31-12-2015
Bedrijfsopbrengsten	10.581	11.890
Bedrijfskosten	18.484	18.550
Bedrijfsresultaat	-7.903	-6.660
Financiële opbrengsten	134.774	99.766
Financiële kosten	25	8.922
Financieel resultaat	134.749	90.844
Winst van het boekjaar vóór belasting	126.846	84.184
Terugname van uitgestelde belastingen	7	8
Belastingen op het resultaat	32	949
Winst van het boekjaar	126.821	83.243
Onttrekking aan de belastingvrije reserves	0	0
Te bestemmen winst van het boekjaar	126.821	83.243

3. Resultaatverwerking

Resultaatverwerking	In duizenden euro's	
	31-12-2016	31-12-2015
Te bestemmen winstsaldo	234.969	244.362
Te bestemmen winst van het boekjaar	126.821	83.243
Overgedragen winst van het vorige boekjaar	108.148	161.119
Onttrekking aan het eigen vermogen	0	0
Aan de reserves	0	0
Toevoeging aan het eigen vermogen	6.341	4.162
Aan de wettelijke reserve	6.341	4.162
Aan de overige reserves	0	0
Over te dragen resultaat	89.879	108.148
Over te dragen winst	89.879	108.148
Uit te keren winst	138.749	132.052
Vergoeding van het kapitaal	138.749	132.052

4. Overzicht van het kapitaal per einde boekjaar

Overzicht van het kapitaal per einde boekjaar		In duizenden euro's	
		31-12-2016	
Geplaast kapitaal			
Per einde van het vorige boekjaar		1.733.610	
Per einde van het boekjaar		1.736.063	
Samenstelling van het kapitaal			
Aandelen op naam		86.803.174	
Gedematerialiseerde aandelen		0	
Aandelen aan toonder		0	
Aandeelhoudersstructuur			
Aangever	Type	Aangegeven stemrechten	%
Publigas	Aandelen zonder nominale waarde	67.377.931	77,62 %
Caisse de dépôt et placement du Québec	Aandelen zonder nominale waarde	17.305.412	19,94 %
Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij	Aandelen zonder nominale waarde	1.851.852	2,13 %
Personeelsleden en management	Aandelen zonder nominale waarde	267.979	0,31 %

5. Belastingen op het resultaat

Belastingen op het resultaat	In duizenden euro's
	31-12-2016
Detail van de rubriek 670/3	
Belastingen op het resultaat van het boekjaar	24
Verschuldigde of betaalde belastingen en voorheffingen	0
Geraamde belastingoverschotten	0
Geraamde belastingsupplementen	24
Belastingen op het resultaat van voorgaande boekjaren	8
Verschuldigde of betaalde belastingsupplementen	8
Belastingsupplementen (geraamd of waarvoor voorzieningen zijn aangelegd)	0
Verschil tussen winst vóór belastingen en geraamde belastbare winst	
Winst vóór belastingen	126.846
Fiscale elementen:	-126.782
Definitief belaste inkomsten	-125.743
Verworpen uitgaven	200
Notionele interest	-1.239
Totaal	64

6. Sociale balans

1. Staat van de tewerkgestelde personen

A. Werknemers ingeschreven in het personeelsregister

1a. Tijdens het boekjaar			
	Totaal	Mannen	Vrouwen
Gemiddeld aantal werknemers			
Voltijds	32,4	21,2	11,2
Deeltijds	12,1	7,8	4,3
Totaal in voltijds equivalenten (VTE)	37,2	24,0	13,2
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren			
Voltijds	51.388	34.579	16.809
Deeltijds	7.995	4.533	3.462
Totaal	59.383	39.112	20.271
Personeelskosten			
Voltijds	5.290.731€	3.494.684€	1.796.047€
Deeltijds	1.114.281€	850.476€	263.805€
Totaal	6.405.012€	4.345.160€	2.059.852€
Bedrag van de voordelen bovenop het loon	22.731€	15.421€	7.310€
1b. Tijdens het vorige boekjaar			
	Totaal	Mannen	Vrouwen
Gemiddeld aantal werknemers in VTE	33,0	20,8	12,2
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	51.880	34.672	17.208
Personeelskosten	5.072.606€	3.855.180€	1.217.426€
Bedrag van de voordelen bovenop het loon	26.226€	19.407€	6.819€

2. Op de afsluitingsdatum van het boekjaar

	Voltijds	Deeltijds	Totaal VTE *
a. Aantal werknemers ingeschreven in het personeelsregister	35	12	39,8
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	34	12	38,8
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	1	0	1,0
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	0	0	0,0
Vervangingsovereenkomst	0	0	0,0
c. Volgens het geslacht en het studieniveau			
Mannen	24	8	27,0
Lager onderwijs	0	0	0,0
Secundair onderwijs	2	0	2,0
Hoger niet-universitair onderwijs	3	0	3,0
Universitair onderwijs	19	8	22,0
Vrouwen	11	4	12,8
Lager onderwijs	0	0	0,0
Secundair onderwijs	0	0	0,0
Hoger niet-universitair onderwijs	3	3	4,5
Universitair onderwijs	8	1	8,3
d. Volgens de beroepscategorie			
Directiepersoneel	27	10	30,5
Bedienden	8	2	9,3
Arbeiders	0	0	0,0
Andere	0	0	0,0

**Voltijdse equivalenten*

B. Uitzendkrachten en ter beschikking van de onderneming gestelde personen

Tijdens het boekjaar	Uitzendkrachten	Ter beschikking van de onderneming gestelde personen
Gemiddeld aantal tewerkgestelde personen	0,7	0,0
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	1.297	0,0
Kosten voor de onderneming	55.377€	0,0€

2. Tabel van het personeelsverloop tijdens het boekjaar

	Voltijds	Deeltijds	Totaal VTE *
Ingetreden			
a. Aantal werknemers die tijdens het boekjaar in het personeelsregister werden ingeschreven	13	0	13,0
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	11	0	11,0
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	2	0	2,0
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	0	0	0,0
Vervangingsovereenkomst	0	0	0,0
Uitgetreden			
a. Aantal werknemers met een in het personeelsregister opgetekende datum waarop hun overeenkomst tijdens het boekjaar een einde nam	5	1	5,8
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	4	1	4,8
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	1	0	1,0
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	0	0	0,0
Vervangingsovereenkomst	0	0	0,0
c. Volgens de reden van beëindiging van de overeenkomst			
Pensioen	1	0	1,0
Brugpensioen	0	0	0,0
Afdanking	0	0	0,0
Andere reden	4	1	4,8
Waarvan: het aantal werknemers dat als zelfstandige ten minste op halftijdse basis diensten blijft verlenen aan de onderneming	0	0	0,0

**Voltijdse equivalenten*

3. Inlichtingen over de opleidingen voor de werknemers tijdens het boekjaar

	Mannen	Vrouwen
Totaal van de formele voortgezette beroepsopleidingsinitiatieven voor de werknemers ten laste van de werkgever		
Aantal betrokken werknemers	20	12
Aantal gevolgde opleidingsuren	519	249
Nettokosten voor de onderneming	119.007€	51.899€
Waarvan brutokosten rechtstreeks verbonden met de opleiding	119.007€	51.899€
Waarvan betaalde bijdragen en stortingen aan collectieve fondsen	0€	0€
Waarvan ontvangen tegemoetkomingen (in mindering)	0€	0€
Totaal van de minder formele en informele voortgezette beroepsopleidingsinitiatieven voor de werknemers ten laste van de werkgever		
Aantal betrokken werknemers	18	10
Aantal gevolgde opleidingsuren	201	118
Nettokosten voor de onderneming	22.688€	10.143€
Totaal van de initiële beroepsopleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever		
Aantal betrokken werknemers	0	0
Aantal gevolgde opleidingsuren	0	0
Nettokosten voor de onderneming	0€	0€

VERKLARENDE WOORDENLIJST

Andere investeringen in materiële vaste activa niet in de RAB

Het gemiddelde van de gecumuleerde investeringen in de uitbreidingen van de LNG-terminal van Zeebrugge en in de niet aan de regulering onderworpen activiteiten.

EBIT

Winst/verlies vóór financieel resultaat en winstbelastingen

EBITDA

Winst/verlies vóór financieel resultaat en winstbelastingen en vóór afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen

Netto financiële schuld

Rentedragende verplichtingen na aftrek van de regulatoire schulden en 75% van de geldmiddelen en kasequivalenten en de geldbeleggingen op lange en korte termijn

RAB

Average Regulated Asset Base of gemiddelde van het jaar van de waarde van de gereguleerde activa

WACC

Weighted Average Cost of Capital of gewogen gemiddelde kost van kapitaal

		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
Bedrijfsopbrengsten	4.1	1.027.448	872.876
Verkoop van gas voor balancing en operationele behoeften	4	49.093	62.107
Overige exploitatiebaten	4.2	13.603	15.301
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen	4.3.1	-3.837	-3.920
Aankoop van gas voor balancing en operationele behoeften	4	-54.333	-73.419
Diensten en diverse goederen	4.3.2	-213.789	-169.092
Personeelslasten	4.3.3	-134.248	-132.463
Overige exploitatielasten	4.3.4	-11.119	-22.743
Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	4.6	-4.711	18.636
EBITDA		668.107	567.283
Netto toevoegingen aan de afschrijvingen	4.3.5	-424.435	-272.275
Netto toevoegingen aan de voorzieningen	4.3.5	5.882	1.033
Waardeverminderingen	4.3.5	2.009	-537
EBIT	4.1	251.563	295.504

		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
Rentedragende verplichtingen (langlopende)	5.12	2.603.921	2.840.298
Rentedragende verplichtingen (kortlopende)	5.12	573.267	293.524
Overige financieringen (langlopende)	5.12.4	-102.953	-112.154
Overige financieringen (kortlopende)	5.12.4	-4.423	-2.046
Overige schulden (langlopende)	5.12.5	-399.675	-367.753
Overige schulden (kortlopende)	5.12.5	-34.138	-35.465
Langlopende leningen	5.6.2	-119.953	-137.298
Geldbeleggingen (75%)	5.9	-79.011	-91.453
Geldmiddelen en kasequivalenten (75%)	5.9	-210.063	-218.940
Financiële activa tegen reële waarde door de winst-en verliesrekening (75%)	5.5.2	-42.701	-17.285
Netto financiële schuld		2.184.271	2.151.429

		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2016	31-12-2015
Financiële opbrengsten uit leasingovereenkomsten	4.4	0	137
Rente op beleggingsinstrumenten, geldmiddelen, kasequivalenten en interest	4.4.1	7.520	4.756
Andere interesten	4.4.1	4.277	233
Rentekosten op schulden	4.5.1	-98.723	-105.909
Netto financiële kosten		-86.926	-100.783

		In duizenden euro's	
		31-12-2016	31-12-2015
Transport - Fluxys Belgium		2.302	2.285
Transport - Fluxys TENP		15	25
Transport - TENP KG		273	206
Transport - Fluxys Deutschland		239	248
Opslag		259	270
LNG-terminalling		348	350
RAB (gereguleerde entiteiten)		3.437	3.384
Andere materiële vaste activa buiten scope RAB*		286	248
Fluxys NV		0	1
FluxSwiss group		820	846
IUK		555	729
BBL VOF		128	147
GMSL		0	1
Andere materiële vaste activa		1.790	1.971
Uitgebreide RAB		5.227	5.355

* Investerings in extensies van LNG-terminal inbegrepen

In België wordt de Regulated Asset Base (RAB) bepaald op basis van de gemiddelde boekhoudkundige waarde van de vaste activa van de periode aan dewelke hoofdzakelijk de gecumuleerde afschrijving op de herwaarderingsmeerwaarde worden toegevoegd. De berekening is in overeenstemming met de tarifaire methodologie gepubliceerd door de CREG.

Vragen over financiële of boekhoudkundige gegevens

José Ghekière

Tel. +32 2 282 73 39

Fax +32 2 230 75 43

jose.ghekiere@fluxys.com

Perscontacten

Rudy Van Beurden

Tel. +32 2 282 72 30

Fax +32 2 230 79 43

rudy.vanbeurden@fluxys.com

Deze publicatie is ook verkrijgbaar in het Frans en het Engels. Wilt u een exemplaar ontvangen, neem dan contact op met het departement Communicatie:

Tel. +32 2 282 77 32

Fax +32 2 230 79 43

communication@fluxys.com

Fluxys NV

Zetel van de vennootschap – Kunstlaan 31 – B-1040 Brussel

Tel 32 2 282 72 11 – **Fax** 32 2 230 02 39 – www.fluxys.com

BTW BE 0827.783.746 **RPR** Brussel – D/2017/12.604/1

Fotografie: ©Fluxys Belgium - David Samyn